

Osávoossy Elemér S. J.

Sponsa Dei

*Elmélkedések
mélyebb lelkiéletre törekvők
számára*

Szalézi Művek

9.

A LÉLEK ERŐSEBB

HARANGI LÁSZLÓ NAPLÓJA

90 oldal, ára —.90 P.

10.

DR. PETRÓ JÓZSEF

**EUCHARISZTIKUS
GYERMEKNEVELÉS**

III. kiadás. 124 oldal, ára 60 fill.

11.

SCHRIJVERS—GERELY

ÖNÁTADÁS

304 oldal, ára 2.— P.

12

CH. POLLOI—SZIRMAI

ÉLJÜNK MÁRIÁVAL

175 oldal, ára 1.50 pengő

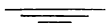
13.

AUFFRAY — TRUGLY

BENNEM ÉL KRISZTUS!

136 oldal, ára 80 fill.

LELKI KULTÚRA
KÖNYVEI

18

SZALÉZI MŰVEK

CSÁVOSSY ELEMÉR S. J.

SPONSA DEI

ELMÉLKEDÉSEK
MÉLYEBB LELKIÉLETRE TÖREKVŐK
SZÁMÁRA

SZALÉZI MŰVEK

Nr. 631|1936. Imprimi potest. Budapestini, die 28.
Novembris 1936 Eugenius Somogyi S. J. Praep. Prov.
Nihil obstat. Carolus Sztkey S. S. censor dioecesanus.
Imprimatur. Nr. 472|1942. Vacii, die 27. Januarii
1942. — Vincentius Kovács Vicarius Capitularis.

B E V E Z E T Ő

Elmélkedni annyi, mint bensőleg, lelkünkben a Szentlélekkel együtt élni, sugallataira figyelni s azokat követni. A lelkiélet nem más, mint a *Szentlélek . élete mibennünk*. Erre készít elő a lelki magány, az elmélkedés. Lelkiéletünk alapjait ugyan természetes képességeink is alkotják, de mindent a kegyelem hat át, és minden a Szentlélek szolgálatában áll.

Az elmélkedés, a lelki magány mi-magunk begyakorlása a lelkiéletre. Természet szerint nem túlságosan hajlunk rá, hogy magunkat a Szentlélek vezetésének, irányításának alá-vessük. Az ujoncoknak is be kell magukat gyakorolni a katonai életre. Kezdő sportemberek tréninggel gyakorolják be magukat a sportélet-

re, s ezt a tréninget később is folytatják.

Mi a lelkiélet? A lélek Istenhez való viszonyának tudatos átélése. Mondhatni a lelki élet ez a viszony maga. Nem mint elmélet, hanem mint élet és átélt valóság. Az elmélkedés és lelki magány ennek a lélekben már meglevő viszonynak *tudatosabbá tétele*.

I. Milyen viszony van Isten és a lélek között? Kettős viszony: a teremtmény viszonya Teremtőjéhez és a kegyelem által felmagasztalt gyermek és jegyes viszonya mennyei Atyjához és isteni Jegyeséhez. Ez a két viszonyosság egymást kölcsönösen áthatja és a mostani világrendben egymástól el nem választható. Isten az embert felemelte a kegyelem állapotába, és azért a kegyelmet nélkülöző, a kegyelemtől megfosztott, mondhatni pusztán emberi természet nem vonja magára tetszését, sőt visszatetszését vonja magára.

1. Minden pszihikai élet megisme-

rés és törekvés. A lelki élet Isten megismerése és az Isten felé való törekvés s mint ennek a törekvésnek célja s az ebből bontakozó külső magatartás: az Istennel való egyesülés. Ebben az egyesülésben Istennel megkülönböztethetjük a lélek képességeinek, az értelemnek és akaratnak egyesülését a megismerés és a szeretet által, és a lélek állagának egyesülését a megszentelő malaszt által. Ez utóbbit a lélek rendes körülmények közt csak hitben éli át; Isten külön kegyelme következtében azonban tapasztalatilag is megérezheti. Ez a misztikus egyesülés Istennel. Ha a lélek Istent csak az értelem és a hit által ismeri meg, akkor egyesülése Istennel a rendes lelkiélet határain belül mozog; ha tapasztalatilag ismeri meg őt, akkor egyesülése titokzatos, misztikus.

2. Milyen a lélek viszonya Istenhez a megszentelő kegyelem által?

1. *Gyermeki viszony.* A lélek az isteni természetnek, az isteni életnek részese, az isteni javaknak örököse

és birtokosa, Isten különös, meghitt atyai szeretetének és gondviselésének tárgya lesz, „otthon” van Istennél. — 2. *Baráti viszony*. Istennel némiképp egyenrangúvá lesz; mert a kegyelem által bizonyos módon megistenül: „Már nem mondalak benne-teket szolgálóknak, hanem barátainak mondtalak titeket.” (Jn. 15, 15.) A lélek Isten bizalmasa lesz: „A szolga nem tudja, mit mível az ura”, de nektek „mindent, amit hallottam Atyámtól, tudtul adtam”. Isten mintegy második én-jét látja a malasztos lélekben. Vendége lesz: „Aki engem szeret, Atyám is szeretni fogja azt, és én is szeretni fogom és kijelentem magam neki, és hozzája megyünk és lakóhelyet szerzünk nála.” (Jn. 14, 21. 23.) Azért nevezi az egyházi himnusz a Szentlelket „a lélek édes vendégének”. 3. *Jegyesi és hitvesi viszony*. Isten mintegy keresi a lélek szerelmét. Minden más szeretetben, ha mégoly nagy és benső is, megmarad a ketősség; a jegyesi és hitvesi szeretet-

ben a teljes odaadás által Isten és a lélek egészen egymásba olvadnak, egymást áthatják, egymásban lakoznak, csak egy életük van. Ebben a lelki nászban is megvan az egység, az osztatlan hűség, a felbonthatatlanság, a szentség és termékenység. Isten maga, az ő isteni élete születik meg a lélekben a kegyelem által; a lélek saját isteni Jegyesét foganja és szüli új életre magában. Termékenységének további gyümölcsei az erények, melyeket lelkében felvirágoztat e titokzatos egyesülés következtében, és a lelkek, akiket imádságai, vezeklései és főleg isteni Jegyeséhez való szeretete által új életre szül és a mennyország számára világra hoz. Ebben az égi nászban a lélek szüzi virága el nem hervad soha, a gyümölcs megmarad a tőn, a lélekben, amint az isteni Jegyes is benne marad és vele van örökké: „Maradjatok énbennem és én tibennetek.” (Jn. 15, 4.) „Aki az Úrhoz ragaszkodik, egy lélek övele.” (1. Kor. 6, 17.)

3. A lélek a kegyelem által az Atyának gyermeke, a Fiúnak testvére, a Szentléleknek jegyese lesz. Ezt azonban nem kell és nem is szabad kizárólagosan érteni az egyes isteni Személyekre nézve, amint magában a Szentháromságban is a Szentlelket egyrészt mint gyűrűt tekinthetjük, mely az Atyát és egy szülött Fiát örök szeretetben egymáshoz fűzi, másrészt mint gyümölcsét ugyanennek az isteni szeretetnek, mellyel az Atya örök szépségű képmását szereti a Fiúban. Így a lélek is az Igének testvére is, jegyese is, amint az Énekek éneke kifejezi: „Húgom, jegyesem!” Az emberé lett Ige szintén mint a lélek Jegyese szerepel a szent iratokban.

II. Ezt a szent és a megszentelő kegyelem által valóban isteni viszonyt Isten és a lélek közt, akarjuk elmélkedéseinkben megfontolni és az Ő kegyelmével hitben át is élni. A lélek viszonyát Istenhez festi le az *Énekek éneke* és a Szentírásnak

több más helye. Ezeknek fonalán végezzük elmélkedéseinket.

1. Az Énekek énekét mindig ebben az értelemben fogta fel az Egyház. Nem földi, ha még oly nemes és tiszta volna is ez a szeretet, hanem *égi, természetfölötti, isteni szeretetről* van itt szó. Az Ószövetségben Isten viszonyát látták benne kifejezve választott népéhez, vagy a lélek eljegyzését az örök Bölcseséggel. Az Újszövetségben Krisztus frigjét látják benne jelképezve Egyházával, Isten viszonyát a malasztos lélekhez. A menyasszonyban első sorban Szűz Máriát látja az Egyház, aki mindenekelőtt és mindenekfölött a „sponsa Dei”, a Szentlélek arája, az isteni Ige társnője a megváltás művében, a második Éva. De azután a lelket általában, főleg a szüzi és az evangéliumi tanácsokat követő, kizárólagosan Istennek szentelt lelket. De az özvegyekre, sőt minden, a megszentelő kegyelem állapotában lévő lélekre is alkalmazza az Énekek énekének szavait. Termé-

szetes dolog, hogy lélekről lévén szó, itt „nincs férfi, sem nő” (Gal. 3, 28.), minden lélek egyforma, mert itt minden lelki és természetfölötti.

2. Az Énekek éneke Isten viszonyát a lélekhez *földi képekbe* öltözteti ugyan, mert másképp ezeket a lelki valóságokat emberi nyelven kifejezni nem is lehet, de a képek alatt egészen természetfölötti, lelki dolgok rejlenek. Hiszen ez más titokban is így van. A Szentháromság titkában is a Fiú örök születéséről van szó, és bár ez a születés valóságos és igazi, mégis mennyire fölötte áll minden földi nemzésnek és születésnek, mondhatni e földi dolgoknak pusztán csak analógiája van meg az isteni valóságokban. Ha a lelket a kegyelem állapotában Isten gyermekének nevezzük, ez is egészen más értelemben igaz, mint a földi gyermekéségnél. Ugyanígy az Énekek éneke és a Szentírás egyéb helyei is a földi jegyesség képeibe és hasonlataiba öltöztetik azt a szent viszonyt, mely Isten és a lélek közt

létezik; így kell felfogni azt a „csókot”, melyet Isten a léleknek és ez viszont neki ad, így a Jegyes ölelését, az ara szépségének leírását, ami mind tisztán lelki valóságokat jelent. Nem is lehet más, mert „lélek az Isten, és akik őt imádják, lélekben és igazságban kell imádniok.” (Jn. 4, 24.)

Ezeken a képeken nem szabad fennakadnunk, különben a Szentlélek nem inspirálta volna azokat, ha méltán a botránkozás tárgyát képeznék. Mily szent szabadsággal és bátorsággal értelmezi azokat Szent Bernát és Gilbert apát, aki az Énekek énekének magyarázatát a szent halála után folytatta!

3. Még egy megjegyzést kell tennünk az Énekek éneke szavaiban megnyilatkozó szeretetről. Nemcsak lelki és tiszta ez a szeretet, hanem *tetterős és áldozatos* is; nem lágy és terméketlen, hanem erős és tettekben s erényekben termékeny szeretet árad felénk a szeretet e legfőnységesebb költeményének szavaiból;

olyan szeretet, mely az akaratot önmegtagadásra neveli.

Egyedül ezen az úton képes a lélek tartós és biztos módon és minden eltévedéstől menten egyesülni Istennel. Ezt tanítják Szent Ignácon kívül a lelkiélet és az igazi misztika összes alapos ismerői és mesterei egyaránt: Keresztes Szent János, Nagy Szent Teréz, Szalézi Szent Ferenc. Ezt kell szem előtt tartanunk jelen elmélkedéseinkben is, így kell felfognunk a szeretetet, melyről ezekben szó lesz. Hit, nem misztika az, amit az elmélkedésekben első sorban keresünk és megtalálunk; a hit azonban és a hitből fakadó élet, az áldozatos és odaadó, az önmagáról lemondó szeretet élete minden igazi misztikának is alapfeltétele, forrása, kísérője és pecsétje.

* * *

Imádsággal kell kísérnünk elmélkedéseinket. Imádsággal a Szentlélekhez aki a lelkek igazi Jegyese és

édes vendége. Imádsággal az emberré lett Igéhez, szentséges Szívéhez, melyből az isteni szeretet felénk árad, akit emberi természetében is mint a lelkek isteni Vőlegényét állít elénk az Egyház. Imádsággal a boldogságos Szűzhöz, az igazi „ará”-hoz, a Szentlélek jegyeséhez; Szent Józsefhez, a legtisztább Szűz földi jegyeséhez. Az Oltáriszentségből kell merítenünk a szeretetet a gyakori áldozás által, hiszen ebben a szentségben üljük meg a nászlakomát és egyesülünk a legbensőbbben az égi Jegyessel, Istennel; itt leszünk vele egy testté és lélekké fel-foghatatlan isteni módon.¹ Az Oltáriszentség minden mélyebb lelkiélet forrása és egyúttal végcélja ebben a földi életben.

¹ „Unum corpus efficitur: membra, inquit, ex carne eius et ex ossibus eius.” Egy test leszünk vele, amint mondja: tagok az ő húsából és az ő csontjaiból. (Chrysost., Homil. 61.) Lásd a további mondatokat is ugyanott.

I.

A TEREMTÉS CSÓKJA

I. *„Csókoljon meg engem szája csókjával, mert szerelmed bornál is édesebb. Keneteid illata kellemes.”* (Én. 1, 1–2.)

1. Ez a lélek szava Teremtőjéhez.

a) A csók a teremtés. Egy csók, mely létet ad. Miért csók? Mert Isten mindent szeretetből teremtett. „Szereted mindazt, ami van; mit sem utálsz abból, amit alkottál.” (Bölcs. 11, 25.) „Örök szeretettel szeretlek téged, azért könnyörületességemben magamhoz vontalak téged.” (Jer. 31, 3.) Ami benne öröktől fogva mint eszme élt, azt egy teremtő csókkal létre keltette, öntudatra ébresztette. Egy csókkal, mint később a meny-

asszonyoknak, a léleknek mondja: „Az almafa alatt keltettek fel.” (Én. 8, 5.) Magához vont a semmiségből, létet adva kebléhez vont, s azóta a lélek benne és általa él. Csak benne: „Mert őbenne élünk, mozgunk és vagyunk.” (Csel. 17, 28.) Csak általa: mert „mindenek ő általa lettek”. (Jn. 1, 3.) Ha ezt a teremtő csókot nem adja, minden visszasüllyed a semmiségbe. Ha istenségének kebléből, emlőiből nem szívja magába az életet, minden megsemmisül.

b) Ezzel a csókkal létét belelehel a lélekbe: „az élet lehelete” (Gen. 2, 7.); Önmagát adja, amennyire teremtménynek adhatja. Egyetlen örök csók ez, és mégis sokszoros csók. Minden egyes létfokozat egy-egy csók, mindig bensőbb, mindig forróbb, lét, élet, érzés, értelem és szabadakarat. A legbensőbb, a legforróbb csók az ő „szája csókja”, melyet a lélek ajkára ad, sőt legmélyebb valójával közöl: a kegyelem, a megszentelő malaszt csókja. Ez a csók egészen hasonlónak teszi a lelket

ahhoz, aki neki ezt a csókot adja. Egy átalakító, istenítő csók ez.

c) Ebben a csókban Isten önmagát adja, hogy boldogítson, amint a jegyes is csókjában egész lelkét, önmagát adja. A teremtés célja tehát a boldogság Istenben.

2. a) Miért kéri a lélek, hogy Isten őt megcsókolja? Hiszen már megcsókolta, mielőtt még öntudatra ébredt, már létének első pillanatában. Ez a csók adott neki létet és öntudatot. — Azért kéri, mert ez a csók nem mindig érezhető. A bűnös nem is gondol rá, sőt a tökéletes-ségre törekvő lélek is könnyen elfelejtheti. Boldogító hatásában ez a csók egészen csak a túlvilágon lesz érezhető. De némiképp már itt a földön is: 1. az eleven, élő hit által, 2. a rendes lelki vigasztalásban, 3. a misztikus egyesülésben. Ez utóbbit mint rendkívüli kegyelmet egyenesen nem kérjük. Az elsőt, az eleven, élő hitet feltétlenül. A másodikat, a lelki vigasztalást, az ő akarata és gondviselése szerint. A harmadikra

méltókká akarjuk tenni magunkat az erények gyakorlása által.

Kérem tehát, hogy lelkileg éreztesse velem az Ő csókját, a teremtés és a kegyelem csókját: Éreztesd velem csókodat, hogy soha el ne feledjem, hogy Te adtál nekem létet, és hogy a Tied vagyok, hogy örök szeretetben eljegyezted magadnak lelkemet!

b) Miért kérem, hogy éreztesd? —
1. Mert szerelmed, melyre méltatlan vagyok, megérdemli, hogy szüntelen rá gondoljak: „Szerelmed bornál is édesebb.” Hiszen Te vagy a kezdet és a végcél, végtelenül több minden teremtett dolognál. — 2. Mert Te vagy a boldogság. Szerelmed minden teremtett dolog szereteténél boldogítóbb: „édesebb a bornál”. A teremtmények szeretete megrészeget, de hamar kiábrándulok belőle, és csak a keserűség marad meg. A Te szerelmed is megrészeget, de ebben a lelki megrészezésben mindig jobban megismerjük szerelmed boldogító igazságát. 3. Mert „keneteid il-

lata kellemes”. Ez az illat a te isteni tulajdonságaid: nagyságod, jóságod, szépséged, bölcseséged, szereteted. Éreztesd lelkemmel isteni tulajdonságaid illatát, hogy megrészegüljek tőle. Csókolj meg, hogy csókodban keneteid illatára ébredjek!

II. *„Csókoljon engem szája csókjával, mert szerelmed bornál is édebb. Keneteid illata kellemes. (Én. 1, 1—2.)*

E szavakat Isten, a Vőlegény szájába is adhatjuk. És akkor Isten szándékát, vágyát fejezik ki a teremtésben és főleg a megszentelő kegyelem osztásában.

1. A teremtés célja Isten szándéka szerint a lélek „csókja”, az az odaadás, az a szeretetbeli önátadás, mellyel magát Istennek adja. Ezt kívánja tőlem Isten, ezért hívott létre a semmiségből. Azért mondja: „Csókoljon engem szája csókjával.” Ez a csók mindig bensőségesebb, mindig forróbb lehet. A legbensőségesebb, a legforróbb a megszentelő malaszt teljes öntudatából fakadó „szájnak

csókja”. Ezt kell kérnünk, hogy Istennek adhassuk. Erre kell törekednünk minden igyekezettel.

2. a) Miért kívánja Isten a léleknek „szája csókját”? — „Mert szerelmed bornál is édesebb.” Isten végtelenül gazdag és boldog önmagában, és mégis mondja: „Szerelmed bornál is édesebb.” Szeretetünk után vágyódik. Mily megható dolog! Teszi pedig azért, mert saját isteni szeretete önmaga iránt követeli, hogy Őt végcélnünknek tekintsük és egész szeretetünkkel, egész odaadásunkkal tiszteljük. Teszi azért is, mert saját magát, képmását látja bennünk a megszentelő kegyelem állapotában; hiszen a kegyelem által „részesei vagyunk az isteni természetnek”. (2. Pét. 1, 4.) Teszi végre a ért, mert tudja, hogy ez az önátadás, ez a „csók”, a mi boldogságunk is.

b) „Szerelmed bornál is édesebb.” Az egész mindenség, az egész teremtett világ semmi előtte összemérve a lélek odaadásával. Az egész nagy világot csak azért teremtette, hogy a

léleknek „szája csókját” élvezze. Azért mondja, hogy „szerelmed bornál is édesebb”. Azt is jelenti e szó, hogy magában a lélekben is annak minden külső tette, ajándéka, tisztelete semmi előtte, ha benseiét, szívét, „szája csókját” nem adia neki.

c) „Keneteid illata kellemes.” Ez a lélek odaadásának és azoknak az erényeknek illata, melyeket ebben az odaadásban gyakorol: a hit, az alázatosság, az imádás, a bizalom, az engedelmesség, a megadás, az isteni akarattal való megegyezés, a szeretet, a tiszta szándék, az önfeláldozás, a meghittség, a gyermeki és jegyesi lelkület édes illata.

Imádság. A lélek szava: „Csókoljon engem szája csókjával, mert szerelmed bornál is édesebb. Keneteid illata kellemes.”

II.

ISTEN NEVE A MINDENSÉGBEN

I. 1. „*Neved kiöntött olaj.*” (Én. 1, 2.) Szépségedet, bölcségedet, hatalmadat, jóságodat, szeretetedet kiöntötted az egész mindenségre. A csillagos ég, a virágos rét, a hóta-kart bércek, a csörgedező patak, a hullámozó tenger, a napsugár, az égiháború, a sürgő-forgó kis bogárkák, a színes lepkék, a sasok és a pacsirták, az erdő énekesei, az egész növény- és állatvilág, a lelkek világa, a nagyok és a szentek, mind a Te nagyságodról, bölcségedről, jóságodról és szépségedről regél nekem. „Uram, mi Urunk, mily csodálatos az egész világon a Te neved! Hisz az egeknél fenségesebb a Te dicsőséged.” (8. zsolt.) „Be jó, be kegyes

a szellemed Uram, mindenekben!”
(Bölcs. 12, 1.)

2. „*Ezért szeretnek Téged*” a lelkek. (Én. 1, 2.) Mert rám, az én lelkemre is ki van öntve a Te neved olaja, hacsak magamba szállok és felismerem lelkemben isteni arculatod vonásait, isteni kezed alkotásának, művészi vésődnek nyomait. — „*Ezért szeretnek Téged*” a lelkek: a mindenség, a teremtmények a létra, melyen hozzád felemelkedünk, a lépcsőfok, melyeken ismeretedre és szeretetedre eljutunk. — De neved olaja azokra a teremtményekre is ki van öntve, melyek nekem szenvedést és fájdalmat okoznak. Neved olaja édessé és könnyűvé teszi ezeket a szenvedéseket és kedvesekké ezeket a teremtményeket. Azért minden fájdalmas megengedésben is Téged akarlak látni, és bensőbb, tisztább ismeretedre, áldozatosabb szeretetedre akarok felemelkedni. Mert nem kevésbé vagy szeretetreméltó akkor, amikor megpróbálsz, mint akkor, amikor megvígasztalsz.

3. Azért „*vonj engem magad után, siessünk keneteid illata után!*” (Én. 1, 3.) Ez a kérésem: légy Te szeretetem egyedüli tárgya; eredetem, végcélom, boldogságom, akiben minden végtelenül nagyobb mértékben megvan, ami jót, szépet és nagyot a teremtett világban csak szemlélek. A teremtményekre szétszórt szeretetemet mind összeszedem és visszahozom Neked. „Add, hogy minden teremtmény fölött Benned megpihenjek” (Krisztus köv. 3, 21.), mert Te vagy „örökségem és kelyhem osztályrésze” örökre. (15. zsolt.) „Vonj magadhoz lelkem bensejében, lelkem mélyén, ahol elhallgat a teremtmények zivaja és az alkalmatlan gondolatok nyüzsgő sokasága, és ahol Veled vagyok együtt, egyedül.” (Lessius.)

4. „*Vezess, ó Király, kamrádba!*” (Én. 1, 3.) Ó, ez a vágyaim netovábbja: Hozzád menni, bensődbe elmerülni. Beléd, minden teremtett lény és az egész világ tömegközéppontjába, súlypontjába, gyújtópont-

jába, szívébe.¹ Ott van örök céлом, melyet részben már itt e földön el kell érnem. De vágyam Utánad csak akkor igaz, ha nem egyedül vigasztalásodat keresem, mikor bensődbe elmerülök, hanem ha egész lényem odaadásával, akaratom teljes átadásával, a Te akaratoddal való tökéletes megegyezésemmel akarok Neked szolgálni, és ebben lelem boldogságomat. Csak ha ezt őszintén megteszem, akkor mondhatom igazán: „*Vigadjunk és örvendezzünk Veled!*” (Én. 1, 3.) Csak Nálad, csak Benned, csak a Neked való tökéletes átadásban van igazi lelki öröm és boldogság. Öröm és boldogság akkor is, ha nem is adsz érezhető vigasztalást, akkor is, ha megpróbálsz. Mert Magadnak teremtettél minket, és nyugtalan a mi szívünk, amíg Benned el nem pihen”. (Szt. Ágostin)

¹ Isten természetesen nem része a világnak, hanem mint Teremtő minden összekeveredés nélkül osztatlanul jelen van minden lényben és az egész mindenségben.

ton.) Ott, akaratunk teljes átadásában adod Te is magad nekünk egészen, ott adod nekünk isteni szerelmedet, mely fölülmúl minden földi vígaszt. „*Magasztaljuk szerelmedet, mely bornál is édesebb.*” (Én. 1, 3.)

5. „*Méltán szeretnek Téged.*” (Én. 1, 3.) Ó ki tudná felsorolni mindazokat a jogcímeket, ki tudná elszámolni mindazokat a szépségeket, melyek méltóvá tesznek szeretetemre! Csak egyet mondhatok: „Későn szerettelek, örök Szépség, későn szerettelek!” (Szt. Ágoston.)

II. 1. Viszont Te is mondd nekem: „*Vonj engem!*”, csak ha hívsz, csak ha vonasz, csak ha némileg kényyszerítesz, akkor megyek hozzád. Vonasz, ha szeretsz: „Ha valaki szeret engem, Atyám is szeretni fogja őt, és hozzája megyünk, lakóhelyet szerzünk nála.” (Jn. 4, 23.)

2. Mi ez a vonzás, mellyel Istent magamhoz vonzom? 1. Szabadakaratom közreműködése, annak teljes átszolgáltatása Isten szolgálatába. „Aki teremtett téged nélküled, nem üdvö-

zít téged nélküled”, mondja Szent Ágoston. A hithez, a keresztény élethez, a tökéletességhez, az életszentességhez akaratom közreműködése szükséges. És minél tökéletesebb ez a közreműködés, minél hűségesebb vagyok a kegyelemmel szemben, minél nagylelkűbb önátadásomban, annál jobban közeledik hozzám Isten is az ő kegyelmével: „Közeledjete Istenhez, és közeledni fog hozzátok.” (Jak. 4, 8.) De közreműködni, hozzásimulni kell, nem előre futni, saját előre kieszelt terveit erőszakkal keresztülvinni törekedni. Van helyes és van helytelen iniciativa a lelki életben. Helytelen mindent csak a kegyelemre bízni, de helytelen a kegyelmet saját fejünk és akaratumk szerint irányítani, vagy azt megelőzni akarni is.

Vonzom Istent 2.) imádság és vezeklés, könyörgés és irgalmának mintegy megostromlása által. Az emmausi tanítványok kérésükkel mintegy kényszerítették Jézust, hogy náluk maradjon: „De nem ereszték,

mondván: Maradj velünk, mert esteledik és már lemenőben a nap.” (Lk. 24, 29.) „Kérjétek, és adni fognak nektek, keressetek és találtok, zörgessetek, és megnyitnak nektek.” (Lk. 11, 9.) — Vonzom Őt 3.) az erények gyakorlása, főleg a kicsiben való hűség, a gyengéd tapintat által Istennel szemben az Ő szolgálatában: „Megsebezted szívemet szemed egyetlen tekintetével, nyakad egyetlen hajszállával!” (Én. 4. 9.) — Vonzom Őt mindenekelőtt 4.) szeretetem által: „Aki engem szeret, én is szeretni fogom, és kijelentem neki magamat.” (Jn. 14, 21.)

3. Isten felelete erre a szent vonzásra: „*Siessünk kenet-id illata után.*” Isten jön, siet az ilyen lélekhöz, és elárasztja azt kegyelmeinek bőségével, elhalmozza gyengédségeivel, ajándékaival. Ezek előhaladás az erényben, a megszentelő kegyelem bősége, segítő kegyelmek, Isten közelségének megérezése, misztikus adományok. Mindezekre előkészület a lélek „vonzása”, mellyel Istent

hívja, Istent magához kényszeríti. Mily hatalmas volt a Szűz Mária lelkéből, szívéből kiáradó vonzóerő, Istent magát a földre vonzotta! Mily hatalmas volt az a vonzás, mellyel imádsága által a Szentlelket az egyházra lehívta! „Mert a te szavad édes ,és orcád bájos!” (Én. 2, 14.)

4. Ekkor lesz a lélek is Isten számára „*kiöntött olaj*”. „Mert az Isten szeretete kiáradt szívünkbe a Szentlélek által, aki nekünk adatott.” (Róm. 5, 5.) Ez az a „spiritualis unctio”, az a lelki kenet, melyről a Szentlélek himnusza szól. A lélek kenetei után fut az Isten, belép a lélek lakóházába és ott örvend tiszta szerelmének, mely neki mindennél édesebb. Mily boldogság, hogy őt némiképp boldoggá tehetem; hogy lelkemben „*vigadjon!*”

5. Méltán szereti Isten az ilyen lelket: „Boldog az az ember, ki hallgat reám, és ajtómnál virraszt naponta.” (Péld. 8, 34.) „Mária az Úr lábaihoz ülven hallgatá az ő igéjét. Mária a legjobb részt választot-

ta, mely el nem vétetik tőle.” (Lk. 10, 39—42.) „Mária pedig vevén egy font drága, igazi nárdusz-kenetet, meökené Jézus lábait, és megtelék a ház a kenet illatával.” (Jn. 12, 3.)

Imádság. A lélek szava Istenhez:
„*Vonj engem magad után, siessünk keneteid illata után! Vezess, ó Király, kamarádba, vigadjunk és örvendezzünk Veled, magasztaljuk szerelmedet, mely bornál is édesebb! Méltán szeretnek Téged!*”

III.

HARC A TEREMTMÉNYEKKEL — ISTENNEK LÁBNYOMAI

I. *Lesült vagyok ugyan, de szép,
Jeruzsálem leányai! Olyan, mint Kédár
sátrai, mint Salamon kárpitjai.”*
(Én. 1, 4.)

1. Isten próbára teszi az embert a földi életben. Ez a próba abban áll, hogy a teremtett dolgok magukhoz vonzzák az ember szívét, és ennek a rendetlen vonzalomnak ellen kell állnia, ki kell abból bontakoznia. Ez az ellenállás, ez a kibontakozás pedig küzdelembe kerül. Ez a küzdelem a nap hevében megbarnítja a lélek arcát. Mint a munkás lesül a nyári napban aratáskor, úgy a lélek is ebben a küzdelmes munkában. Ez a barnaság különös bájt ad

neki, azért mondják: „Lesült vagyok ugyan, de szép.”

Ez a barnaság, ez a lesültség a hibákat is jelentheti, melyeket a lélek a földi próbaidő alatt, a teremtményekkel való küzdelemben elkövet. Ebben a harcban ugyanis az Egyház tanítása szerint erkölcsileg lehetetlen, hogy minden kis hibát elkerüljön; mert még az igaz is hétszer esik el. (Péld. 24, 16.) De ezek a hibák nem teszik még rúttá a lelket, bár megbarnítják. Megmarad a megszentelő malaszt szépsége, sőt növekedhetik a küzdelemben szerzett érdemek által, mégha közben kis hibákat és hűtlenségeket követett is el a lélek, hacsak nem ragaszkodik ezekhez a hibákhoz, nem követi el azokat szokásosan és megfontoltan, hanem minden erejével azon van, hogy kibontakozzék belőlük és legyőzze azokat.

2. Azért mondja: „*Ne nézzetek azért, hogy lesültem, hogy a nap megbarnított.*” (Én. 1, 5.) És fel is fedi ennek a barnaságnak okát:

„*Anyám fiai nehezteltek rám, szöllőt őriztettek velem.*” (Én. 1, 5.) A neheztelés a teremtmények harcát jelenti a lélek ellen. Mirtegy ellenségeként lépnek fel, hogy elvonják Istentől. „Anyám fiainak” nevezi, mert a teremtmények is Istentől származnak, Ő alkotta azokat. Voltaképp nem is maguk a teremtmények a lélek ellenségei, hanem a rendetlen ragaszkodás hozzájuk, mely a lélek rendetlen hajlamaiból származik.

„Szöllőt őriztettek velem”: a mulandó dolgok felé irányították figyelmemet, külső dolgokkal foglalkoztatnak, hogy megfeledekzzem a belsőkről. — Van belső és külső szöllő. Ezt a kettőt jól meg kell különböztetnünk. A belső szöllő a lélek istenszerelme; a külső az, mely elvonja szerelmétől. A teremtmények tehát azzal, hogy „szöllőt (külsőt) őriztetnek velünk”, el akarnak vonni Istentől. Ilyen az elszórakozás, a világi gondok, a megosztott szív, a szenvedélyek, a bűn maga, kicsi és nagy.

3. „*A magam szőlőjét azonban nem őriztem.*” (Én. 1, 5.) Így tehát elhanyagoltam lelkem szerelmét. Ez az egyik értelmezés. De jobb a másik. „A magam szőlőjét nem őriztem”, vagyis nem tartottam meg magamnak, hanem egészen Szerelmemnek adtam. A külsőt őriztem, de ez nem vont el attól, hogy a belsőt egészen Istennek adjam. „Anyám fiainak” terve tehát nem sikerült.

Igy kell cselekednem mindig munka és külső foglalkozások, a világ zaja és a teremtmények nyüzsgő sokasága között. Megbarníthat a nap, a munka és a küzdelem, de Szerelmememtől el nem vonhat, sőt munka közben is, mikor a külső szőlőben dolgozom, mindig belső szőlőmre, égi szerelmemre gondolok és érte teszek mindent: jószándék, röpimák, belső egyesülés, helyes használat, önmegtágadás által. Így lesült voltom még szebbé, még bájosabbá tesz Isten előtt, mert eszébe juttatja neki, hogy ő érte szenvedtem ezt a feketeséget a teremtmények részéről

és az érte való munkában és küzdelemben barnult meg így az arcom. „Add, Uram, hogy úgy haladjunk át a mulandó dolgok közt, hogy el ne veszítsük az örökkévalókat.” (Egyházi ima.)

II. 1. *„Jelentsd meg nekem, lelkem szerelmese! hol legeltetsz, merre delletteted nyájadat, hogy ne kelljen kóborolnom társaid nyájai körül.”* (Én. 1, 6.)

Ugyanaz a gondolat jelenik meg más képben. A menyasszony kéri, hogy találkozhassék szerelmesével; a lélek kéri, hogy Istent keresse egyedül és Vele lehessen. Ezért könyörög: Jelentsd ki nekem, hol vagy, hogy ne járjak a teremtmények után, más pásztorok nyomán, hanem csak a tiéden, aki az én lelkem Pásztora vagy. Jelentsd ki magad nekem, hogy meg tudjalak különböztetni „társaidtól”, hogy el tudjam választani szeretetedet a teremtmények szeretetétől, és ne kelljen kóborolnom nyájaim körül.

Nem kóborlok-e én is szerteszét a

világban és keresem a teremtmények szeretetét? Minden teremtmény hív és csalogat, mint Szent Ágoston mondja: Jer velem és boldoggá teszek! De megcsal, és akkor látom csak, hogy lidércfény után indultam. — Mi mindenben csüng még lelkem, szívem? „Ti vagytok, kérdem Szent Ágostonnal, az én Istenem? — Nem mi vagyunk, keress fölöttünk!” — „Vond szívemet magadhoz lelkem bensejébe, lelkem mélyébe, ahol elhallgat a teremtmények zsidongó zaja, és ahol Veled lehetek egyedül, Istenem!” (Lessius,)

2., *„Ha nem tudsz eligazodni, te legszebb a nők közt! indulj és menj el a nyáj nyomán, és legeltesd gidáidat a pásztorok sátrai mellett.”* (Én. 1, 7.)

Ez a teremtett dolgok helyes használata. Minden teremtett dolog Isten lábának nyoma, mely bele van vésve a világba, ahol csak teremtő hatalmával elhaladt. Teremtő keze munkájának nyomát szemlélem azokban, sőt képét is az értelmes lényekben,

az emberben, a lelkekben. Azért, amint a nyáj nyoma a pásztorhoz, s a lábak nyoma ahhoz vezet, aki azokat ott hagyta a porban, úgy minden teremtett dolog is, ha tiszta szemmel nézem, tiszta szívvel szeretem, és helyesen használom, Istenhez vezet. Nemcsak hogy Tőle el nem von, hanem Hozzá emel.

Ezért mondja nekem a lelkigyakorlatok bölcsesége: Minden dolgot annyiban használj, amennyiben Istenhez, örök célodhoz vezet, és annyiban tarts távol magadtól, amennyiben akadályoz örök célodhoz való eléréseben. A teremtett dolgok szemlélése, mely Alkotójukhoz emeli lelkemet, azok helyes használata és az áldozat, melyet bemutatok, amikor vonzalmaimnak ellenállva, lemondok róluk: ez az a lábnyom, melyen haladva lelkem Szerelmeséhez, a Pásztorhoz eljutok.

Mindenben Istent látni, Istent keresni: a teremtett dolgok minden jóságában, szépségében és jeles tulajdonságaiban. De eltaszító tulaj-

donságaikban is, melyekkel nekem szenvedést okoznak, Isten megengedését kell látnom. Ez is Hozzá vezet, mert megtisztít a teremtmények rendetlen vonzalmától és Istenbe meríti szívemet. „Én vagyok az Úr, és nincs több, ki a világosságot alkotam s a sötétséget teremtettem, ki boldogságot szerzek és bajt teremtek; én, az Úr, cselekszem mindezeket!” (Iz. 45, 6—7.)

A „pásztorok” is megmondják, hol kell keresnem, hol találom meg lelkem Szerelmesét. Őket rendelte Isten lelkem vezetésére. Nem őket keresem, csak sátraik „mellett” legeltetem gidáimat, hogy megmondhassák, hol keresselek téged egyedüli Szerelmem! Ők se vonjanak el Tőled! Minden lelki könyv, evangéliumod, tanításod, Egyházad is Hozzád vezetnek.

Imádság. „Jelentsd meg nekem, lelkem Szerelmese! hol legeltetsz, merre deletteted nyájadat, hogy ne kelljen kóborolnom társaid nyája körül” Ne legyek olyan, mint aki fá-

tyokkal födi be magát, mikor Téged keres, mert nem akarja, hogy felismerjék. Amíg félek a teremtményektől, még rendetlenség van szívemben.¹ Add, hogy félelem nélkül szent szabadsággal haladjak el mellettük, járjak közöttük, Téged keresve, Utánad vágyva, lelkem Szerelmese! Amen.

¹ Amíg félünk a teremtményektől és azt külsőleg is mutatjuk, ezek rossznak tartanak, és nagyobb kísértéseknek vagyunk kitéve.

IV.

A GYŐZEDELMEK LÉLEK

I. 1. „*A fáraó szekerébe fogott lovaimhoz hasonlítalak téged, Kedvesem!*” (Én. 1, 8.)

Első pillanatra kissé szokatlan ez a hasonlat. De a hasonlóság alapját magát kell tekintenünk. Harci lovakhoz hasonlítja a Vőlegény menyasszonyát, a lelket. A szépség, a nemesség a hasonlósági alap. A szent közömbösség, mellyel a lélek a teremtményekkel szemben viselkedik, erőt, szépséget, nemességet és szabadságot ad neki. Ekkor fáraó szekerébe, Isten szekerébe van fogva szabadságunk. Isten szekerét húzza, nem az „én”, nem az önzés, nem a szenvedélyek szekerét.

2. „*Szépek orcáid, mint a gerlicéi, és nyakad, mint a gyöngyfüzér!*” (Én. 1, 9.)

Ez a másik hasonlat, mellyel az isteni Vőlegény a jegyesi lélek szépségét kiemeli, miután győzedelmesen került ki a teremtmények rendetlen vonzalma ellen folytatott harcból. A galambszemek az egyenes, tiszta szándékot jelentik, mellyel a lélek, tekintetét a teremtett dolgoktól elvonva, egyedül Istenre szegzi s ezzel Őt mintegy elbájolja. A nyak az égiekre irányuló vágyakat és törekvést jelképezi. Az ilyen lélek Szent Szaniszlóval mondja: „Magasabb dolgokra születtem!” — és Szent Alajossal: „Mi ez az örökkévalósághoz képest!” — és Szent Ignáccal: „Hogy undorodom a földtől, ha az égre tekintek!” A gyöngyfűzér, mely láncként függ a nyakon, az engedelmesség és az isteni akarattal való meg egyezés jelképe. Ezek a tulajdonságok minden valóban közömbös lélek ékességei.

3. *„Aranyláncocskát készítünk számodra, ezüstszemekkel kirakva.”*
(Én. 1, 10.)

Ez a győzedelmes, indifferens lé-

lek jutalma. Az aranyláncoska a megszentelő kegyelem bőségét jelenti, melyet az erényeknek és a Szentlélek ajándékainak gyöngyei díszítenek. Jelenti a túlvilági jutalmat is, a mennyországot, mely osztályrészül jut mindazoknak, akik Istent keresik és a teremtmények csábító vonzalma ellen bátran harcoltak és győztek. E versek tehát a győzedelmes lélek szépségét és jutalmát írják le.

II. 1. De a lélek csak az isteni Vőlegénynek tetszését keresi, ez több neki minden jutalomnál és dicséretnél. Mindent Iránta való szeretetből tesz, hogy Neki öröme legyen, és önmagát feledi: „*Miközben a Király nyugvóhelyén pihen, nárduszom illatát árasztja.*” (Én. 1, 11.) Pihenj, Királyom!, én megörvendeztetlek szeretetemmel, hűségemmel, lelkem illatával.

Lehetséges, hogy a nárdusz a Vőlegényt magát jelenti. Akkor még szebb a jelentése. Pihenj, Szerelmem, lelkemben! Minden ajándékom, minden jutalmam és dicséreted fölött

Téged kereslek egyedül. — Ez a gondolat folytatódik a következőkben.

2. *„Olyan a Kedvesem hozzám, mint a mirrhatáska: a keblemen pihen az éjjel. Olyan a Kedvesem hozzám, mint a ciprusfürt Engaddi szőlőhegyén.”* (Én. 1, 12—13.) Állandó egyesülésben él vele, szíve mélyén őrzi Őt, szüntelen Rá gondol, még üdülés és pihenés közben is. Az Ő szeretete mozgatja, irányítja egész életét. *„Éjjel-nappal eszébe forgatja törvényét.”* (1. zsolt.)

Szenvedésben és örömben — mirrhatáska és ciprusfürt — mindenben egyedül azt kívánja és választja, ami jobban szolgál Vőlegénye örömeire, dicsőségére. *„Olyan hozzám, mint a ciprusfürt”*: ez a lelki vigasztalás és öröm jelképe. Vigaszban és próbában egyaránt szívembe zártam. *„Ha akarod, hogy sötétségben legyek, légy érte áldott, s ha akarod, hogy világosságban legyek, légy ismét áldott. Ha leereszkedél és megvigasztalsz engem, légy*

áldott, és ha azt akarod, hogy szorongatás érjen, légy mindig egyaránt áldott.” (Kr. köv. 3, 17.) Az imádság édességében (ciprusfűrt) és a cselekvés fáradságaiban (mirrhatáska) Veled egyesült életet élek. Keblemen pihen éjjel és nappal.

III. Ebben a szent egyesülésben, ebben a szent akaratközösségben egymásnak örvidenek Isten és a lélek: *Be szép vagy, barátnőm, be szép vagy! Szemeid olyanok, mint a galambok. Be szép vagy, Kedvesem, be gyönyörűséges! Üde zöld a nyoszolyánk; cédrusok a házunk gerendái, ciprus a burkolatunk.”* (Én. 1, 14—16.)

A lélek egyszerű galambtekintete elbájozza Istent. Az egyesülés szilárdságát, melyet a teremtmények iránt megőrzött szent közömbösség biztosít, jelképezik a cédrusok és ciprusfák. Szabad mennybolt alatt pihen a lélek, az ég boldogsága mosolyog le rá, az örök élet ígérete: „Cédrusok a házunk gerendái, ciprus a burkolatunk.”

Mint pásztor és király jelenik meg a Vőlegény a lélek előtt, különféle alakban, különféle változatban. Ez Isten társalgása a lélekkel. Ezer alakban, ezer változatban mindig egy az Ő szeretetének éneke.

Imádság. „Be szép vagy, Kedvesem, be gyönyörűséges! Üde zöld a nyo-szolyánk; cédrusok a házunk geren-dái, ciprus a burkolatunk.”

V.

BOLDOG SZENDERGÉS ÉS FÁJDALMAS FELÉBREDÉS

Kegyelem és bűn.

I. 1. „*Virág vagyok én a mezőn és liliom a völgyben.*” (Én. 2, 1.) Ez a malasztos lélek képe, aki Istennek gyermeke és karjai közt pihen. Ez a lélek egyszerű szerető tekintete Atyjára: olyan, mint a virág mosolygó szeme. Igénytelenség és egyszerű gyermeki báj: a mezők virága és a völgyek lilioma. Az ártatlanságnak az a megigéző bája ez, mely a lélek szeméből kisugárzik, egész valóján, arcán szétömlik és elragadja magát az Istent. Az a szűzi illat, mely Isten szívét elbájolja. Azért magasztalja a Völegény: „*Amilyen a liliom*

a tövisek között, olyan a barátnőm a leányok között.” (Én. 2, 2.) Barátnőjének nevezi a lelket, mert a megszentelő kegyelem a legszorosabb barátságba fűzi őt Istennel. „Már nem mondalak benneteket szolgálknak, hanem barátaimnak mondtalak titeket.” (Jn. 15, 15.)

2. Egymást szeretik Isten és a lélek. A Vőlegény mondja: „*Amilyen a lilom a tövisek között, olyan a barátnőm a leányok között.*” A menyasszony meg válaszolja: „*Mint az almafa az erdő fái között, olyan a kedvesem az ifjak között.*” (Én. 2, 3.) A legbizalmasabb lelki viszony, a legbensőbb szeretet van közöttük. Minden lélek Isten kedvence, Isten egyetlen, mintha senki más nem volna a világon, mintha a többi mind nem érdemelné meg tekintetét. *Ezt* a lelket senki más nem tudja neki pótolni, helyettesíteni. Külön *ezért* a lélekért halt meg: „Szeretett engem és önmagát adta értem.” (Gal. 2, 20.) Egészen személyes viszony fűz minden lelket Istenhez, mások

kizárásával. (Lucie Christine naplója.) A lélek Istennek mintegy mindene: önmagát látja benne. Egész világot teremtett¹ s önmagát adta, ki-merítette magát érte. (Fil. 2, 7.) Isten viszont a lélek mindene, egyetlen. Minden egyéb csak terméketlen fa hozzá képest.

3. Azért mondja tovább a menyasszony: „*Árnyékában kívánok megtelepedni, és gyümölcse édes az inyemnek.*” (Én. 2, 3.) Isten árnyékában ül a lélek, őt ízleli, őt szereti. Az ő oltalma, szeretete, gondviselése árnyékában él. „Légy, Uram, számomra vigasz az életben, hűsítő ernyő a hőségben, védő tető az esőben és hidegben, bot a kezemben a síkos úton, biztos kikötő a hajótörésben.” (Itinerarium.) — Ennek a gyümölcsnek édessége a lelki béke, Isten vigasztalása, az istengyermek-ség tudata, még a szenvedés és próba idején is. Isten az én étkem:

¹ Szent Teréz szavai szerint Isten érte egyedül megteremtette volna a világot.

„Kenyeret adtál nekik az égből, melyben minden gyönyörűség megvan.” (Bölcs. 16, 20.) — „A Szentlélek száll tereád, és a Magasságbelinek ereje meőárnyékoz téged” (Lk. 1, 35.): ez a lelki termékenység a kegyelemben, mely által minden lélek is némileg a lelkek anyja lesz. „A Veled való titokzatos egység a lelkek anyjává tett.” (Liziói Szent Teréz.)

4. *„Bevitt engem a boros há-ba”* (Én. 3 4.) ahol szerelmével meg-részeget, főleg a szentmisében és szentáldozásban. Mert a lélek nem-csak gyermek, hanem jegyes is, hit-ves is. Azért van Isten és a lélek közt a legszentebb és legbizalmasabb együttlét. Szent elragadtatásban egymás karjaiban pihennek: *„Üdit-setek virággal, frissítsetek almával, mert beteq vagyok a szerelemtől! Balkeze fejem alatt, és jobbjáról át-člel engem.”* (Én. 2 5—6.) Balkeze itt a földön támaszom, erősségem, pihenőm; jobbkeze a túlvilágon boldogságom.

Isten maga mintegy felkiált boldogságában, mikor a lélek szerelmi mámorát és boldogságát szemléli: *„Kérlek titeket, fel ne költsetek, fel ne riasszátok kedvesemet, míg csak maga nem akarja!”* (Én. 2, 7.) Ettől az örömtől megittasodva kiáltott fel Szt. Péter is a Tábor hegyén: „Uram! ió nekünk itt lennünk; ha akarod, csináljunk itt három sátrót, neked egyet, Mózesnek egyet és Illésnek egyet.” (Mt. 17, 4.) — Mások értelmezése szerint a menyasszony mondja ezeket a szavakat. Ez esetben a lélek kéri a teremtményeket, hogy meg ne zavarják őt e meghitt, bizalmas együttlétben. Mert Istent mintegy elriasztja és az égi szerelmet elrebbenti a teremtmények lármája és zsvivaja.

II. Ez a lélek boldogságos állapota a megszentelő kegyelemben. Ha nem is tapasztalná érezhetően, a dolog valósága szerint így van. Ez az égi szerelem álma és pihenése. Ebből zavarja fel a lelket a bűn, amikor „felébred”, amikor „megnyílnak

szemei” (Gen. 3, 7.) és tudtára ébred annak, hogy nincs már Isten karjai közt. Csak a lélek maga ébresztheti fel magát, csak ő riaszthatja el Kedvesét, csak ő rebbentheti el a szerelmet. De kéri, hogy ez sohasse következzen be: „*Fel ne költésétek, fel ne riasszátok Kedvesemet!*” Kérjük mi is! De hogy annál bensőségesebb, annál komolyabb és esdőbb legyen kérésünk, fontoljuk meg, mit jelent a lélek számára ez a felébredés, mitől fosztja meg a súlyos bűn a lelket.

1. *Felébred.* Saját maga szakítja ki magát szerelmese, Isten karjaiból. Függetleníti magát, nem akar az Övé lenni, emancipálja magát. A bűnös lélek hűtlen hitves, hálátlan gyermek, áruló barát. Megrendítően festi ezt a hűtlenséget Ezekiel próféta Ooliba és Oolla személyében (Ez. 23.) Megrendítően állítja lelkünk elé ezt a hálátlanságot Jézus a tékozló fiúról szóló példabeszédben. (Lk. 15, 11—13.) Júdás csókja mutatja be nekünk a kegyelemmel

megáldott lélek árulását Isten ellen, mikor őt súlyos bűnnel megbántja. Nem akar már erős isteni vezetőjére támaszkodni, saját lábán akar állni és járni, saját én-jének életét, „szabad életet” akar élni.

Elszakítja magát — kitől? Teremtőtől, végcéljától, boldogságától. Elszakítja magát mint hálátlan gyermek az Atyától, aki a kegyelem által saját isteni természetét adta neki. Meghatóan írja le maga az Isten ezt a hálátlanságot, mikor népének szemére veti, hogy elhagyta őt, pedig Ő magához emelte elhagyatottságából és nyomorából: „Megtalálta a puszta földén, a borzalmas és kietlen sivatag helyén. Felkarolta, oktatta, mint a szemefényét óvta. Miként a sas, mely repülésre készíteti fiait és felettük lebeg, kiterjesztette szárnyait, felkapta s tulajdon vállán hordozta. Egyedül az Úr vezette, hegyes vidékre helyezte, hogy a mezők gyümölcsét egye, mézet szívjon a kőszáliból, olajat a kemény sziklából, élvezze tehenek vaját, juhok

tejét, bárányok és kosok kövérét, bakkok húsát s búza velejét, s igya a szőllő szintiszta vérét. Ám meghízott a kedvenc — és kirúgott! Meghízott, kövér lett, meghájasodott és elhagyta az Istent, alkotóját, megvetette az Istent, szabadítóját! . . . Elhagyta az Istent, szülődet, feledted az Urat, teremtődet.” (Deut. 32, 10—18.) Úgy tesz, mint az a lány, akit elvittek a szülői házból és egy cirkuszba szegődtettek. Mikor évek után megtalálja őt édesatyja, a lány már nem akar tudni atyjáról. (Plus, Isten mi-bennünk.)

Elszakítja magát mint hálátlan testvér a Fiútól, aki a megváltásban annyit tett és szenvedett érte. Barabbást választja, Őt pedig a keresztre kívánja: „El vele, el vele, feszítsd meg őt!” (Jn. 19, 15.) — „Én nemzetem, te ellened mit vétettem? Vagy miben szomorítottalak meg? felelj nekem. Amiért téged negyven éven át a pusztában vezettelek és mannával tápláltalak és igen jó földre vezettelek: te Üdvözítődnék ke-

resztet készítettél.” (Nagypénteki szert.)

Elszakítja magát mint hűtlen jegyes és hitves a Szentlé'ektől, aki lelkében lakást vett és templomává tette: „Hűtlenkedék ellenem Oolla és bolondulásig volt szeretői után és megfertőztetett mindezek tisztátalanságaival, kik után bolondulásig volt, és azok hervasztották meg az ő szűzessége emlőit és rája öntötték parázнасágukat.” (Ez. 23.) Ez a lélek képe, aki Urához hűtlenül a teremtmények szerelme után jár.

2. *Mire ébred fel?* — Arra, hogy egyedül van. Hogy rút és elvesztette minden báját és szépségét. Hogy erőtlén és elvesztette egyedüli támaszát. Hogy boldogtalan és elvesztette azt, aki őt egyedül szerette: „Miként ül magára hagyottan a város, mely tele volt néppel, özvegyhez lett hasonlónvá a nemzetek úrnője, a tartományok fejedelemnője robot alá került.” (Jer. sir. 1, 1.) — Felébred majd egyszer a kárhozat sötétségében és elhagyatottságában és árvá-

nak és özvegynek, apátlannak és hazátlannak fogja érezni magát. A paradicsomból száműzött Ádámmal észreveszi, hogy megnyitak szemei, de csak arra, hogy saját boldogtalanságát és a pokol lángjait szemlélje. Homlokához kap és felkiált: Tehát tévedtem! (Bölcs. 5, 6.) „És a hit boldogságos paradicsomából kiléptem a kutatás erdőibe, én esztelen!”, kiált fel a szerencsétlen Lennau. „És szívem minden boldog örömét elvesztettem, amióta a hitnek hű ösvényét elhagytam.”

Ez az elszakadás és felébredés megvan minden halálos bűnben, de megvan némileg a lanyhaság állapotában is, megvan valamiképp minden legkisebb tudatos bűnben, megvan minden szándékos hűtlenségben. A lelkiesség foka szerint, melyen a lélek áll, a legkisebb tudatos hiba is megzavarja azt a szent pihenést Isten karjaiban, „elrebbenti a szerelmet”. A lélek mintegy kibontakozik Isten ölelő karjaiból. Ezért tartották a szentek a kis hibákat is nagy hűt-

lenségnek, magukat meg nagy bűnösöknek. Nekik, akik annyi kegyelmet kaptak, ezek a látszólag kis dolgok is nagyoknak számítottak, mert megzavarják a bizalmas viszonyt Istenhez, megzavarják Isten boldoosító jelenlétének élvezetét.

Úgye, sohasem akarok így felébredni ebből a boldogságos álomból? Úgye, sohasem akarok kibontakozni Isten szerető karjaiból? — És talán mégis volt idő, volt pillanat, amikor azt a szerencsétlen felébredést akartam! Megbánom szívem mélyéből és bocsánatot kérek, hálálkodom, ígéretet teszek és imádkozom.

*Imádság az égi szentekhez: „Kérlek titeket, fel ne költsetek, fel ne riasszátok Kedvesemet” soha!*¹

¹ Pártfogástokkal, könyörgésekkel eszközjétek ki számomra a kegyelmet, hogy soha semmi Szerelmesemet fel ne riassa édes szendergéséből lelkemben.

VI.

SZÖKELL A HALMOKON ÁT

Megtérés.

Isten jön és keresi hűtlen jegyesét. Ezt mutatja meg az Énekek énekének további fejezete. Ott ugyan a Jegyes nem ép hűtlen jegyeséhez jön, hanem ez a rész általában a Jegyes szeretetét és vágyát mutatja be jegyese után. De ép ezért nagyon is alkalmazható arra a vágyra és szeretetre, mellyel az isteni Vőlegény irgalmában a hűtlen lélek után megy és kegyelmével magához vonzza. Ő-neki kell kezdeni, mert a megtérés az ő kegyelmének műve.

I. 1. „*Csitt! A kedvesem imé, itt jő!*” (Én. 2, 8.) Nem szól, de jövetelének mégis van hangja. Egy kopo-

gás ez a lélek ajtaján, egy lelki illetés. Ez a kegyelem hangja. A latin szöveg azt mondja: „Csitt! A kedvesem hangja!”

2. Hogyan jön? „*Ugrál hegyeken át, szökell halmokon át.*” (Én. 2, 8.) Az atya megy a tékozló fiú után, a jó pásztor az elveszett bárány után, hegyeken-völgyeken, erdőkön, mocsarakon, sziklákon és töviseken keresztül. Mily nagy ugrásokat, mily nagy lépéseket tesz! Az égből a jászolba, a jászolból a keresztre, a keresztől a tabernákulumba, a tabernákulumból a lelkembe. „Ki az, ki jő színes ruhában, köntösében ékesen, lépdelve ereje teljességében? Miért vörös ruházott, és ruháid miért olyanok, mint a sajtóban taposóké?” (Iz. 63, 1—2.) Jön saját vérétől pirosan, melyet lelkemért ontott. Jön utánam, hogy megáldjon. Jön, hogy ismét keblére szorítson. Áthágja büszkeségem hegyeit, áthágja hiúságom halmait, áthágja érzékiségem mocsarait, kishitűségem lapályait.

3. „*Már itt is áll a házunk fala mögött, benéz az ablakon*” (Én. 2, 9.), lelkem ablakán, mintegy lesi a pillanatot, amikor tekintete szíven talál és megtérít. „Hátra fordulván az Úr, rátekinte Péterre. És kimenvén Péter, keservesen sira.” (Lk. 22, 61—62.) „Láta egy Máté nevű embert a vámnál ülni. És mondá neki: Kövess engem! És fölkelvén követé őt.” (Mt. 9, 9.)

„*Nézzel a rácson által*” (Én. 2, 9.): mikor rossz gyermek módjára elrejtettem magam, hogy ne lásson, mert tudtam, hogy itt van és hív, akkor lelkem ablakának rácsa mögül mégis csak rám nézett, és nem tudtam magam elrejteni isteni kegyelmének tekintete előtt.

4. Mit mond? „*Kelj fel szaporán, barátnőm!*” (Én. 2, 10.) Most is még barátjának nevez, barátnőjének. Az áruló Júdást is barátjának nevezte. Barátjának, barátnőjének nevez, mert látja bennem azt, akit belőlem alkotni akar. Ő mindig barátom volt és az is maradt akkor is, mikor hűt-

lenül elhagytam. — „*Jöjj galambom, szépem!*” (Én. 2, 10.) Ilyenné akarlak tenni. „*Mert a tél már elmúlt*”, a bűnnek hideg tele. „*Az eső elállt, elvonult*” (Én. 2, 11.), a lélek zivatartarai, a szenvedélyek tomboló viharai elvonultak: Jöjj az én szerelmem napsütéses országába, kegyelmem viruló földjére!

5. „*Földünkön előbujnak a virágok*”, ezek a megtérés első zsengei, az Istenhez fordulás első virágai. „*Eljött a szőlőmetszés ideje*”, „*az énekszó ideje*” (Én. 2, 12.): „Áldjad, lelkem, az Urat s egész bensőm az ő szent nevét. Áldjad lelkem, az Urat és ne feledd el semmilyen jótéteményét. Megbocsátja Ő minden gonoszágodat, meggyógyítja minden betegségedet. Megóvja életedet a pusztulástól, irgalommal és kegyellemmel koronáz meg. Kielégíti javival kívánságodat, és mint a sasé, visszatér ifjúságod.” (102. zsolt.) „Megemlékezem ifjúságod napjaiban veled kötött szövetségemről, és örök szövetséget kötök veled.” (Ez. 16,

60.) „Irgalmas az Úr és könyörüle-
tes, hosszantűrő és felette kegyel-
mes. Nem tartja meg haragját min-
denkoron. És nem fenyeget mind-
örökké. Nem bűneink szerint bánt
velünk és nem gonoszságaink szerint
fizetett nekünk. Mert amilyen ma-
gasra van az ég a földtől, olyan
nagy irgalma azokon, kik Őt félik.
Amily messze van kelet a nyugattól,
olyan messzire távolítja el tőlünk
gonoszságainkat. Miként az atya kö-
nyörül fiain, úgy könyörül az Úr
azokon, akik Őt félik. Mert ismeri
alkotásunkat és tudja, hogy porból
valók vagyunk.” (102. zsolt.) „Ma-
gasztalja az én lelkem az Urat, és
örvendez az én szívem megváltó Is-
tenem felett. Mert ránézett szolgáló-
ja kicsinységére, nagy dolgot csele-
kedett nekem a Hatalmas, kinek
szent a neve.” (Lk. 1, 46—49.)

II. 1. „*A gerle szava hallatszik
földünkön.*” (Én. 2, 12.) — A hála
és lelki öröm dala. „*A fügefafa már
kihajtja első gyümölcsét, s a virág-
zó szőlő illatot áraszt.*” (Én. 2, 13.)

A lélek új tavasza, a megtérés gyümölcsei.

2. *„Kelj fel, barátnőm!”* (Én. 2, 13.) Mily hatalmas ez a szó! Nemcsak felszólítás, hanem lelki feltámasztás. A megtérés csodája. Jézus szól Jairus lányához: „Leányzó! kelj föl.” (Lk. 8, 54.) A naimi ifjúhoz: „Ifjú! mondom neked, kelj föl.” (Lk. 7, 14.) A negyednapos Lázárhoz: „Jöjj ki!” (Jn. 11, 43.) Így szól a lélekhez is: *„Kelj fel, barátnőm! Jöjj szépem! galambom a sziklaüregben, a kőszál rejtekében, hadd lássam arcodat, hadd halljam hangodat!”* (Én. 2, 13—14.) Mint az atya, aki már rég nem látta gyermekét, rég nem hallotta szavát, mint a jegyes, a hitves hosszú távollét után, úgy szól hozzá: „Hadd lássam arcodat, hadd halljam hangodat!” Ezek a megtérés első napjainak vigasztalásai.

3. *„Mert a te szavad édes, és orcád bájos!”* (Én. 2, 14.) Isten előtt a megtérő lélek bánata, bizalma, kö-

nyörgése, szeretete édes. Arca, melyet könnyek áztatnak, bájos. Isten megcsókolja a lelket, elnémítja valomását, mint az atya a tékozló fiút, letörli könnyeit. „A feloldozás pillanatában Isten hatalmába ejti a lelket, aki ép az imént az Ő vérében szép és tiszta lett. Úgy tűnik fel neki, mintha átlátszóvá lett volna, úgyhogy az istenség sugarai áthatolhatnak rajta. Az egyesülés, melyben az Úr őt részesíti, az öröm és a tetszés egyesülése. Isten visszatükröződik a lélekben és gyönyörűsége telik benne. Annál gyengédebben szereti, minél inkább látja, hogy Ő a lélek tisztaságának forrása. Ebben az egyesülésben a lélek nagy és édes örömet élvez. Egész nap, vagy még tovább is tart ez az állapot és hatalmas védőpajzsa még a legkisebb tudatos hanyagság ellen is.” (Lucie Christine naplója.)

4. Elrejti szívének üregébe, szent sebeibe. „Valóban, hol van a gyengék számára biztos és szilárd menedék és nyugalom, hacsak nem az

Üdvözítő sebeiben? Annál biztosabban lakozom ott, minél hatalmasabb, hogy megvédjen. A világ tombol, a test lenyom, az ördög leselkedik: nem bukom el, mert szilárd sziklán állok. Nagyot vétettem. Lelkiismeretem mardos, de nem visz a kétségbeesésbe, mert megemlékezem Uram sebhelyeiről. Hiszen a mi gonoszságainkért sebeztek meg... Átfúrták kezét-lábát, és oldalát lándzsával megnyitották. Ezeken a nyílásokon szívom a mézet a kőszáלבól és az olajat a kemény sziklából. Megízlelem, mily édes az Úr." (Szent Bernát, In. cant.)

Imádság: „Ime, a Kedvesem mondja nekem: Kelj fel szaporán, barátnőm! Jöjj, galambom, szépem! Mert a tél már elmúlt, az eső elállt, elvonnult. Földünkön előbújnak a virágok, eljött a szőlőmetszés ideje, s a gerle szava hallatszik földünkön. A füge már kihajtja első gyümölcsét, s a virágzó szőlő illatot áraszt. Kelj fel barátnőm! Jöjj, te szépem! Te,

*galambom a sziklaüregben, a kőszál
rejtekében, hadd lássam arcodat,
hadd halljam hangodat!”¹*

¹ Az idézett szavak nem maga az imádság, hanem megadják a léleknek azt a lelki hangolást, mely megfelelő imádságot fakaszt belőle. Így a további elmélkedéseknél is többször.

VII.

RÓKAKÖLYKEK A SZÖLLŐBEN

Apró hűtlenségek.

I. 1. „*Fogjátok el nekünk a rókakölykeket, mert feldúlják a szöllőt, pedig szőlőnk már virágzik!*” (Én. 2, 15.) A szőlő a lélek szerelme. Ez a megtérés által már virágzásnak indult, a lelki élet növekedik, bimbókat s virágokat hajt: az erények és a lelki haladás zsengeit. Most jönnek a rókakölykek és fel akarják dúlni a szöllőt.

2. Mik ezek a rókakölykek? Nem súlyos bűnök, hanem kicsiségeknek látszó hibák, apró hanyagságok és hűtlenségek. Ezek szintén nagy elhatalmasodásai a lélek virágzásának, a lelki haladásnak, az Istennel való meg-

hitt, benső barátságának. — Mik ezek a kicsiségek? A nem egészen tiszta szándék, mely férgessé teszi a lélek gyümölcsseit. Rendetlen hajlamok: vonzalom és ellenszenv, tudatos és szokásos kis hibák, főleg a szeretet ellen. A gyengéd tapintat hiánya Istennel, a Jegyessel szemben. Rejtett önzés, hiúság, kevélység és érzékiség. A szívben őrzött kis neheztelés testvérünk ellen szintén akadály lehet Isten kegyelmeinek: „Igy fog cselekedni mennyei Atyám is veletek, ha meg nem bocsáttok, kiki az ő atyafiának szíve-tekéből.” (Mt. 18, 35.) Fínom szálak ezek a ragaszkodások és ellenszenv-ek, fogva tartják a lelket és akadályozzák Istenhez való repülésében. És Keresztes Szent János szerint voltakép mindegy, vékony szál vagy kötél-e az, ami a lelket fogva tartja. Az Énekek éneke rókakölykekkel hasonlítja össze ezeket az apróságokat, melyek a lélek szöllejét feldúlják.

3. El kell fogni a rókakölykeket.

Hogyan? Első sorban is rajta kell őket kapni, amikor a szőlőben vannak, fel kell őket *ismerni* és meg kell őket lepni: önmegfigyelés, lelkiismeretvizsgálás, éberség által. Azután meg kell őket *fogni*: bátorsággal és elszántsággal. Kelepcéket kell nekik készíteni, hogy beleessenek, vagyis felhasználni az alkalmakat az alázatosság, az önmegtágadás és egyéb erények gyakorlására, sőt keresni kell az alkalmat, elő kell teremteni. Csak a tisztaság erényét illetőleg nem kell keresni, hanem inkább kerülni az alkalmakat. Bátor vagyok-e, elszánt vagyok-e az alkalmak felhasználásában vagy kerülésében? — Végre meg kell őket *ölni*, falhoz kell csapni ezeket a kis ördögöket, a kényelem, a hiúság, az érzékenység, a nyalánkság, a harag, a neheztelés rókakölykeit: önmegtágadás, a partikuláré gyakorlása által.

4. Ez a lelki tisztulás útja. Ennek követnie kell a megtérést, sőt később is mindig folytatódnia kell, kü-

lönben még a legvirágzóbb szőlőt is, a Jegyessel való legbensőbb egyesülés szöllejét is lassankint fel-
dőlják ezek a veszedelmes róka-
kölykek. Hűség a kicsiben! „Nagy
művészet Jézussal társalogni tudni,
és nagy okosság kell hozzá, hogy Őt
megtartsuk. Légy alázatos és béke-
szerető, és veled lesz Jézus. Légy
jámbor és békés, és veled marad
Jézus. Hamar el tudod űzni Jézust
és elveszteni kegyelmét, ha a külsők
felé hajolsz. És ha Őt elűzted és el-
vesztetted, kihez mérs és milyen ba-
rátot keressz majd magadnak? Jó-
barát nélkül nehezen tudsz élni, és
ha nem Jézus mindenki előtt jóbará-
tod, nagyon szomorú leszel és el-
hagyatott. Inkább kell választanod,
hogy az egész világgal ellenkezésbe
jőjj, mintsem, hogy Jézust megbánt-
sád.” (Kriszt. köv. 2, 8.)

II. 1. „*Enyém a kedvesem és én
az övé, ki élvez a liliumokat.*” (Én.
2, 16.) — A rókakölykek elpusztítá-
sa után már teljes az egyesülés.
Most már elmondhatja a lélek, hogy

Isten az övé és ő az Istené. Nincs már rács, sem válaszfal, melyeket a tudatos hűtlenségek szoktak felállítani Isten és a lélek közé. Ezeket a bánat és a bizalom felindításával azonnal szét kell törni, le kell rontani.

Ez a lélek megtisztulása utáni egyesülés nem annyira érzelemben, mint inkább az Isten akaratával való megegyezésben áll, amikor már semmiféle vétek vagy tudatos, szándékos hiba nem lép Isten és a lélek közé. Ez még nem az a nagy szeretetbeli egyesülés, melyre az Énekek éneke a lelket felvezeti, de annak szilárd alapja, melyre egyedül lehet biztosan építeni. Az a szeretetbeli mélységes egyesülés is, melyről később szó lesz, csak akkor igazi, ha vele párhuzamosan jár az akarat megegyezése az isteni akarattal, sőt ez az Istennel való egyesülés által mindig tökéletesebb lesz.

2. „*Ki élvezi a liliomokat*”: lelkem liliomait, erényeit, malasztos szépségét, csókjait. Ez a megtérés utáni

első idők vigaszteljes boldogsága: a lélek Isten karjaiban. Szó szerint: „ki liliomok közt legel”. Isten mintegy legel a lélek mezőin, kövér rétejein, mint gazella a hegyek lejtőin. Bárcsak ilyen volna lelkem megtérésem után, hogy Istennek bőséges lakomát és élvezetet nyújthatnék!

3. *„Míg csak a nap szellője meg nem indul, s az árnyak odébb nem állnak” (Én. 2, 17.):* egész életemen át, mely az éjszakához hasonlít, míg csak az örökkévalóság hajnala rám nem virrad. De akkor távol attól, hogy ez az egyesülés elmúlnék, még teljesebb és boldogságosabb lesz.

Imádság: „Rajta! úgy tégy, Kedvesem, mint a gazella Béter hegyein” (Én. 2, 17.), mely az illatos hegyi levegőt élvez.

VIII.

TÁVOL A KEDVES

Lelki próba.

I. 1. „*Fekvőhelyemen éjente ke-
restem, akit szeret a lelkem; keres-
tem, de nem találtam.*” (Én. 3, 1.) —
Ez a lelki elhagyatottság és vígasz-
talanság, a lelki szárazság képe. A
megtérés utáni vigaszok után jön ez,
hogy próbára tegye a lelket és na-
gyobb dolgokra felkészítse. „Mivel
kedvére voltál az Istennek, megpró-
báltatásnak kellett érnie téged.”
(Tób. 12, 13.) A próbák edzik a lel-
ket, a lélek megacélosodik, hűsége
megszilárdul, szeretete ércesebb lesz.
Az erényekre törekvés kezdete ez:
a zsenge virágok és hajtások meg-
erősödnek. Így ez is a lelki megtisz-
tulás egyik változata: a vígaszok

után való rendetlen vágy elhagyása, az állhatatosság és a kitartás próbája.

2. *„Fekvőhelyemen éjente kerestem, akit szeret a lelkem; kerestem, de nem találtam:”* ott, ahol oly boldog együttlétben együtt voltunk Te, Istenem és én. Ott, ahol nálam pihenni szoktál, lelkem mélyén, ott kerestelek, de nem találtalak. Nem úgy érzem magam, mint tegnap és annak előtte. „Hol van lelkemnek az a megrészegülése, hol van elmémnek az a derűje, az a béke és öröm a Szentlélekben?” (Szent Bernát in. ps. 118.) Eltávoztál tőlem látszat és érzés szerint. Szokatlan egyedüllét, elhagyatottság érzése vesz erőt rajtam. „Kiszáradt a szívem; olyan lett, mint a víznélküli föld. Még könnyekre sem fakadok bűneim miatt, oly kemény lett szívem.” (Szent Bernát.) Magamra hagytál érzés szerint, de valóságban mégis velem vagy kegyelmeddel, szeretetteddel. Megmutatod nekem, mi lenne velem, ha a bűn által örökre elvesztenélek.

3. „Aki vígasztalanságban van, — mondja Szent Ignác, — fontolja meg, hogyan hagyta őt az Úr a próba kedvéért természetes képességeire, hogy az ellenség különböző zaklatásainak és kísértéseinek így is ellenállni tudjon. Ugyanis mindig ellenállhat neki Isten segítségével. Ez a léleknek mindig rendelkezésére áll, ha mindjárt nem is érzi olyan világosan, mert az Úr elvette ugyan tőle a nagy (érezhető) buzgóságot, az érezhető szeretetet, de azért mégis megmaradt számára az örök üdvösségre elégséges kegyelem.” (Lelki-
gyak.)

II. 1. „*Felkelek, járom a várost, utcáit és tereit, keresem, akit szeret a lelkem.*” (Én. 3, 2.) — A vígasztalanságban nem szabad tétlennek lenni. Küzdeni kell a vígasztalanság ellen, *contra agere*! Első sorban lelkiismeretvizsgálatot tartani és keresni a vígasztalanság okait. Felkelni és bejárni lelkünk városát, utcáit és tereit — ez az önmegfigyelés és lelkiismeretvizsgálat. A vígasztalan-

ságnak három oka lehet: az ellanyhulás, a próba és hogy helyesen belássuk saját gyarlóságunkat. Ezért küldi Isten ránk a vígasztalanságot, a szárazságot. Ezért hagy látszólag magunkra. — Fel kell kelni és keresni a Jegyest imádság, vezeklés, elmélkedés, epedő vágy és könyörgés által. A legkisebb dolgokban való hűség által, még ha száraz és elhagyott is a lelkünk.

2. *„Kerestem, de nem találtam.”* (Én. 3, 2.) — Olykor a próba tovább tart. Akkor sem szabad lankadni a buzgó keresésben. A menyasszony is túlteszi magát a társadalmi szokásokon Szerelmesének keresésében. Bejárja az utcákat és tereket, úgy-hogy a város őrei rátalálnak: *„Ott értek a várost járó örök.”* (Én. 3, 3.) Ezek a lelkivezetők, akik gondosan bejárják lelkünk utcáit és tereit. Hozzájuk kell fordulnunk. Nem szabad azt gondolnunk, hogy majd egyedül is megküzdünk a nehézségekkel. Alázatos engedelmességgel

kövessük szavukat. „*Láttátok-e, akit lelkem szeret?*” (Én. 3, 3.)

3. És néha azonnal megjön Isten részéről a válasz és a vigasz. Olykor, még mielőtt kitártuk volna lelkünket annak őrei és vezetői előtt. Már akkor, mikor elhatároztuk, hogy felkeressük őket. De azért nem kell elmulasztani, hogy mégis felkeressük, mert ez biztosítja számunkra, hogy Isten kegyelme tovább is velünk marad. „*Alighogy elhagytam őket, megleltem, akit szeret a lelkem.*” (Én. 3, 4.) Ez a buzgó keresés, az alázat és az engedelmesség jutalma.

Imádság: „Alighogy elhagytam őket, megleltem, akit szeret a lelkem. Megragadtam, s el nem engedem, míg be nem viszem anyám házába, édes szülőm kamarájába.” (Én. 3, 4.)

IX.

A KIPRÓBÁLT LÉLEK

I. 1. „*Alighogy elhagytam őt, megleltem, akit szeret a lelkem.*” (Én. 3, 4.) Visszatér a csillag, visszatér a vigasz, visszatér az öröm: „Amint pedig meglátták a csillagot, megörülének igen nagy örömmel” (Mt. 2, 10.) A próba és a sötétség után újra világít a kegyelem csillaga, mint a napkeleti bölcseknek, mikor Jézust keresték. Ez a csillag a Jegyes maga, akit a lélek keres.

2. „*Megragadtam, s el nem engedem, míg be nem viszem anyám házába, édes szülöm kamarájába.*” Én. 3, 4.) Ez a szeretet gyarapodása és megerősödése, a lélek edződése és benső megszilárdulása a próba után. Kipróbált szeretet. Gyengéink lesznek erényeinkké. Ez a lelki próba

egyik főhatása; azért küldi ránk az Isten — szeretetből.

3. A boldogság is nagyobb a próba után, mint annakelőtte volt. Azért mondja a menyasszony: „*Kérlek titeket, fel ne költsétek, fel ne riasszátok Kedvesemet, míg csak maga nem akarja!*” (Én. 3, 5.) Ugyanazt mondja, mint annakelőtte, de most már okult a multon, és nem akar saját akaratából ebből a szerelmi álomból felébredni. Háromszor mondja a menyasszony ezt a szót az Énekek énekében: az első a még ki nem próbált szeretet szava; a második a már kipróbált, de még nem tökéletes szereteté; a harmadik az Énekek énekének végén a tökéletes szereteté.

4. „*Míg be nem viszem anyám házába, édes szülöm kamarájába*”: ez a lélek lakása, a kegyelem és a Szentháromság beköltözése a lélekbe. A Szentháromság a kegyelem által már benne lakozik a megtérés óta; de most a próba után ez a lakozás egészen tudatossá válik a lé-

lekben a hit által. A lélek mélyen belevési elméjébe Isten képét, vagy inkább Isten szemlélteti magát jelenléte, kegyelmi hatásai által a lélekben. A lelkiélet tudatossá válik.

II. 1. *„Megragadom, el nem engedem, míg be nem viszem anyám házába.”* Ez jelenti a lélek szilárd ragaszkodását is Jegyeséhez a bűnből való megtérés után, a bánat és erősfogadás tökéletességét. Megragadom Istenemet és már el nem engedem soha. Bevezetem Őt anyám házába, lelkembe; ott fog lakni bennem a kegyelem által, mint templomában, mint szentségházban, szentségmutatóban, áldoztató kehelyben, mint oltáron, mint menyegzős szobában. — Bevezetem Őt lelkembe a szentáldozás által. Ott tanítani fog hű követésére, szeretetére, amint azt a következő elmélkedésekben majd jobban megismerem.

2. *„Kérlek titeket, fel ne költsetek, fel ne riasszatok kedvesemet, míg csak maga nem akarja!”* A bűnből való megtérés után ugyanazt mondja

Isten is a léleknek, amit már a bűn előtt is mondott. De most azért teszi, hogy előbbi állhatatlanságára figyelmeztesse, melynek az önbizalom volt az oka. A Szent Péterhez intézett háromszori kérdés: „Szeretsz-e engem?” (Jn. 21, 15—17.) ugyancsak figyelmeztetés volt háromszori tagadására. Ezért mondja a Jegyes is háromszor: „Fel ne riasszátok kedvesemet, míg maga nem akarja.”

III. *„Ki az, ki feljő a pusztából, mintha füstoszlop lenne, illatozva mirrhától, tömjéntől, az árusok minden jóillatú szerétől?” (Én. 3, 6.)* — A lélek a megtérés és a próba által egészen szép lesz, teljesen megtisztul, illatozik. Kedvesét megörvendezteti hűségével, jobban még, mint ha nem ment volna át a próbákon. A próbák jelképe a puszta: a szárazság, terméketlenség, elhagyatottság, sivárság helye. A puszta a néphit szerint a gonoszlelkek tartózkodási helye. Jézus is mondja, hogy a gonosz szellem „vizetlen helyeken jár” (Lk. 11, 24), és őt magát is a

pusztában kísértette meg az ördög. A remeték is a pusztában küzdöttek a gonosz szellemek, a világ fejedelme ellen. A puszta a vadállatok és viperák tanyája. Ilyenek alakjában jelent meg az ördög Szent Antalnak. A bűnök és szenvedélyek jelképei is, a különféle próbák és kísértések jelképei. Ezekből kerül ki a lélek fényesen, illatosan, úgyhogy maga Isten és az ég angyalai is gyönyörködnek benne és mintegy csodálkoznak szépségén: „Ki az, ki feljő a pusztából, mintha füstoszlop lenne, illatozva mirrhától, tömjéntől, az árusok minden jóillatú szerétől?” Xenophon is dicséri a puszta illatos virágait és balzsamait. Mindez a lélek illatát jelképezi.

Imádság: „Ki az, ki feljő a pusztából, mintha füstoszlop lenne, illatozva mirrhától, tömjéntől, az árusok minden jóillatú szerétől? — Kérlek titeket, fel ne költsetek, fel ne riasszátok kedvesemet, míg csak maga nem akarja!”

X.

A LÉLEK FELMAGASZTALÁSA A PRÓBÁK UTÁN

I. 1. „*Ime Salamon hordágya*” (Én. 3, 7.): a Jegyes aráját, aki vele együtt a pusztából jön, hordágyra ülteti maga mellé és eljegyzésre viszi. A lélek már a megszentelő kegyelem által el van jegyezve isteni Vőlegényének, de ez az eljegyzés benne most lelki élménnyé lesz. „*Rosa cordis mei, tu mihi sponsa esto! Légy az én szívem jegyese*”, mondta Krisztus limai Szent Rózának. Ez némileg minden léleknél elkövetkezik, aki mélyebb lelki életet él, ha nem is ily csodálatos módon. Isten eljegyzi magának a lelket, feltárja előttünk az ara menyasszonyi díszét, az erényeket. Ezek teszik egyesülését a Vőlegénnyel tartóssá. A nász-

menet megmutatja nekünk egyúttal az őrséget, melyet az isteni Jegyes választotta védelmére felállít, hogy senki és semmi el ne szakítsa őt Kedvesétől.

2. „*Hatvan vitéz van körülötte Izrael erősei közül.*” (Én. 3, 7.) Őrzik és védik a menyasszonyt a pusztarablóival szemben, nehogy Jegyese oldala mellől elrabolják: az ördög, a világ, a szenvedélyek. A vitézek egyúttal a lélek állhatatosságának őrei is: az angyalok, az égi szentek, a földi jámborok és előljárók. „*Kinek-kinek kard van az oldalán az éjjel rémségei miatt!*” (Én. 3, 8.) Ezek a rémségek a gonosz lélek zaklatásai, mikor kísértésekkel, kislelkűséggel, ördögi káprázatokkal, félelemmel, ijesztgetéssel vissza akar tartani Isten szolgálatától, Krisztus követésétől. Ezekhez az örökhöz, állhatatosságának őreihez kell akkor fordulnia a léleknek: a boldogságos Szűzhöz, a szentekhez. Mások imáit is kell kérni, különösen jámbor és szent személyek imáit. Fel kell tár-

nia lelkét a lelkivezető vagy gyón-
tató előtt és annak tanácsát kikérni.

Azonban a Jegyes maga legbizto-
sabb menedéke menyasszonyának:
„Te vagy az én oltalmazóm, mene-
dékem, Istenem, kibem bizakodom.
Mert Ő megment engem a vadászok
törétől, a súlyos veszélyektől. Szár-
nyával árnyékot borít reád, és tollai
alatt menedékre találsz. Hűsége
pajzsként vesz körül, nem kell fél-
ned az éjszaka rémeitől, a nappal
repülő nyíltól, a sötétben kószáló
járványtól, a délben támadó gonosz-
tól.” (90. zsolt.)

II. 1. *„Gyaloghintót készített ma-
gának Salamon király a Libanon
fáiból.” (Én. 3, 9.)* Ezen ül a meny-
asszony, sőt ezzel hasonlítja őt össze
a szent költő. amennyiben az isteni
Vőlegény ezen a hintón, a lélekben
trónol: Isten lakozása a lélekben, a
lélek „a Bölcseség széke”. — „Liba-
non fáiból”: cédrus és ciprus, az áll-
hatatosság és szilárdság jelképei.
Ezen ül a Jegyes arájával: egyesü-
lésük elmúlhatatlan, örök.

2. *„Oszlopaít ezüstből készítette”* (Én. 3, 10.): ez a hit, mely alapja az egész lelki életnek és állhatatosság-
nak. Ez az élő hitből fakadó egész
életfelfoás és életmód: „iustus ex
fide vivit, az igaz a hitből él.” (Róm.
1, 17.) Jelképezi a tiszta szándékot
is, mely egész életünket és minden
cselekedetünket a helyes alapra,
megrendíthetetlen oszlopokra fekte-
ti. — *„A támláját aranyból”*: ez az
imádság, melyre a lélek Istennel
való egyesülésében támaszkodik,
megpihen benne, erőt merít belőle.
Remény és bizalom is, Istenre ha-
gyatkozás: csak Őreá támaszkodha-
tik biztosan. — *„Ülését bíborból”*:
az önmegtágadás és áldozat szelle-
me; ezeken ül szilárdan a lélek. —
*„Gondosan, — szeretettel — kibélel-
te”*: a szeretet köt össze mindent, „a
tökéletességnek köteléke” (Kol. 3,
14.): a szeretet tesz kedvessé és
könnyűvé mindent, a szeretet gyors,
örömteljes és kedves, erős, türelmes.
„Aki szeret, repül, fut és örvend.
Mindent ad, hogy mindent megnyer-

jen, és mindenben mindennek birtokában van. A szeretet nem ismer terhet, nem tekinti a fáradságot, többet akar, mint amire képes; nem számol lehetetlenséggel, mert azt hiszi, hogy neki minden szabad és minden lehetséges.” (Kriszt. köv. 3, 5.)

3. Mindezek az erények a lélek erősségei, állhatatosságának biztosítékai, de egyúttal ékességei is, menyasszonyi dísze. Azért mondja az Ének: „*Jöjjetek, nézzétek, Sion szüzei, Salamon királyt a koronával, mellyel anyja megkoronázta menyegzője napján, szíve vígságának napján!*” (Én. 3, 11.)

III. Összefoglalás: A kegyelem felmagasztalja a lelket Isten hordágyára, a Jegyes mellé. Angyalokat állít oda díszörségnek a lélek szentélye elé, az őrzőangyalokat, akik oltalmazzák és védik. Erényekkel és a Szentlélek ajándékaival ékesíti fel. Különös gondviselése kíséri. Egészen szeretettel van kibélelve ez a szentség ház: ez a legbensőbb bizal-

masság Istennel, akit magában hord.

Imádság: „Jöjjetek, nézzétek, Sion szüzei, Salamon királyt a koronával, mellyel anyja megkoronázta menyegzője napján, szíve vígságának napján!”

XI.

A KIRÁLYI JEGYES

„Jöjjetek, nézzétek, Sion szüzei, Sallamon királyt a koronával, mellyel anyja megkoronázta menyegzője napján, vígságának napján.” (Én. 3, 11.)

1. A meghívás a tökéletes életre, Krisztus osztatlan követésére eljegyzésként fogható fel. Így fogja fel az Egyház is. Az evangéliumi tanácsok útján haladó lelkeket Krisztus jegyeseinek tekinti. Voltakép minden malasztos lélek az; aki Krisztust teljes odaadással követi, még ha Isten nem is hívta volna meg az evangéliumi tanácsok útjára, még inkább az. Az evangéliumi tanácsok útján a kegyelmi életben való eljegyzettség a külső életformában is nyilvánvalóvá lesz.

2. A Vőlegény, Krisztus, a próbák után jön és eljegyzését üli a lélekkel. Magához szólítja aráját a vele való legbensőbb egyesülésre, melynek útja az ő tökéletes követése, a teljes megegyezés akaratával még ott is, ahol csak pusztá tanácsról, nem parancsról van szó.

3. Nézzük a Jegyes szépségét, koronáját, s ízleljük meg szívének örömet és boldogságát eljegyzése napján. Ez a mi örömünk és boldogságunk is, hiszen mi vagyunk az ő jegyesei. — Hármás eljegyzésről szólnak a szentek Krisztusban: az isteni Ige eljegyzéséről az emberi természettel, Krisztus eljegyzéséről az Egyházzal, eljegyzéséről az egyes lelkekkel, különösen a szűzi lelkekkel. Most főként ez utóbbit tekintjük. Koronája a szentek sokasága, mely fejét dicsfényvel veszi körül: a szűzek, a vértanúk, az egyháztanítók. Koronája a töviskorona, melyet szenvedésekor, eljegyzése napján viselt. Nekem is előbb azt adja, hogy azután a dicsőség koronáját tehesse

fejemre: „Jöjj, Krisztus jegyese, vedd a koronát, melyet az Úr neked készített örökre!” — Eljegyzésének napja a nagypéntek, amikor nászmenetben vonult fel, a töviskoronával fején, Golgota hegyére, ahol oldalából, szívéből fakadt az Egyház, a második Éva, az ő menyasszonya. Ez volt az ő örömeinek napja a szenvedések közt.

Mindezt részletesebben kifejti a 44. zsoltár.

I. *Tekintsük a Völegényt, a Királyt* — szépségét, harci erejét és hősiességét, országát!

1. *„Ékesebb vagy te az emberek fiainál, kedvesség ömlik el ajkadon, azért áldott meg téged örökre az Isten.” (44. zsolt. 3.)*

a) *„Ékesebb”*, mert nem vagy pusztán ember, hanem Isten Fia. Benned van mint tükörképben és egész teljességében az Atya minden szépsége, nagysága, bölcsesége, hatalma, jósága. Te vagy az Ő „Egyszülöttje minden teremtmény előtt” (Kol. 1, 15), „az örök világosság kisugárzá-

sa, Isten fölségének szeplőtelen tükre és jóságának képmása” (Bölcs. 7, 26), aki az ő isteni természetét örökölted. — De ember is vagy, s mint ilyen is ékesebb az összes emberek fiainál, mert született király vagy; kegyelemmel teljes, és minden égi adományban bővelkedel. Bölcsesség, jóság és minden erény, királyi fenség, szeretetreméltóság és leereszkedő jóság van Benned. Barátja vagy még a kicsinyeknek és bűnösöknek is, kebled megnyílik az emberek barátságának és szeretetének, és magához vonzza a kicsinyeket és nagyokat. Főpapi méltóság, tanítói tekintély, királyi hatalom nyugszik vállaidon és övezi fejedet.

b) *„Kedvesség ömlik el ajkadon”*: minden erényedet és kiválóságodat, még isteni fenségedet is a jóság és szeretetreméltóság ruhájába öltözteted, *„Jézus növekedék bölcsességben és kedvességben Istennél és embereknél.”* (Lk. 2, 52.) — *„Azért áldott meg téged örökre az Isten”*: Te vagy az „áldott”, „a nemzetek

várakozása”, (Gen. 49, 10.), az „áldott, ki az Úr nevében jő” (Mt. 21, 9.), a Szűz méhének áldott gyümölcse (Lk. 1, 42.), Jézus! Mily édeség rejlik ebben a névben!

Jézus! a Rád emlékezés
Legédesebb örvendezés!
De bírni Téged meghalad
Minden gyönyört az ég alatt.

2. *„Kösd fel derekadra kardodat,
te Hős, kelj útra ékességében és
szépségében!” (44. zsolt. 4—5.)*

a) Az ő messiási hivatása, hogy alávesse a nemzeteket és országokat, a lelkeket Istennek, az ő ismeretének és szeretetének. Kardja a kereszt, mellyel a világot, legnagyobb ellenségeit is meghódította. Ékessége és szépsége megragadja és fogva tartja a legnagyobb elméket és legnemesebb szíveket: az apostolokat, egy Szent Pált, Szent Ágostont, Szent Ferencet, Szent Ignácot, Xavéri Szent Ferencet, Szent Terézt, Szent Ágnest és mindazokat

a százakat és ezreket, akik a leghősiesebb önfeláldozásig vitték követésében. Útja igazi hódító út, a lelkek, a jegyesek hódító útja.

b) Az igazak, a jegyesek jókívánásai kísérik útján: „*Haladj szerencsével és diadalmaskodjál!*” (44. zsolt. 5.) Apostoli szeretettől sugallt imádság ez, melyet a Vele érző és neki szentelt lelkek, barátai, jegyesei küldenek Feléje és az éghez az Ő érdekeiért. Igazi imaapostolság. „*A hűségért, a szelídségért és az igazságért*”: a Messiás országa a béke birodalma és az igazság országa. Azért zengi a prefáció Krisztus király ünnepén: „az igazság és az élet, a szentség és a kegyelem, az igazságosság, a szeretet és a béke országa.” „Én arra születtem, és azért jöttem e világra, hogy bizonyosságot tegyek az igazságról.” (Jn. 18, 37.) „Boldogok a szelídek, mert ők lesznek birtokosai a földnek.” (Mt. 5, 4.) „Gyermekek születnek nekünk, és Fiú adatik nekünk, s a fejedelemség az ő vállára kerül, és leszen az ő

neve: Csodálatos, Tanácsadó, Isten, Hős, az örökkévalóság Atyja, a béke Fejedelme. Növekszik majd uralma, s a békének nem lesz vége.” (Iz. 9, 6—7.) „Az igazságosság lesz derekának öve, s a hűség csipőjének kötője.” (Iz. 11, 5.) „Ő tesz majd ítéletet a nemzetek között, és szolgáltat igazságot számos népnek.” (Iz. 2, 4.)

c) *„Vezessen téged csodálatosan jobb kezed!”* (44. zsolt. 5.) Az Egyház terjedése, a lelkek megtérése, a világ lelki megújulása csupa csoda. Lelki és külső csodák kísérik hódító útját: Xavéri Szent Ferenc és az apostolok csodatételei — Saulok és Ágostonok megtérése — Alajosok és kis Terézek ártatlansága — Szent Lőrincek és Szent Ágnesek vértanúsága. — *„Éles nyilaid népeket terítse le Eléd, s hatoljanak a király elleneinek szívébe.”* (44. zsolt. 6.) A szeretet nyilai ezek, melyek egy Szent Teréz és sziénai Szent Katalin szívét megsebeztek, és Krisztus legnagyobb ellenségeit is Krisztus apostolaivá tették.

3. a) „*Királyi széked, Isten, örökké áll!*” (44. zsolt. 7.) „Néki adja az Úr Isten Dávidnak, az ő atyjának királyi székét, és országolni fog Jákob házában mindörökké, és királyságának nem lesz vége.” (Lk. 1, 33.) Ez Krisztus örök királysága.

b) „*Kormánypálcád az igazság pálcája. Szereted az igazságot, gyűlölöd a gonoszságot.*” (44. zsolt. 7—8.) Az ő országa az igazság, a szentség és a kegyelem országa. — „*Azért kent fel téged az Isten, a te Istened az öröm olajával, társaid felett.*” (44. zsolt. 8.) Az ő neve: Krisztus, a „felkent”. Neve: Jézus, az „Üdvözítő”. Neve kiöntött olaj (Én. 1, 2.), édes méz, mely örömet és boldogságot varázsol a világba és minden lélekbe.

c) „*Mirrha, áloe és kasszia árad ruháidból* (44. zsolt. 9.): szenvedéseinek jelképei. Először a halandó test alakjában jelent meg, mielőtt a dicsőség koronáját tette volna fejére. „Kiüresítette önmagát, felvette a szolga alakját, emberekhez hasonló lett és külsejét tekintve úgy jelent

meg, mint ember. Megalázta magát, engedelmes lett a halálig és pedig a halálig a keresztfán. Ezért az Isten is igen felmagasztalta őt és oly nevet adott neki, mely minden más név fölött van: hogy Jézus nevére minden térd meghajoljon, az égieké, a földieké és az alvilágiaké s minden nyelv vallja az Atyaisten dicsőségére, hogy Jézus Krisztus az Úr.” (Fil. 2, 7—11.) „Jöve pedig Nikodémus, mirrha- és áloe-vegyítéket hozván” (Jn. 19, 39.), hogy megkenjék és eltemessék Jézus testét. „Nem ezeket kellett-e szenvednie a Krisztusnak, és úgy menni be az ő dicsőségébe?” (Lk. 24, 26.) Azért az övéit is először a szegénység, az engedelmesség, az önmehtagadás és a kereszt útjára hívja, hogy később a dicsőség koronáját fejükre tegye.

II. *Tekintsük a menyasszonyt, a királynőt* — méltóságát, meghívását, fenséges kilátásait.

1. *„Arannyal átszőtt, sokszínű ruhában a királyné áll jobboldon.”* (44. zsolt. 10.) Csupa szépség, csupa méltóság.

tóság! Jegyesének, a Királynak méltó társnője. Ilyenné akarja tenni a lelket isteni Vőlegénye. Azért hívja őt tökéletes követésére.

2. „Halljad, leányom, figyelj, hajtsd ide füledet, feledd el népedet és atyád házát, im a király kívánja szépségedet, hisz ő az Úr, a te Istened, s neki hódolat jár.” (44. zsolt. 11—12.) — Ki hív? Királyod, Istened: „im a Király kívánja szépségedet” — nem azt, amellyel már rendelkezel, hanem azt, amelyet neked eljegyzésével adni akar. „Ő a te Istened, s neki hódolat jár”: nem ellenkezhetsz vele, követned kell. „Mester, követlek téged, bárhová mégy.” (Mt. 8, 19.) Ő hív, „akinek szépségét a nap és a hold megcsodálja, akinek Anyja szűz és akinek Atyja nőt nem ismer, neki vagyok eljegyezve, akinek az angyalok szolgálnak.” (Szent Ágnes offic.) Mire hív? Elsősorban: „Feledd el népedet és atyád házát”, a tökéletes életre, a világtól való elszakadásra, hogy osztatlanul az övé légy. „Eredj ki

földedről, rokonságod közül és atyád házából, és nagy nemzetté teszlek.” (Gen. 12, 1—2.) Ez önmegtagadást, szenvedést és keresztet jelent. Szennvedés által kell a lelkek anyjává lenned. Amint a Jegyesről, úgy a menyasszonyról is írva van: „Ha életét bűnért való áldozatul adta, hosszú életű ivadékot lát majd.” (Iz. 53, 10.) Ezek az ő kilátásai.

3. *„Ajándékkal esdik majd tekintetedet Tirus leányai s valamennyien a nép gazdagjai”* (44. zsolt. 13), mert te vagy az Isten Fiának jegyese. Így tekintenek fel a lelkek a Krisztusnak eljegyzett lélekre és kérik közbenjárását. — *„Belül csupa szépség a király leánya, aranyszegélyű, sokszínű a ruhája”* (44. zsolt. 14.): ezek az erények és ajándékok, melyekkel isteni Jegyese felékesíti szeretetéért és hűségéért. Nászmenetben kísérik azok, akiket példád és imádságod isteni Jegyesednek megnyert: *„Szűzi társnői követik a királyhoz, örvendezve, újjongással bevezetik őket, bevonulnak a*

király lakába. (44. zsolt. 15—16.) — Annak, amit elhagytál, százszorosan látod gyümölcsét lelki termékenységben: „*Atyáid helyébe fiaid születnek, az egész világ fejedelmeivé teszed őket*” (44. zsolt. 17), a mennyország örököséivé. — „*Emlékezetessé teszik nevedet mindenkor, nemzedékről nemzedékre dicsérni fognak, dicsérni fognak a népek örökön örökké.*” (44. zsolt. 18.) Ime, mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék.” (Lk. 1, 48.)

Imádság: „Szívem ünnepi szózatból árad, zengem dalomat a királynak: Ékesebb vagy te az emberek fiainál, kedvesség ömlik el ajkadon, azért áldott mea téged örökre az Isten.” (44. zsolt. 2—3.)

XII.

MALASZTAL TELJES

Az eljegyzés után a menyasszony lelki szépségét írja le a szent költő a Vőlegény szavaival. Ezt már előbb is megtette, de soha még úgy nem, mint most — és folytatódik az Ének végéig, mert a lélek Krisztus jegyességében, az Ő tökéletes követésében mindig jobban szépül és elragadóbb lesz a Jegyes számára. Minden hasonlat lelki valóságot jelent. Most már nemcsak arról a szépségről van szó, mely minden lélekben megvan a megszentelő kegyelem által, hanem arról a különös szépségről, melyet a léleknek az erényekben való növekedés, életének egészen Krisztuséhoz való hasonulása ad. Ez a szépség nem je-

lenti azt a szépséget, melyet a lélek már bír, hanem azt, amelyet Krisztus tökéletes követése és önmagának teljes átadása által el kell érnie.

Ezt a szépséget és kiválóságot annak az arának képében szemléljük, akiben mindez a legtökéletesebb valóság és igazság, az arák Arájában és a szűzek Szüzében, a boldogságos Szüzben és Isten Anyjában. Őt állítjuk lelkünk elé mint eszményképet, mert azáltal, hogy Őt követjük és hozzá hasonlók leszünk, egyúttal Jézusnak is méltó jegyesei leszünk.

Mindezt az angyali köszöntésben és a Megtestesülés titkában akarjuk szemlélni. Azután megfontoljuk, milyennek kell a mi lelkünknek lenni, hogy égi Jegyesünk hívásának eleget tegyünk.

I. A választott Isten anyja lelki szépsége áll a zsoltáros szeme előtt, amikor írja: „*Halljad, leányom, figyelj, hajtsd ide füledet, im a Király kívánja szépségedet.*” (44. zsolt.) Mintha csak az angyal köszöntését

és a benne megszólaló Isten hívását hallanók: „Üdvözlégy, malasztal teljes, az Úr vagyon teveled, áldott vagy te az asszonyok között. A Szentlélek száll tereád, és a Magaságbelinek ereje megárnyékoz téged; azért a Szent is, ki tőled születik, Isten Fiának fog hivatni.” (Lk. 1, 28, 35.) — Nagyboldogasszony ünnepi zsolozsmájában az Énekek énekének szavaival dicsóíti az Egyház az Istenanyja lelki szépségét.

1. *„Be szép vagy, barátnőm, be szép vagy!”* (Én. 4, 1.) Isten szava ez, melyet a boldogságos Szűzhöz intéz. Tisztasága, alázata, kegyelemteljes volta, szeretete mintegy elragadják Isten szívét. Valóban az Ő barátnője, kedvelt leánya, arája, jövendő édesanyja. Ő mindez együttesen. Azért köszönti őt angyal által: „Üdvözlégy, malasztal teljes, az Úr vagyon teveled.”

2. *„Szemeid, mint a galambok fátyolod mögött.”* (Én. 4, 1.) Lelkének tisztasága sugárzik ki belőlük. De még ragyogóbbak, szebbek lelkének

szemei, melyek szüntelenül Istent nézik azzal az egyszerű, odaadó tekintettel, mely elbájolja a Jegyes szívét, amint később mondja: „Meggsebzed szívemet szemed egyetlen tekintetével.” (Én. 4, 9.) Ezek a szemek csak az égre néznek, nem a földre, de azért nem feledkeznek meg a földről sem. A földi dolgokat használni, az égiek után vágyódni, ez a helyes elv. — A galambszemek az egyszerű, tiszta szándékot, a lélek egyszerűségét jelképezik, mely oly tökéletes volt a szent Szűzben.

„Fátyolod mögött”: a földi élet fátyola még némiképp eltakarja a tekintetek előtt lelkének szépségét és magasztosságát. Nem ismerik föl őt méltóságában a názáreti homályban és elrejtettségben: „Jöhet-e valami jó Názáretből?” (Jn. 1, 46.), kérdik az emberek. Királyi családból származik, szeplőtelen, Isten választotta, és senki sem ismeri. Elrejteti magát előbb a templom árnyékában, majd a názáreti ház magányában. Később Fiával együtt a közönséges

emberek, a bűnösök és tisztátalanok sorába lép, a templomba megy és felajánlja a tisztulás áldozatát. Mindenben elrejtí kiváltságait és önmagát a világ tekintete előtt: „Szemeid, mint a galambok fátyolod mögött.”

3. *„Hajad, mint a kecskenyáj, mely leszáll Gálaád hegyeiről.”* (Én. 4, 1.) A fejről lefutó hajfürtök a gondolatok jelképei. Mily fennkölt gondolatok töltötték be a legszentebb Szűz lelkét! Ő az „okos Szűz”, „a jó tanács Anyja”, „a bölcsesség Széke”. A Megváltó jövendő édesanyjának egész lelki világa feltárul előttünk. Mily fennkölt gondolkodás, mikor az istenanyai méltóság elvállalásáról van szó: „Miképen leszen ez, mikor férfit nem ismerek?” (Lk. 1, 34.) Fogadalmának megtartása nélkül nem kell neki az istenanyai méltóság.

4. *„Fogaid, mint a nyírásra kész nyáj, mely kijő a fürdőből.”* (Én. 4, 2.) A fogak a megfontoltság jelképei; a megfontolt ember „megragja” azt, amit hall: „Gondolkodék, miféle

köszöntés ez.” (Lk. 1, 29.) Az elmélkedő lélek jelképe is, mely az igazságokat mintegy felapítja, lelkileg megrágja, hogy azok ízét, tápláló erejét hasznosítsa, élvezze: „Mária pedig megjegyzi vala mindeme dolgokat, szívében forgatván.” (Lk. 2, 19.) „Anyja meg szívében tartja vala mindez igéket.” (Lk. 2, 51.) Amit az evangélium később mond róla, az csirájában már most megvolt a Szűzanya lelkében, amikor az angyal köszöntötte.

5. „*Ajkad karmazsin szalag, szájad bájjal teli.*” (Én, 4. 3.) Mily édesek, mily bájosak szavai! „Ecce ancilla Domini, íme az Úr szolgálóleánya.” (Lk. 1, 38.) „Magasztalja az én lelkem az Urat.” (Lk. 1, 46.) „Gyermekem! miért cselekedtél így velünk?” (Lk. 2, 48.) „Nincs boruk.” (Jn. 2, 3.) Az az édesség, a báj, mely ezeket a szavakat áthatotta, ott volt az ő lelkében, előlött ajkain, mikor még Názáretben élt mint csendes hajadon. Ebben is „*gratia plena, malasztal teljes.*”

6. „*Halántékod, mint a gránátalmaszelet a fátyolod mögött.*” (Én. 4, 3.) A halánték a méltóság jelképe. A halántéket koszorúval, szalaggal, koronával övezik. A szüzeség, a szeplőtelen tisztaság, az istenanyai méltóság, az ég és a föld Királynőjének koronája, az uralom minden teremtmény fölött, a kegyelemteliség ékes koszorúja övezi a legszentebb teremtmény homlokát, halántékát. Most még el van rejtve ez a méltóság, de ezután „boldognak hirdeti őt minden nemzedék”. (Lk. 1, 48.)

7. „*Nyakad, mint Dávid tornya, bástyákkal van kiépítve.*” (Én. 4, 4.) Égbenyúló remények. Erősség, engedelmesség. Minden viszontagság fölé emelkedő hitből fakadó életfelfogás és Istenbe vetett rendületlen bizalom: Betlehem, Egyiptom, mikor Jézust elveszti, mikor Jézus tőle távozik, a keresztút, Golgota! Mindennek magva már Názáretben megvolt lelkében az angyali köszöntéskor. Valódi hősnő Ő, az igazi Ju-

dit: „*Ezernyi pajzs függ rajta, megannyi hősi pajzs.*” (Én. 4, 4.) Ennek a hősi erősségnek, engedelmességnek, nagylelkűségnek kifejezője az „*Ecce ancilla Domini*”: mindent elfogad, mindent elvállal, amit az istenanyai hivatás nehezét és keserűt magában rejt, Istenbe vetett bizalommal és rendületlen ragaszkodással szent akaratahoz.

8. „*Két emlőd, mint a gazella ikrei, melyek lilíomok közt legelnek.*” (Én. 4, 5.) „Boldog a méh, mondja az evangéliumi asszony, mely téged hordozott, és az emlők, melyeket szoptál.” (Lk. 11, 27.) És az Egyház zengi: „Boldog vagy Szűz Mária, bensődben, mert az örök Atya Fiát hordoztad, és boldogok emlőid, melyek az Úr Krisztust táplálták.” De még sokkal inkább boldogok lelkének emlői, melyekből a kettős szeretet és a teljes odaadás teje folyik: „Sőt inkább boldogok, kik az Isten igéjét hallgatják, és megőrzik azt.” (Lk. 11, 28.) Ezek a lelki emlők már akkor is megörvendeztették égi

Jegyését, mikor a szent Szűznek még sejtelve sem volt, hogy ő az a választott lény, aki egyszer testét is táplálni fogja. Mi is benső adaadásunkkal táplálhatjuk a Jegyest, és imáinkkal, áldozatainkkal táplálhatjuk az ő titokzatos testét, a lelkeket. Akkor mi is a lelkek anyja, sőt a szentatyák szerint némileg Isten anyja is lehetünk.

9. *„Míg csak a nappal szellője meg nem indul, s az árnyak odébb nem állnak, eljárok a mirrha hegyéhez s a tömjén halmához.”* (Én. 4, 6.) Ott pihen az isteni Gyermekek Szűzanya keblén, míg földi gyermekéke tart; de lelki keblén állandóan. Mi is Szűzanyánk keblén pihenünk e földi életben, hogy erőt és vigaszt merítsünk belőle. Az égben is örökre anyai keblén fogunk pihenni és belőle fogjuk szívni az öröm és a boldogság életét. A mirrha-hegy és a tömjén-halom a lélek kettős odaadását jelképezi: próbában és örömben. Szűz Mária egyaránt nagy volt mindkettőben, Betlehem

elragadtatásában és a Golgota keser-
vében. Jelképezi az átadást imád-
ságban és áldozatban, munkában és
elmélkedésben. Szűz Mária keble
mindig Jézus öröme és boldogsága
volt. Számomra is az legyen öröm-
ben és próbában, munkában és
szemlélődésben, imában és áldozat-
ban, míg csak az örökkévalóság nap-
jának szellője meg nem indul, és e
földi élet árnyai odébb nem állnak.

10. *„Egészen szép vagy, Barátnőm,
és makula nincsen benned!”* (Én. 4,
7.) Szeplőtelen vagy, az Immaculata!
Soha az áteredő bűn, soha személyes
bűn vagy tökéletlenség el nem ho-
mályosította lelked tükrét, malaszttal
vagy teljes, Benned és Rajtad tün-
döklük a megszentelő kegyelem ra-
gyogása, az ajándékok, az erények
és kiválóságok dísze. Fényes vagy,
mint a nap, és bájos, mint a hold:
„Üdvözlégy, malaszttal teljes, az Úr
vagyon teveled, áldott vagy te az
asszonyok között.” (Lk. 1, 28.) „És
áldott a te méhednek gyümölcse”,
Jézus (Lk. 1, 42.), akit most e titok-

ban fogantál: „És az Ige testté lőn, és miköztünk lakozék.” (Jn. 1, 14.)

II. Szűz Máriához hasonlóknak kell lennie Krisztus minden jegyesének. Azért a menyasszony szépsége egyúttal a lélek szépségének is képe, megmutatja, milyennek kívánja őt égi Jegyese.

1. Legyen az én *szemem* is olyan, mint a galambé, a lélek egyszerűségében, a hitben és a szándék tisztaságában: „Boldog vagy te, ki hittél” (Lk. 1, 45.); „tested világa szemed; ha szemed jó, egész tested világos lesz.” (Mt. 6, 22.) — Legyenek *hajfürteim*, gondolataim rendezettek, tiszták, égiek. — Lelkem *fogai* rágnak meg Isten igazságait, hogy megízleljem a bennük rejlő szépséget, és lelkemet táplálják az örök életre. Legyen *szám* „bájjal teli”. Beszéd és szent hallgatás egyaránt tegye kedvessé ajkamat égi Jegyesem előtt. Imádságos, vigasztaló, apostoli ajkak! Távol legyen tőlem a megszóló, a rágalmozó, a könnyelmű, a világias, a csábító, a tisztátalan, az elé-

gedetlen, a gúnyolódó, az egyenetlenséget szóró, a szitkozódó és káromkodó nyelv és ajak! — *Halántékomat* övezzé egykor babérral a győzedelmes küzdelem. — *Nyakam* ég felé nyúljon szent reményben és bizalomban; hajoljon meg alázatos engedelmességben; viselje erősséggel Jegyesem szelíd és édes jármát; emelkedjék fölfelé és tartsa egyenesen fejemet a mennyeiek felé irányuló vágyban és törekvésben.

2. *Keblem* legyen a kettős szeretet és az odaadás forrása. Örömben és szenvedésben, imádság és önmegtagadás által illatozzék keblem Jegyesem számára és üdítse őt édes örömmel. Adjam neki a három napkeleti bölcs ajándékát: az aranyat, a tömjént és a mirrhát. Ezek a szeretet, az imádság és az áldozat jelképei. Elsősorban lelkem szüzi szerelme örvendeztesse meg égi Jegyesemet, melynek jelképe a kebel.¹ Itt pihen

¹ V. ö. Szent Ágota offic., resp. 1. I. noct.

meg az égi Szerelmes, mint Jézus Szűz Mária keblén; az illat az imádságos és áldozatos lelkület jelképe. *Egészen szépnek* kell lennie, azt kell mindig kívánnom és cselekednem, ami Jegyesemnek jobban tetszik: „Igy illik teljesítenünk minden igazságot” (Mt. 3, 15.), „én mindenkor azt cselekszem, ami előtte kedves.” Kell, hogy bennem is némileg testté legyen az Ige, mintegy új emberiséget öltön magára azáltal, hogy szelleme és élete lelkemben újból kialakul. Hogy bennem és általam tovább élje istenemberi életét, az alázat, a szeretet, az imádság, az engedelmesség, az áldozat és minden erény életét. „És az Ige testté lőn, és mi köztünk lakozék; és láték az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülötének dicsőségét, ki tele volt malaszttal és igazsággal.” (Jn. 1, 14.)

Imádság. Be szép vagy, barátnőm, be szép vagy! Szemeid, mint a galambok fátyolod mögött. Egészen szép vagy, barátnőm, és makula nincsen Benned.”

XIII.

BETLEHEM

1. Kiválasztás az istenanyai méltóságra.

1. „*Jöjj a Libanonról, mátkám! Jöjj a Libanonról, jöjj!*” (Én. 4, 8.) Isten hívja mátkáját Názáretből Betlehembe. Hívja, hogy hagyja ott a zord hegyi tájat és jöjjön le a síkságra, ahol majd „az egek méztől folyók” lesznek. Ehhez képest Názáret vad vidék, ormok és csúcsok között. „*Hagyd el az Amána csúcsát, a Szánir és a Hermon ormát.*” Jöjj, ott várlak, hogy megörvendeztesselek eljövetelemmel.

„*Jöjj a Libanonról, mátkám! Jöjj a Libanonról, jöjj!*” Jelenti nemcsak a meghívást Betlehembe, hanem általában a meghívást, a kiválasztást

az istenanyai méltóságra. Hagyj fel az ellenkezéssel, alázatosságod ellenkezésével, mellyel el akarod rejteni a titkot, melyet benned műveltem! Jöjj! most nyilvánvalóvá lesz a világ előtt.

2. *„Megsebezted szívemet, mátkám, húgom! Megsebezted szívemet szemed egyetlen tekintetével, nyakad egyetlen hajszálával (Én. 4, 9.):* azzal az egyszerű, szerető tekintettel Istenre, mely a lélek egész odaadását magában foglalja; azzal a tisztasággal, mely ezekből a szemekből kisugárzik; azzal az engedelmes önátadással, mely Isten legkisebb akaratát, óhaját is teljesíti. „Hároméves koromtól nem tagadtam meg Istennek semmit sem, amit tőlem kívánt”, mondotta magáról Kis Szent Teréz. És mit mondhatott a „malasztal teljes”? A szentek tökéletességi fogadalmakat tettek, hogy Isten legkisebb akaratát is teljesítik. És Szűz Mária? — Ez vonzotta hozzá Istent, hogy egyszülött Fia édesanyjává, Szentlelkének mátkájává válassza.

„Boldog a méh, mely téged hordozott, és az emlők, melyeket szoptál. Sőt inkább boldogok, kik az Isten igéjét hallgatják, és megőrzik azt.” (Lk. 11, 28.)

A szülőnek gyermekében, a jegyesnek jegyesében minden tetszik; így Istennek is a malasztos lélekben. Hát még Szűz Máriában! Azért mondja: „Megsebezted szívemet szemed egyetlen tekintetével, nyakad egyetlen hajszálával!” — És most eljött a pillanat, hogy Isten látható alakban is az övé legyen: „Jöjj a Libanonrói, jöjj, megkoronázlak!” Az istenanvaság koronáját teszem fedre és karjaidban pihenek, mint gyermek, hogy velem szemben édesanyai szolgálatodat teljesíthesd.

II. Az istenanyaság ékessége.

1. „Mily bájos a szerelmed, mátkahúgom!” (Én. 4, 10.) Mily bájos ez az istenanyai, ez az istenédesanyai szeretet! Mint lélek és mint anya szereti gyermekét, Istenét. Jézus

első szava édesanyjához, mikor isteni gyermekszemével először tekint anyai szemébe: „Mily bájos a szerelmed!” És mikor kicsi kezével először nyúl édesanyja kebléhez, mintegy folytatja: „*Mennyivel édesb szerelmed a bornál, és keneteid illata minden balzsamnál!*” (Én. 4, 10.) A latin szöveg egyenesen a keblet említi. De nem annyira az édesanya szüzi keble, mint inkább lelkének anyai szeretete oly kedves a Gyermeknek. Minden fenség és minden édesség benne van ebben a szüzi édesanyai szeretetben. Ezt a szeretetet lehelte rá Jézusra a szent Szűz, ezt a szeretetet szívta magába Jézus, mikor először rátekintett édesanyjára, mikor ez őt karjaira vette, mikor anyai keblén pihent. — Készítsünk mi is Jézusnak hasonló fogadtatást lelkünkben!

2. *Ajkad színméztől csepeg! Méz és tej van nyelved alatt, és ruháid illata tömjénillat.*” (Én. 4, 11.) Csókjai, édesanyai gyengédséggel kiejtett szavai: Jézusom! Istenem!, imádsá-

ga, mindez méz és tömjénillat. — „Boldog kebel, mely az Úr Krisztust táplálta!” — Ilyennek kell lennie imádságomnak, szeretetemnek. Lelkemmél táplálnom kell Jézust a lelkekben. Az ő édes szeretete töltse be lelkemet, hogy őt adhassam másoknak. Legyen lelkem teli ciborium, melyből a lelkek áldoznak!

III. A Szűzanya és a kegyelem Anyja.

1. „*Elzárt kert vagy, mátkám, húgom, elzárt kert, lepecsételt forrás.*” (Én. 4, 12.) Mily báj veszi körül szüzi anyaságát! „Habens gaudia matris cum virginitatis honore”: élvezi az édesanyai örömeket a szüzesség ékességével. „Ez a kapu zárva legyen; ne nyissák ki és senki se menjen rajta be, mert az Úr, Izrael Istene vonult be rajta.” (Ez. 44, 2.) Még a fejedelem előtt is zárva legyen, a fejedelem ül abban. — Szűz Mária lelki anyasága is szüzességéből fakad leginkább.

2. „*Hajtásaid gyönyörű liget.*” (Én,

4, 13.): áldott a te méhednek gyümölcse, Jézus! Ez az a liget, az a paradicsomkert, melyben Isten a megtestesülés által az emberrel társalog: „*Benne mindenféle gyümölcs*”. Jézusban minden édesség, Jézusban megtalálok mindent: „*Benne gránátalma, ciprusvirág és nárduszok... mindenfajta tömjéncserje, mirrha, aloé és mindenféle pompás balzsam.*” (Én. 4, 13—14.)

Jézus a Rád emlékezés
Legédesebb örvendezés!
De bírni Téged meghalad
Minden gyönyört az ég alatt.

De Szűz Mária is kert, az összes erények kertje. Ezek a képek lelki termékenységét jelképezik, lelki anyaságát: *Mediatrix omnium gratiarum*, a kegyelmek Anyja.

3. „*A kertnek forrása élő vizek kútja, melyek a Libanonról csorognak.*” (Én. 4, 14.) Ez a forrás Jézus, mely Szűz Mária kertjében fakadt: „Ha valaki szomjazik, jöjjön énhöz-

zám, és igyék. Aki hisz énbennem, élővíz folyói fakadnak majd belőle.” (Jn. 7, 37—38.) „Aki abból a vízből iszik, melyet én adok neki, soha többé nem szomjazik mindörökké, hanem a víz, amelyet én adok neki, az örök életre szökellő vízforrás lesz benne.” (Jn. 4 13—14.) Azért szól fel Izaiás próféta: „Örömmel meríttek majd vizet a Szabadító forrásai-ból.” (Iz. 12, 3.) Ő az, akinek „termete mint a Libanon” (Én. 5, 15), akinek oldalából, Szívéből a kegyelem élő vizei csorognak. Ő a szikla, melyet Mózes vesseje megütött, hogy abból a megváltás árnai fakadnak. (1. Kor. 9, 4; Exod. 17, 1—7; Num. 20, 2—13.) Ezért nevezzük Szűz Máriát a kegyelmek anyjának, mert a kegyelmek forrását nyitotta meg számunkra, mikor tiszta méhében, ebben az elzárt kertben, a lelkek Üdvözítőjét világra hozta.

„Magasra nőttem, mint a cédrus a Libanonon, mint a ciprusfa Sion hegyén. Felnőttem, miként a pálma Kádesben, mint a rózsaliget Jerichó-

ban, mint a díszes olajfa a síkságon; magasra nőttem, mint a platán a víz mellett, a tereken. Illatozom, mint a fahéj és a fűszeres balzsam; mint a választott mirrha, kellemes illatot árasztok, mint a magától fakadt tömjén, illattal töltöm be lakóhelyemet, s illatom mint a szintiszta balzsamé. Kiterjesztem ágaimat, ágaim pompásak és szépségesek. Jóillatot fakasztok, mint a szőlőtő, és virágból pompás, dús gyümölcs terem. Anyja vagyok én a szép szeretetnek. Nálam vagyon az út és az igazság minden kegyelme, nálam az élet és az erény minden reménye. Jertek hozzám mind, kik megkívántok engem, és teljetek el gyümölcseimmel... És folyamokat bocsáttam ki magamból, úgy jövök a paradicsomból, mint a folyam árka. És ime! Árkom bőséges folyammá lett, a folyamom meg majdhogy tengerré nem változott!” (Sir. 24, 17—26; 40—43.) Szűz Mária Jézus által az egész világba önti ki kegyelmeit: „Ime mostantól fogva bol-

dognak hirdet engem minden nemzedék.” (Lk. 1, 48.) De lelkének illatát elsősorban szerelmes Jézusának adja.

Imádság: „Rajta, északi szellő! Déli szél, jöjj! Lengj át kertemen, hadd áradjon szét balzsamos illata!” (Én. 4, 16.)

XIV.

NÁZÁRET

I. 1. Ez Szűz Mária virágos kertje. Ide hívja az ő Jézusát: „Hazatért velük és Názáretbe méne és engedelmes vala nekik.” (Lk. 2, 51.) *„Jöjjön a kedvesem kertjébe és élvezze pompás gyümölcseit!”* (Én. 5, 1.) Ezek Szűz Mária kertjének gyümölcsei: „Anyja meg szívében tartja vala mindez igéket.” (Lk. 2, 51.)

Szűz Mária illata betölti a názáreti házat: „Mint magától fakadt tömjén, illattal töltöm be lakóhelyemet, s illatom, mint a szintiszta balzsamé.” (Sir. 24, 21.) Ágait védőleg, oltalmazólag kiterjeszti szeretett Jézusa fölé: „Kiterjesztem ágaimat, mint a terebintus, ágaim pompásak és szépségesek.” (Sir. 24, 22.) Mint

a szőlőtő virágzik szűzi anyaságában és illatával betölti az eget és a földet: „Jóillatot fakasztok én, mint a szőlőtő, és virágomból pompás, dús gyümölcs terem. Anyja vagyok én a szép szeretetnek, a félelemnek, beismerésnek és szent reménynek.” (Sir. 24, 23—24.)

2. Ebbe a kertbe lép be Jézus és 30 éven át ott marad, sokkal tovább, mint más gyermekek a családban, mert oly nagy kedve telik ebben a kertben. „*Belépek kertembe, mátkám, húgom!*” (Én. 5, 1.) Jézus örömmel megy Szűz Mária kertjébe, és élvezi annak illatát, gyümölcseit. B. Grignon Lajos szerint azért maradt oly sokáig a názáreti házban, hogy megmutassa, mily kedves neki a függés Szűz Máriától. A rejtett élet, a benső élet édes ízét és illatát élvezi, a társalgást szent édesanyjával és Szent Józseffel. „A lélek gyümölcsei pedig: szeretet, öröm, békeség, türelem, nyájasság, jóság, hosszútűrés, szelídség, hit, szerénység, megtartóztatás, tisztaság.” (Gal. 5,

22.) Ezek a gyümölcsök termettek Szűz Mária kertjében, a názáreti otthonban.

II. 1. „*Letépem mirrhám és balzsamom.*” (Én. 5, 1.) Kemény munka és fáradság vár rá a názáreti kedves otthonban, de ő szívesen tépi le ezt a mirrhát és balzsamot. Balzsamos cseppek gördülnek le isteni homlokáról, arcáról. Szűz Máriának is boldogság volt este fáradtan lehajtani fejét Jézusért. Ennek a munkának illata ég felé száll. „Jertek hozzám mind, kik megkívántok engem, és teljetez el gyümölcseimmel, mert lelkem édesebb a méznél, és birtoklásom jobb a lépesméznél!... Kik engem esznek, még inkább éheznek, kik engem isznak, még inkább szomjaznak; kik értem fáradnak, nem esnek bűnbe.” (Sir. 24, 26—30.)

Mirrhával és balzsammal fűszerezték, kenték meg a holtak testét, mikor eltemették. A názáreti magány lelki eltemetés a világ szemei előtt. A rejtett, az önmegtaga-

dott életnek, az érzékek és indulatok fékezésének mintaképe és példája. Ennek illata az áldozat és a tisztaság illata. Mirrha és balzsam az imádság és a munka jelképei, a szerénység és alázat illata.

2. a) „*Elköltöm a lépet és mézemet.*” (Én. 5, 1.) Ez a szeretet édesége, mely a názáreti otthonban honol, Isten és egymás szeretete. Ez mindent édessé tesz. Az áldozat és fáradság semminek sem látszanak, ha szeretünk. Isten és a lelkek szeretete! Könyörülő, apostoli és egyesülő szeretet!

b) „*Megiszom boromat, tejemet!*” (Én. 5, 1.): lelki táplálék és vigasz. Jézusnak nem volt szüksége lelki táplálékra, de azért mégis elfogadta Szűz Máriának és Szent Józsefnek oktatásait, mert a külső, tapasztalati ismeretekben ő is haladt, és ezek megszerzésével is dicsőíteni akarta mennyei Atyját. Szülőinek példáján Ő is épült. De főleg az engedelmesség, mennyei Atyja akaratának teljesítése, akit szülőiben látott, volt

eledele, tápláléka; ez volt vigasza is: „Az én eledelem az, hogy annak akaratát cselekedjem, ki engem küldött.” (Jn. 4, 34.) „És aki engem küldött, velem vagyon; nem hagyott magamra, mert én mindenkor azt cselekszem, ami előtte kedves.” (Jn. 8, 29.) „És engedelmes vala nekik.” (Lk. 2, 51.) Még a kereszten is felkiált: „Szomjúhozom!” (Jn. 19, 28.), és iszik az ecetből, hogy Atyja akaratát teljesítse. Ettől a vágytól és epedéstől, nem a mirrhás bortól megrészegevedve, mintegy nem is érzi a szenvedést és a halált. — „Jézus növekedék bölcseségben és korban és kedvességben Istennél és embereknel” (Lk. 2, 52.); a tejnek és bor-
nak ivása a tökéletesség, a szentség vágyát is jelképezi: „Boldogok, akik éheznek és szomjúhozják az igazságot, mert ők kielégítést nyernek.” (Mt. 5, 6.)

c) *„Egyetek, barátaim, és igyatok, s ittasodjatok, kedveseim!” (Én. 5, 1.)* Ez felszólítás a názáreti élet elmélkedésére és követésére. Ettől

ittasodjék meg a lelkünk. Menjen át mint eledel és ital egész valónkba, és tegyen boldoggá: „Ha ezeket tudjátok, boldogok vagytok, ha megteszitek azokat.” (Jn. 13, 17.)

III. 1. *„Aludtam, de szívem ébren volt. Hallqa! A kedvesem zörget!”* (Én. 5, 2.) Szűz Mária szerető figyelme örködik Jézus fölött a názáreti otthonban; még alvás közben is ébren van anyai szíve. Szemlélődő és mégis tevékeny élete: „Anyja meg szívében tartja vala mindez igéket.” (Lk. 2, 51.) Jézust figyelni, Jézust szeretni és mindig készen lenni, hogy óhaját teljesítse, szükségleteit, vágyait kielégítse — ha zörget: ez az ő élete Názáretben, ez legyen a mi életünk is!

2. *„Nyiss ki nekem, mert fejemet harmat lepi és fürtjeimet az éjjel nedűje.”* (Én. 5, 2.) Ezek jelképezik Jézus igazi emberi természetének szükségleteit: a fáradságot, az éhséget és szomjúságot, a hideget és meleget. Mily megható! Az Isten Fia szükségét szenved emberi termé-

szetében: szegény lett, hogy minket gazdagokká tegyen; éhezett és szomjúhozott, hogy minket kielégítsen; fázott és verejtékezett, hogy nekünk a megszentelő kegyelem ruháját megszerezze. És Szűz Mária enyhíti szükségleteit. Mily édes hivatás!

Az Isten elfárad a mi szolgálataunkban, „fejét harmat lepi”. Mi is kielégíthetjük *lelke* vágyait, ha saját lelki tökéletességünket és másokét szorgalmazzuk, ha az Egyház nagy szándékaiért, a missziókért, az ő szent. Szívének nagy érdekeiért imádkozunk és buzgólkodunk mindazokért a nagy szándékokért, melyekért ő az Oltáriszentségben, a szentmisében imádkozik és felajánlja magát. Ezek nagyobb szükségletei, Szívének hőbb vágyai, mint azok, melyeket a Szűzanya Názáretben halandó életében, szenvedésre született emberi természetét illetőleg oly anyai részvéttel és szeretettel iparkodott kielégíteni, enyhíteni. Azért figyelmeztette később a jólétéért szorgoskodó Mártát, a lábainál ülő

Máriával szemben: „Egy a szükséges. Mária a legjobb részt választotta, mely el nem vétetik tőle.” (Lk. 10, 42.) Amaz testét, emez lelkét táplálta szeretetével.

Imádság: „Nyiss ki nekem, húgom, barátnőm, galambom, szeplőtelenem! Mert fejemet harmat lepi és fürtjeimet az éjjel nedüje.” Kérem Öt, hogy mindig kinyissak neki, amikor szent kívánságaival, ösztönzéseivel szívem ajtaján kopogtat.

XV.

„HOVA MENT EL KEDVESED . . . ?“

I. 1. *„Nyiss ki nekem, mert fejemet harmat lepi és fürtjeimet az éjjel nedüje. — Már levetettem köntösömet, hogy öltsem fel újra?“* (Én. 5, 2—3.) Ez késlekedés a menyasszony részéről. Szűz Máriánál nem volt késlekedés, mikor Jézusról, az ő halandó testének ápolásáról vagy lelke vágyainak teljesítéséről volt szó Názáretben. De Szűz Mária még nem tudta, nem gondolt rá, hogy ez a boldog názáreti élet nem fog örökké folytatódni, nem gondolt arra, hogy szeretett Fiának más a hivatása, neki ki kell mennie, hogy Atyjának országát hirdesse, szenvedjen és meghaljon. Ezért olyan oktatásban részesíti őt Jézus, amely mindkettőjük szívét fájdalmasan érintette.

2. A Völegény távozik, mert a menyasszony késedelmes volt. Távozásával nagyobb hűségre és készsége akarja őt tanítani. A menyasszony most már felkel, hogy ajtót nyisson neki, de ő már elfordult és távozott: *„Kerestem Őt, de nem találtam többé, hívtam, de nem adott választ.”* (Én. 5, 6.) — Szűz Mária nem követett el hibát, de Jézus egy időre eltávozik tőle és tudta nélkül visszamarad a templomban, hogy őt hivatására figyelmeztesse és az elválásra előkészítse, szeretetét és vágyát utána még tüzesebbé tegye és érdemeit gyarapítsa: *„A gyermek Jézus ott maradt Jeruzsálemben, és nem vevék észre szülői.”* (Lk. 2, 43.)

3. *„Kedvesem benyújtotta kezét a nyíláson, és erre bensőm felindult. Felkeltem, hogy kinyissak kedvesemnek, és kezem mirrhától csepegett, ujjam tele lett finom mirrhával a retesz fogantyúján.”* (Én. 5, 4—6.) — Jézus a názáreti élet boldogságában egy időre „benyújtotta kezét”, de csak kezét. Nem egészen

adta magát oda, mert ő az Atyáé volt: „Nem tudátok-e, hogy az én Atyám dolgaiban kell lennem?” (Lk. 2, 49.) Kezét is csak egy időre. Szűz Mária „kinyitotta” szívét ennek a boldogságnak, de alighogy kinyitotta, már el is távozott tőle, előbb csak egy-két napra, majd pedig mindenkorra. Csak az emléke maradt meg annak, hogy Ő ott volt: „és kezem mirrhától csepegett, ujjam tele lett finom mirrhától a retesz fogantyúján”. A három nap alatt, hogy Jézus távol volt és később a názáreti búcsú után szívében visszaidézett minden egyes órát, melyet Jézussal töltött, visszaidézte Jézus minden szavát: „*Majd hogy elalélt lelkem a beszéde miatt!*” (Én. 5, 6.) Majdnem még fájdalmasabb neki, hogy itt volt és eltávozott, mintha nem is lett volna nála soha.

Ez az elválás, az elszakadás áldozata rokonoktól, jóbarátoktól, szeretteinktől. Egyúttal a lelki próbának is képe, az elhagyatottságnak, a szárazságnak, a vígasznélküliségnek,

a kísértésnek, melyek a haladás útján is, nemcsak a megtérés után, gyötrik a lelket. A kettős éj: az érzékek és a szellem éje. Utóbbinak ép az a sajátos jellemzője, hogy a lélek mintegy elkárhozottnak, Istentől egészen elhagyatottnak, egészen bűnösnek érzi magát, bár határozott és biztos bűnről nem tudja vádolni magát, sőt kész volna ezer halált elviselni, semhogy Istenét megbántsa. Ebben hasonlít ez az éj Szűz Mária szenvedéséhez, aki szintén nem vádolhatta magát mulasztásról, hibáról Jézussal szemben.

II. 1. Szűz Mária Szent Józseffel keresi Jézust: *„Kerestem, hívtam.”* A rokonok közt, a városban keresi őt, megkérdezi az öröket is, véresre járja lábait, talán szidalmakat is kap, hogy miért nem vigyázott jobban gyermekére. Mily fájdalom tölti el szívét, mikor: *„Kereste őt, de nem találta többé, hívta, de nem adott választ.”* (Én. 5, 6.) Kéri Jeruzsálem lakóit: *„Ha rátaláltok kedvesemre, mondjátok meg neki, hogy beteg*

vagyok a szerélemtől.” (Én. 5, 8.)
És a lakók kérdezik: Ki a te kedvesed? Különb ő más gyermeknél, hogy annyira kéreled minket? Mit mond Szűz Mária az ő Jézusáról?
„Az én kedvesem fehér is, piros is, ezrek közül is kiválik.” !Én. 5, 10.)
És leírja, mily szép az ő Jézusa. Ki neki Jézus!

Igy kell keresnem nekem is Jézust, ha tudom, hogy ki Ő nekem. Nem szabad közömbösnek lennem, hogy elvesztettem, miben hibáztam vele szemben, hogy tehetem jóvá? De megadással is kell viselnem a próbát, míg jelenlétével újból meg nem örvendeztet.

2. *„Merre szokott kedvesed járni, hová szokott kedvesed betérni, hogy veled együtt keressük?!” (Én. 5, 17.),* kérdik a résztvevő lelkek. Legyünk mi is részvétellel Szűz Mária fájdalmai iránt, érezzünk együtt vele. És ha mi magunk lelki próbákon megyünk keresztül, kérjük a szentek pártfogását, a jámborok imáit, hogy segítsenek elviselni Isten atyai ke-

zét, mely ránk nehezedik: „*Kérlek titeket, mondjátok meg neki, hogy betea vagyok a szerelemtől!*” (Én. 5, 8.) Szűz Mária meg fogja érteni imánkat.

III. 1. Megtalálja Jézust. Rágon-
dol, hogy csak Atyjának házában, az
ő kedves kertjében lehet, ott keresi:
„*Kedvesem a kertjébe szokott men-
ni, a balzsamágakhoz, hogy élvezze
a kertet és liliomot szedjen.*” (Én.
6, 1.) — Nekem is szívesen Atyám
dolgaiban kell időznöm: házában,
akaratóban, szándékaiban, érdekei-
ben, gyermekeiben, elsősorban Ő-
benne magában. Hisz Ő maga is
bennem van, még ha nem érzem is
jelenlétét: „Ha valaki szeret engem,
Atyám is szeretni fogja őt, és hozzá-
ja megyünk és lakóhelyet szerzünk
nála.” (Jn. 14, 23.) — „Kertjébe
ment”: én is az ő kertje vagyok,
lelkem az ő kertje. Úgy intézte,
hogy most a próba után megtaláljam
őt kertjében, az én kertemben: nem
tud örökre elválni tőlem, jön és
jelenlétével megvigasztal.

2. Szűz Mária megtalálja Jézust, és az egyesülés boldog öröme tör ki szívéből: „*Én a kedvesemé vagyok s a kedvesem az enyém.*” (Én. 6, 2.) Élvezi lelkének szent ölelését, lelkének csókjait: „*Ki élvezi a liliomokat.*” — Most visszamegy vele Názáretbe, majd üt ismét az elválás órája, jön a keresztút, jön Golgota. De jön a feltámadás hajnala is, a nagy viszontlátás már itt a földön és egykor az örök viszontlátás a földi számkivetés után az égben, mely nem múlik el soha. Akkor mondja igazán, most mondja örökké az égben: „*Én a Kedvesemé vagyok, s a Kedvesem az enyém, ki élvezi a liliomokat.*”

Imádság: „Én a kedvesemé vagyok, s a kedvesem az enyém, ki élvezi a liliomokat.”

XVI.

„EGÉSZEN SZÉP VAGY ...“

Tökéletes követés.

Visszatérünk az Énekek énekének negyedik fejezetéhez, ahol a Vőlegény megmutatta, milyennek szeretné látni menyasszonyát. Most felszólítja őt, hogy hagyja el a világ zord hegyeit és jöjjön le az ő tökéletes szeretetének és követésének országába. Felszólítás ez a tökéletes életre, és megfelel a Két zászlóról szóló elmélkedésnek a lelkigyakorlatokban. Ott is, miután Jézus életéről elmélkedtünk, a tapasztalatokat összegezve külön elmélkedésben lelkünk elé állítjuk. Mi is az előző elmélkedésekben Szűz Máriában szemléltük Isten tökéletes aráját, a szeplő nélküli menyasszonyt. Most

felhívást kapunk lelkünk Jegyesétől, hogy ezen az úton Szűz Máriát kövessük.

I. *„Jöjj a Libanonról, mátkám! Jöjj a Libanonról, jöjj! Hagyd el az Amána csúcsát, a Szánir és a Hermon ormát, az oroszlánok tanyáját, a párducok hegyeit.” (Én. 4, 8.)*

1. Lelkemben átérzem a meghívás gyengédségét és édes sürgetését. Isteni Jegyesem mintegy szerelmes a lelkembe, azért nem győz sürgetni, hívni, hogy kövessem: „Jöjj, jöjj, jöjj!” Háromszor ismétli hívását, amint Szent Pétert is háromszor hívta követésére és háromszor kérdezte tőle: „Szeretsz-e engem?” (Jn. 21, 15—17.)

2 Jöjj a Libanonról: három csúcsot említ. Ez a világ fennhéjázásának és göggyének, a világ gazdagságának, szépségeinek és élvezeteinek hármass csúcsa. Hagyd el ezeket a csúcsokat és jöjj le az általam megszentelt alázat, szegénység, engedelmesség és önmegtágadás bájos völgyébe, ott találsz meg engem. —

Jöjj a Libanonról: jelenti az elszakadást az otthontól, a rokonoktól is. „Felejtsd el népedet és atyád házáat, im a király kívánja szépségedet.” (44. zsolt.) „Eredj ki földedről, rokonságod közül és atyád házából s menj arra a földre, amelyet majd mutatok neked. És nagy nemzetté teszek.” (Gen. 12, 1—2.)

3. A Libanon magas, szép és gazdag. A világ is ilyen — de veszélyes: oroszlánok és párducok tanyája. Ezek a lélek ellenségeit jelképezik, gonosz hajlamait, a külső kísértéseket, a gonosz lelkeket, a bűnöket. A világ örömei könnyen szenvedélyekké lesznek és megölik a lelket.

II. A menyasszony lelke elé állítja az indítékokat, melyek hívásának követésére ösztönzik.

1. Mindenekelőtt magának a Jegyesnek szerelmét fogja bírni, és ez neki mindennél több: „*Megsebezted szívemet, mátkám, húgom! Megsebezted szívemet szemed egyetlen tekintetével, nyakad egyetlen hajszá-*

lával!” (Én. 4, 9.) Az ara tökéletes szeretete, egész lelki odaadása megsebzí a Jegyes szívét és a legtüzesebb isteni szerelemre gyullasztja iránta. Ez a tekintet, mely a Jegyes szívét megsebzí, a lélek tekintete, melyben benne van teljes odaadása: „Mester, követlek téged, bárhová mégy.” (Mt. 8, 19.) „A lélek is Istenre néz”, mondja Lucie Christine. „Tekintete oly egyszerűséggel emelkedik hozzá, hogy maga sem ébred annak tudatára, és mégis ebben a tekintetben benne van az egész lélek. Ezzel a tekintettel egészen odaadja magát Istennek. Ez a tekintet szavak nélkül mondja: Semmi sem vagyok, és mégis merem magamat neked adni. Ha mindenem volna, mindent odaadnék neked. Ez a tekintet minden élet és az emberi lélek összes képességeinek kifejezője. Isten hatalmába ejti, és tekintete eövből vad a lélek tekintetével, a lélek megnyílik, mint a szem a világosságnak, és az isteni Állag körülveszi s fényként beléje hatol. Itt

már nincs sem Te, sem Én, itt már csak Isten van egyedül, egyesülés, mely az örök boldogság kezdete.” — „Nyakad egyetlen hajszálával”: ez a hűség, mely a legkisebb cselekedetekben is mutatkozik és a gyengéd jegyesi szeretet édes gyümölcse.

2. a) A menyasszony odaadása boldoggá teszi a Jegyest; ez új indíték számára, hogy egészen odaadja magát szeretetének: „*Mily bájos a szerelmed, mátká húgom! Mennyivel édesb szerelmed a bornál, és kenteid illata minden balzsamnál!*” (Én. 4, 10.) Egy ilyen lélek nagyobb örömet szerez Istennek, mint száz lanyha. Azért egy ilyen lélek sok száz helyett megengeszteli Isten megsértett felségét és elégtételt nyújt ezrek helyett.

b) „*Ajkad szinméztől csepeg, mátkám!*” — mikor odaadásodat, fogadalmadat elmondod nekem, mikor megvallod nekem szűzi szerelmedet. „*Méz és tej van nyelved alatt*”, mikor szent csókot lehelsz ajkaimra, a tökéletes szeretet és odaadás szent

csókját. „*És ruháid illata tömjén-illat*” (Én. 4 11.): az erények illata, melyek ebből a teljes odaadásból fakadnak. Mindez boldogsággal tölti el a Jegyes szívét.

3. Ebben az odaadásban a lélek egészen Jegyeséé lesz, érintetlen a világ szennyétől, szűztiszta: „*Elzárt kert vagy, mátkám, húgom, elzárt kert, lepecsételt forrás.*” (Én. 4, 12.) Ennek az érintetlenségnek, ennek a tisztaságnak szépsége és bája vonzza a Jegyest, hogy egészen az övé legyen: „akit, ha szeretek, sértetlen vagyok; akit, ha érintek, tiszta vagyok; akit, ha magamhoz fogadok, szűz vagyok.” (Szent Ágnes offic.)

4. És mégis termékeny, sőt ép ez az érintetlenség forrása lelki termékenységének: „A Veled való titokzatos egység a lelkek anyjává tett” (Kis Szent Teréz) és az erények termőföldjévé. „*Hajtásaid gyönyörű liget: benne gránátalma s mindenféle gyümölcs; ciprusvirág és nárduszok... és mindenféle pompás balzsam.*” (Én. 4, 13—14.): az imád-

ság, a szeretet, az önmegtágadás, az engedelmesség, a nyájasság illatos virágai és gyümölcsei, melyek mind ebből a teljes átadásból fakadnak. „*A kertnek forrása élő vizek kútja, melyek a Libanonról csorognak.*” (Én. 4, 14.) Az ilyen lélek a kegyelmek közvetítője lesz a világ számára.

III.1. A lélek felajánlja magát Jegyesének gyönyörködtetésére: „*Rajta, északi szellő! Déli szél, jöjj! Lengj át kertemen, hadd áradjon szét balzsamos illata!*” (Én. 4, 16.) Ezek szent fogadalmainak szavai: Örök, mindenható Isten, felajánlom neked szabadságomat és fogadok neked örök szegénységet, tisztaságot és engedelmességet, és kérek, fogadd felajánlásomat kellemes illatul. Áradjon szét lelkem illata Szentlelked fuvallatától gerjesztve, és örvendeztesse meg Szívedet és a lelkek sokaságát! Meghívlak lelkem kertjébe, hogy ezentúl bennem lakozzál, mint jóbarát és jegyes és élvezzed lelkem gyümölcseit, melyeket neked felajánlok! „*Jöjjön a kedvesem kert-*

jébe s élvezze pompás gyümölcseit.”
(Én. 5, 1.)

2. A vőlegény meg örömmel fogadja arája felajánlását: *„Belépek kertembe, mátkám, húgom! Letépem mirrhám és balzsamom, elköltöm a lépet és mézemet, megiszom boromat, tejemet!”* (Én. 5, 1.) — Ó, bár belépnél az én lelkem kertjébe is, édes Jézusom! Bár lenne, mit adjak neked! A Te kegyelmeddel adom, amim van, mert nem az valami, aki ültet, vagy öntöz, hanem aki termékenységet ad, és az Te vagy! (1. Kor. 3, 7.) Benned, Szíved szerelmében bízom; hiszen Te akarod, hogy arád szép és termékeny legyen!

3. *„Egyetek, barátaim, és igyatok, s ittascdjatok, kedveseim!”* (Én. 5, 1.) Ti is örvendjete, Szívem barátai, apostolaim, hírnökeim, szentjeim, választottaim az én arám gyümölcseinek, illatának! Vegyétek ti is ki részeteket örömömből és a lelki gazdagságból, mely a nekem eljegyzett lélek bőségéből fakad. „A vőlegény barátja, aki mellette áll és

hallgatja őt, örvendve örül a vőle-
gény szavának.” (Jn. 3, 29.) Angya-
lok és szentek örvendenek a Krisz-
tussal eljegyzett, a magát neki sze-
retetben teljesen feláldozó léleknek
— nem akarok-e én is ezek közé
tartozni?

*Imádság: „Rajta északi szellő!
Déli szél, jöjj! Lengj át kertemen,
hadd áradjon szét balzsamos illata!”*

XVII.

„NYISS KI NEKEM . . .“

Az akarat készsége.

Az Énekek éneke ötödik fejezete ezen epizódjának látszólagos valószínűtlensége mutatja, hogy az éneket lelki értelemben kell magyarázni. Lelkiekben ugyanis ez a látszólagos valószínűtlenség a legigazibb valósággá változik. A lelki ara nem egyszer késedelmes égi Jegyese hívására. Ebben az elmélkedésünkben ép az akarat készségét akarjuk próbára tenni, határozott-e szándéka, hogy az isteni Vőlegény hívását a tökéletes életre gyorsan, nagylelkűen és elszántan követi. Itt látjuk majd, hogy gyógyítja meg az isteni kegyelem a késedelmes menyasszonyt hibájából és emeli fel a hősies elszántság leg-

magasabb fokára. Ez az elmélkedés a Három emberosztály elmélkedésének felel meg a lelki gyakorlatokban. Akaratunk készségéről vagy kése delmes voltáról elmélkedve, szó lehet általában Krisztus tökéletes követéséről akár a világban, akár a szerzetben. Szó lehet magáról a szerzetesi hivatásról. Szó lehet azonban bármely elhatározásról, melyre Isten kegyelme ösztönöz, bármely hiba ellen való küzdeletről, vagy Isten bármely biztos sugallatának követéséről.

I. 1. „*Hallga! A kedvesem zörget!*” (Én. 5, 2.) A lélek hallja Jegyesének, Istennek hívását.

a) „*Nyiss ki nekem, húgom, barátnőm, galambom, szeplőtelenem!*” (Én. 5, 2.) A Jegyes hívásának gyengédsége szívéhez folyamodik: húgom, barátnőm, galambom, szeplőtelenem — minden egyes megszólítás egy-egy indítóok a gyors követésre. De nem minden „szeplőtelen” lélek egyszersmind nagylelkű lélek is. A gazdag ifjú is „szeplőtelen” volt:

„Mester! ezeket mind megtartottam ifjúságom óta.” (Mk. 10, 20.) És mégsem követte Jézust: „Megszomrodván, búsan távozték, mert sok jószága vala.” (Mk. 10, 22.)

b) Második indíték: a Jegyes áldozatos szerelme. „*Fejemet harmat lepi, és fürtjeimet az éjjel nedűje.*” (Én. 5, 2.) Messziről jött: az égből, sok fáradság közt keresi aráját — Betlehem, Egyiptom, Názáret, a sivatag, Jákob kútja, a letépett kalászkok, az alvás Péter hajócskájában, az éjjeli virrasztások, a korai felkelések, Getszemáni, Golgota, a tabernákulum, mind egy-egy állomás. És a menyasszony mégis oly könnyelmű. Igaz, hogy nem rosszakarat, nem igazi szeretetlenség vezeti, de mégis csip-csup kicsinységek, egy kis kényelem, egy kis emberi tekintet, egy vonzalom, egy ragaszkodás, egy ellenszenv — és a Mester, a Völegény az ajtónál vár.

2. „*Már levetettem köntösömet, hogy öltsem fel újra? Már megmostam lábamat, hogy szennyezzem be*

ismét?” (Én. 5, 3.) A természet kifogásai és húzódozásai ezek, a félelem az áldozatoktól, a hiúság és kényelemszeretet. Mindez a nem tökéletes akaratot mutatja: a menyaszszony késedelmeskedik. Az első és második embercsoport képe ez a lelki gyakorlatokban.

II. Az isteni kegyelem meggyógyítja a késedelmes arát.

1. *„Kedvesem benyújtotta kezét a nyíláson, és erre bensőm felindult.”* (Én. 5, 4.) Isten külső és belső kegyelme ez. Hatása biztos: *„Felkeltem, hogy kinyissak kedvesemnek.”* (Én. 5, 5.) Ez a kegyelem, a segítő és gyógyító kegyelem. Jézus megfogja a lélek kezét és mondja: *„Kelj fel!”* (Lk. 7, 14; 8, 54.) És az felkel.

2. *„És kezem mirrhától csepegett, ujjam tele lett finom mirrhával a retesz fogantyúján. Kinyitottam kedvesemnek, de az már elfordult és távozott.”* (Én. 5, 5–6.) Eltávozott, nem haragból, hanem hogy én okuljak és ne legyek máskor késedelmes, ha hív. De otthagytá ajtómon, lelkem

ajtaján látogatásának emlékét; keze-
men, ujjamon van a mirrha, mely il-
latával emlékeztet, figyelmeztet,
hogy ott volt a Jegyes és hívott.
Mirrhás ez az illat, keserű és mégis
édes. Hívott, de nem követtem; most
én hívom, de ő nem ad választ.

3. Jön a bánat: „*Majd hogy elalélt
a lelkem beszéde miatt! Kerestem
őt, de nem találtam többé. hívtam,
de nem adott választ.*” (Én. 5, 6.)
Ez felkelti az arában a legyőzhetet-
len vágyat az után, akit elvesztett,
és hősies cselekedetre ragadja. Így
Jegyese előtt még kedvesebb, csele-
kedeteiben még nagylelkűbb és hős-
siesebb, érdemeiben még gazdagabb
lesz, mintha nem követte volna el a
hibát. Ez a kegyelem hatása. Így
gyógyít, így emel föl az isteni ke-
gyelem.

III. Az ara keresi Jegyesét és le-
győz minden akadályt.

1. Minden áron, kerüljön bármibe,
meg akarja találni a Jegyest. Ez a
lelkek harmadik csoportja a lelki-
gyakorlatok szerint. Elszenved belső

kínt, külső üldözést, gyalázatot: „*Ott találtak engem a várost járó örök; ütöttek, sebesre vertek, elvették tőlem leplemet a falak őrei.*” (Én. 5, 7.) Mint valami rossz személyt ütik, gyalázzák, kigúnyolják, mert túlteszi magát jegyese keresésében minden társadalmi szokáson. Ő pedig örömmel viseli a gyalázatot. Ennek van kitéve a lélek is gyakran, ha isteni Jegyesét tökéletesen akarja követni: a világ gyalázza, bolondnak tartja, még szándékát is félremagyarázza, az álszentség leplébe burkolózva rossznak nevezi. Hasonlóképp olykor még a rokonok és ismerősök is. Néha még bántalmazták is, elhalmozzák gúnnnyal, csakhogy szándékában megtántorítsák.

3. Kéri Jeruzsálem leányait, az égi szenteket és a földi igazakat, mind, akiktől csak tanácsot és segítséget kaphat, lelkivezetőit, segítse-nek, imádkozzanak érte, hogy megtalálja Jegyesét: „*Kérlek titeket, Jeruzsálem leányai! Ha rátaláltok kedvesemre, mondjátok meg neki, hogy*

*beteg vagyok a szerelemtől!” (Én.
5 8).*

*Imádság: „Kérlek titeket, ha rá-
találtok kedvesemre, mondjátok meg
neki, hogy beteg vagyok a szere-
lemtől!”*

XVIII.

KI NEKEM JÉZUS ?

A követés motívuma.

„*Miben különb a kedvesed más kedvesénél, hoay ennyire kérlelsz minket!?*” (Én. 5, 9.) Mi az, ami annyira vonz Jézushoz, hogy jelenlétét nélkülözni nem tudod? Mi az, ami annyira hozzá hajt, hogy nem bírod elviselni, hogy a legkisebb óhaját is ne teljesítsd, hogy ne kövessed Őt a legszorosabban és ne légy hozzá egészen hasonló mindenben? — A tökéletes Krisztus-követés főmotívuma az iránta való szeretet, amint azt a lelkigyakorlatok is az alázatosság harmadik fokában elének tárják. Ennek a szeretetnek a lelke és indítéka pedig, ha tudom, ki és mi nekem Jézus? „*Miben különb a kedve-*

sed más kedvesénél, te legszebb a nők között!? Miben különb a kedvesed más kedvesénél, hogy ennyire kérlelsz minket!?” — A választ megadja a menyasszony.

I. „*A kedvesem fehér is, piros is*” (Én. 5, 10.): istensége és szenvedése, melyet értem viselt, egymás hátterén emelkednek ki, és az ellentét teszi Őt oly szeretetreméltóvá előttem. Bár Isten volt, ezt szenvedte értem — és én mit teszek őerte? Színváltozásában orcája fénylik vala, mint a nap, ruhái pedig fehérek lőnek, mint a hó. (Mt. 17, 2.) Ő az, aki fehér lovon ül „és korona adták neki, és diadalmasan kivonula, hogy győzzön”. (Jel. 6, 2.) De ő az a hős is, aki jó „színes ruhában Boszrából, köntösében ékesen”. (Iz. 63, 1.) „Miért vörös tehát ruházatot?” — kérdik tőle, akik látják. Mert saját vérével pirosította meg, hogy megváltsa a nemzeteket. „Szeretett engem és önmagát adta értem.” (Gal. 2, 20.) Ártatlansága, isteni szentsége fehérré, szenvedése,

gyalázata, keresztje pirossá tesz alakját. „Felém fordítja tövissel koronázott fejét és mondja: Nézd, én így, én ennyire szerettelek téged — és te?” (Mária Margit naplója: Egy sír a Duna fölött 7. o.)

II. „*Ezrek közül is kiválik*” (Én. 5, 10.), mint Isten és ember. „Éke-
sebb vagy az emberek fiainál, ked-
vesség ömlik el ajkadon, azért áldott
meg téged örökre az Isten, és kent
fel téged az öröm olajával, társaid
felett.” (44. zsolt.) — Erényei és
szenvetései által: „Szereted az igaz-
ságot, gyűlölöd a gonoszságot...
mirrha, áloe és kasszia árad ruháid-
ból.” (44. zsolt.) — Senki sem volt
szegényebb nála, senki több gyalá-
zatot nem szenvedett, senki nagyobb
keresztet nem viselt: „Megvetett
volt, a leutolsó az emberek között,
a fájdalmas embere.” (Iz. 53, 3.)

III. Szemlélem alakját. (Én. 5,
11—16.)

1. a) „*Feje szintiszta arany*”: mert
Ő Isten, az örök Bölcsesség, és mint
ember az emberiség feje és királya.

És mégis ezt a fejet töviskoszorúval fonták körül és eltorzították az emberek.

b) *„Haja, mint a pálma koronája”*: az isteni gondolatok jelképe.

c) *„Szemei, mint a galambok a patak mellett”*: ez az Ő isteni szeme, tekintete. Istent szemnek ábrázolják olykor, mert mindenütt jelen van, mindent lát, mindent tud. Tekintete áthatol a legnagyobb rejteken is, behatol a szív titkaiba; a boldogság sugárzik ki belőle. „Isten rátekin a lélekre, de ez nem közönséges tekintet. Ez a tekintet körülfogja és áthatja, ebből a tekintetből életet és világosságot kap. Ez szétárad benne, mint lelki éltető nedv. Mint termékenyítő meleg életet ad neki és kitágítja. A lélek minden kétséget kizáró módon érzi, hogy ettől a tekintettől függött egykor léte és hogy fennmaradásában is minden pillanatban tőle függ. Érzi, hogy ennek a tekintetnek mindenható ereje összeszegezné, hacsak ugyanakkor jósága meg nem őrizné. Ez a tekintet védi,

oltalmazza. Elválasztja ellenségeitől és minden egyébtől a világon. Ebben a tekintetben a lélek minden mást elfelejt; amíg ez rá esik, semmiféle idegen emlék nem mer hozzá közeledni. Ez a tekintet beléj hatol és betölti élettél, erővel és boldogsággal; gyengédségét soha földi szó ki nem mondhatja.” (Lucie Christine.) — De emberi szemei is oly tiszták, oly gyönyörűségesek, hogy azt kimondani nem lehet. A limpias-i fészület tekintetéről oly sokat írtak. Akik látták, soha életükben el nem felejtették. Ez a tekintet hódította meg a lelkeket; ez a tekintet Jézus lelkének kisugárzása a lelkekre.

d) *Bőséges vízfolyás mellett ülnék*”: az istenség mélységeiből mérítik látásukat. — Könnyeket is ontanak, a részvét, a szeretet, a fájdalom könnyeit: „Amint közeledett, látván a várost, megsiratá azt, mondván: Vajha megismerted volna legalább ezen a te napodon, amik békességedre szolgálnak.” (Lk. 19,

41—42.) „Amint látta őt sírni és a vele jött zsidókat is, hogy sírnak, lelke mélyéig megindula. És könnyezék Jézus.” (Jn. 11, 33—35.) Betlehemben, Jeruzsálem fölött, Lázár sírjánál, az Olajfák hegyén ontották vizüket ezek az isteni források.

c) *Orcái, mint a balzsamágyak, melyek illatos füvet teremnek*”: megjelenik előttem a betlehemi kisdéd bájos arca, „megjelent Üdvözítő Istenünk jósága s emberszeretete” (Tit. 3, 4.); megjelenik fénylő arca Tábor hegyén, „orcája fénylik vala, mint a nap” (Mt. 17, 2.); de megjelenik vérrel borított, tövissel koronázott, szenvedő ábrázata is, melyet a gonoszok köpései és arculcsapásai elcsúfítottak, az elfeledett isteni arc, az Ece homo arca: „Arca mintegy elrejtett és megvetett azért nem is becsültük őt.” (Iz. 53, 3.)

A fényes Isten-arcot
Vér s fájdalom fedi,
Mint küzde szörnyű harcot,
Hallgatva hirdeti.

A fön, mely égi bérre
Százszorta érdekesb,
Fonul tövis füzére,
Igy még dicsőbb, nemesb.

Isten arca ez. Mi a láthatatlan Isten arca? Milyen az Isten? Ezt az arcot csak ő maga látja, ismeri tökéletesen. Ebbe beletekinteni a hit homályában, földi boldogságunk; ezt látni, ebbe elmerülni a dicsőség fényében, égi gyönyörűségünk. A szentség, az igazságosság, a jóság, a szépség, a szeretet arca ez. Ilyen az Isten. E földön elfedi olykor a szenvedés, a próba leple alatt, hogy annál fényesebben, ragyogóbban mutassa meg az égben.

f) „*Ajkai liliomok*”, amikor szent csókját leheli a lélekre, amikor hozzá szól, amikor tanít: „És megnyitván száját, tanítá őket mondván: Boldogok vagytok.” (Mt. 5, 2—11.) De ezek az ajkak, melyek a liliomoknál is szebbek, megkékülnek, mikor a kereszten a fájdalomtól félrehúzódnak, hogy égő szomjúságtól

gyötört nyelvét mutassák: „*finom mirrhától csepegnek.*”

2. a) „*Keze aranyhenger*”. ezek tartják fenn a világot: „mindent fenntart hatalmának igéjével”. (Zsid. 1, 3.) „*Tarsiskövel kirakva*”: ezek a szegek, melyek kezeit átfúrják, a sebek, melyek rajtuk fénylenek. „Sugarak törnek elő kezéből, ott vagy on elrejtve ereje” (Hab. 3, 4.): ezekkel a sebekkel váltotta meg a világot.

b) „*Teste elefántcsont, zafírral borítva*”: halvány a sok vérvesztéségtől, de kékülő sebekkel borítva. „A mi békességünkért van rajta a fenyíték, s az ő kék foltjai által gyógyultunk meg.” (Iz. 53, 5.)

c) „*Lábai márványoszlopok*”, mert rajtuk — önmagától való isteni létén — nyugszik egész végtelensége, és benne és általa áll fenn az egész mindenség. (Kol. 1, 15—17.) „Meghajlanak az ősrégi halmok örökkévalóságának léptei alatt.” (Hab. 3, 6.) — „*Arany!alpon állnak*”: a kereszt talapzatán, hogy segítsék valamiképp fenntartani testét, — ha

ugyan volt ilyen talapzat, és nem függött a test tisztán csak átluggatott kezeinek sebei.

d) „*Termete, mint a Libanon, pompás, mint a cédrusok*”; de most a kereszten megvetett, a legutolsó az emberek között, a fájdalom embere, a betegség ismerője. „Valóban a mi betegségeinket Ő hordozta, s a mi fájdalmainkat Ő viselte. Gonoszságunkért sebesített meg, a mi bűneinkért töretett össze.” (Iz. 53, 3—5.)

e) „*Szája merő édesség*”, de most keserű az epétől, a mirrhás bortól és ecettől: „Szomjúságomban ecettel itattak.” (68. zsolt.) Azért most is a megbocsátás és a szeretet szavai folynak belőle; hallgatva, némán tűri szenvedéseit. Mily édes ez a néma száj, mely némaságában oly sokat mond lelkenek: „Feláldoztatott, mert ő maga akarta, és nem nyitotta meg száját; viszik, mint a juhot leölésre, és mint nyírója előtt a bárány, elnémul és meg nem nyitja száját.” (Iz. 53, 7.)

f) „*Ő maga csupa kívánatosság*”;

de most nincs „sem szépsége, sem ékessége, hogy megnézzük rajta, és külseje sem kívánatos”. (Iz. 53, 2.) Mindezt értem viseli, mert „szeretett engem és önmagát adta értem”. (Gal. 2, 20.) — Követésének három foka van: a súlyos bűn elkerülése, a bocsánatos bűn kerülése és keresztjének szeretete. „*Ilyen a kedvesem, ilyen a barátom, Jeruzsálem leányai!*” Lehetek-e késedelmes az ő követésében?

Imádság: „Ilyen a kedvesem, ilyen a barátom, Jeruzsálem leányai! Én a kedvesemé vagyok, s a kedvesem az enyém, ki élvezi a liliomokat.” (Én. 5, 16; 6, 2.)

XIX.

„EGY A SZEPLŐFELENEM“

A teljesen átadott lélek szépsége és boldogsága.

A lélek keresi Jegyesét, hogy őt a tökéletes önátadásban megtalálja. Ez által lelkileg kimondhatatlanul szép és boldog lesz. Ez tehát az önátadás, a tökéletes követés hármas jutalma: a lélek megtalálja Jegyesét, szép lesz, boldog lesz. Mindez egyúttal újabb indíték is, hogy Jegyesét minél tökéletesebben kövesse és magát neki minél tökéletesebben át-
szolgáltassa.

I. A lélek megtalálja Jegyesét.

1. „*Merre szokott kedvesed járni, te legszebb a nők között!? Hová szokott kedvesed betérni, hogy veled együtt keressük?! — Kedvesem a*

kertjébe szokott menni.” (Én. 5, 17; 6, 1.) — Ez a kert a lélek maga. Ott találod Őt meg a tökéletes átadásban. Ha te közeledel hozzá, Ő is közeledik hozzád. Engedi, hogy Őt megtaláljad. Lelked mélyén találod meg Őt. Ott keresd tehát tenmagad teljes átadásában, felajánlásában, feláldozásában! — Ott van benned, mint templomban, mint szentségházban, mint földi mennyországban. Térj tehát tenmagadba, s ismerd fel, és találd meg tenmagadban, imádd és szeresd tenmagadban Istenedet! „Az igaznak lelke mennyország.” (Szent Gergely.)

2. *„A balzsamágyakhoz, hogy élvezze a kertet és liliomot szedjen.” (Én. 6, 1.) „Gyönyörűséggel vagyok az emberek fiai között” (Péld. 8. 31.), mondja, és kellemes lakást készít magának jegyesei szívében. (Szent Gertrud offic.) Balzsamillatokat és liliomokat kell tehát lelkemben számára termelnem, ha akarom, hogy hozzám jöjjön. Nagyobb áldozatosságot, nagyobb hűséget, na-*

gyobb odaadást kell tanúsítanom iránta, ha akarom, hogy felkeresse lelkem kertjét. Örömmel adom neki áldozataim balzsamát, tisztaságom liliomait, szeretetem és öntátadásom mirrháját. „*Én a kedvesemé vagyok, s a kedvesem az enyém, ki élvezi a liliomokat.*” (Én. 6, 2.) Ezek a lélek csókjai, melyekkel teljes önátadásban Istenét megörvendeztetí s melyeket viszont isteni Jegyesétől kap. „Csókoljon engem szája csókjával, mert szerelmed bornál is édesebb, keneteid illata kellemes”. (Én. 1, 1—2.)

II. A lélek szépsége tökéletes önátadásában.

Nagy Szent Teréz királyi lelkeknek nevezi azokat, akik egészen Isten érdekeinek szentelik magukat és minden erejüket az Ő szolgálatába állítják. Mint már előzőleg is, a teremtmények elleni harcban győztes léleknél láttuk, égi Jegyese dicsérettel halmozza el a lelket, úgy most még sokkal inkább, mert a tökéletes átadás túlmegy a lélek szent

közömbösségén a teremtményekkel szemben, és az áldozatot; a nehezebbet választja, azt, ami Jegyesének nagyobb tetszését vonja le magára. Azért mondja:

1. „*Szép vagy barátnőm!*” (Én. 6. 3.) Az ilyen lélek igazán Isten barátja, barátnője. Ezért nevezte Jézus boldog Colombière-t tökéletes barátjának. „Aki parancsaimat ismeri és azokat megtartja, az szeret engem.” (Jn. 14, 21.) „Ti az én barátaim vagytok, ha megteszitek, amiket parancsolok nektek.” (Jn. 15, 14.) Annál inkább szeretik Őt azok, és nevesi barátjának azokat, akik nemcsak parancsait tartják meg, hanem tanácsait is követik és mindig azt cselekszik, ami előtte kedves (Jn. 8, 29.), akik fenntartás nélkül az övéi. Az ilyen lelkekkel közli Szívének legbensőbb titkait, nekik mondja: „Már nem mondalak benneteket szolgálóknak, hanem barátaimnak” (Jn. 15, 15.), „aki engem szeret, én is szeretni fogom és kijelentem neki magamat.” (Jn. 14, 21.)

2. „*Kedves*” ez a lélek Isten előtt, „*bájos, mint Jeruzsálem*”. (Én. 6, 3.) Jeruzsálem a béke városa, Salamonnak, a béke fejedelmének székhelye. Az önmagát tökéletesen átadó lélekben is a béke uralkodik, a lelki összhang, a harmónia, melyet a rendetlen vágyak és hajlamok meg nem zavarnak. Legfeljebb a lélek tenge-
rének felületét fodrozzák, de mélységeibe be nem hatolnak.

3. „*Félelmetes, mint a rendben álló tábor*.” (Én. 6, 3.) Égő szerelme által mintegy magára isteni Jegyesére névze is félelmetes lesz, nem tud ellenállni könyörgésének, imádságának, vonzalmának. Amint Isten Mózeset is felszólította, hogy ne könyörögjön, mert könyörgése miatt nem tudja megbüntetni a lázadó népet, úgy a lelket is félelmetesnek nevezi, mert mintegy megköti mindenható kezeit és ellenállhatatlanul magához vonzza Szívét. Azért mondja tovább: „*Fordítsd el rólam szemidet, mert zavarba ejtenek!*” (Én. 6, 4.) Szeretetednek, mely tekinte-

tedből felém sugárzik, imádságodnak, mely szemedből felém árad, nem tudok ellenállni. „Erős a szerelem, mint a halál.” (Én. 8, 6.)

De félelmetes ez a lélek az ellenségre nézve is. Mert az égi szerelem és odaadás legyőzhetetlen erőt ad neki, melyen az ellenség minden támadása megtörik. „Fal vagyok”, és szerelmem erős, mint a tornyok, „ezért lettem kívánatos szemében”. (Én. 8, 10.) Sőt ez az erő, mely égi szerelméből árad, támadásra készíti Isten ellenségei ellen, hódító útra hajtja, hogy letiporja azokat és számtalan lelket meghódítson Jegyesének. Ez az apostolok ereje.

4. Most kétszeresen szép a próbák és a teljes átadás után; azért Völegénye megújítja dicséretét ugyanazokkal a szavakkal, melyekkel már előbb magasztalta arája szépségét: „*Hajad, mint a kecskenyáj, mely Gálaádról alászáll. Fogaid, mint a juhnyáj, mely kijő a fürdőből. Halántékd, mint a gránátalmaszelet, a fátyolod mögött.*” (Én. 6, 4—6.) Akkor

dicséretéből még inkább azt olvastuk ki, hogy milyennek akarja ő látni aráját, most már ilyennek is látja valóságban. Szébb most a haja, szébbek a fogai, szébb a halántéka: más most a teljes átadás után a lélek imádsága, más az elmékedése, mások szavai és tettei. Nagy változás ment végbe benne, mely külsejére is kiárad: fogva tartja őt Jegyesének szerelme, már nem a magáé, nem a földé. Isten illette után a lélek már nem él ennek a világnak.

5. Azért a választottak között is választott: „*Hatvanan vannak a királynék, nyolcvanan a feleségek, s a leányok szám nélkül vannak; de egy a galambom, a szeplőtelenem, egyetlen anyámnak, kedveltje szülőjének.*” (Én. 6, 7—8.) Ez a lélek fenntartás nélkül az övé, akire mindig számíthat; azért Ő is viszont egyedülálló módon szereti ezt a lelket. Ez a lélek az alatt a külön zászló alatt áll és küzd, melyről Szent Ignác szól a lelkigyakorlatokban, s mely Krisztus közvetlen kíséretét,

testőrségét alkotja. „És ime látám, hogy a Bárány Sion hegyén állott, és vele száznegyvennégyezer, akiknek homlokára volt írva az ő neve és az ő Atyjának neve. És mintegy új éneket éneklének, és senki más nem mondhatá az éneket, mint az a száznegyvennégyezer.” (Jel. 14, 1—3.)

III. A lélek boldogsága.

1. *„Látják őt a leányok és boldognak hirdetik, a királynék és feleségek, és magasztalják.”* (Én. 6, 8.)

„Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyek országa. Boldogok a szelídek, mert ők lesznek birtokosai a földnek. Boldogok, akik sírnak, mert ők majd vígasztalást találnak. Boldogok, akik éheznek és szomjúhozók az igazságot, mert ők kielégítést nyernek. Boldogok az irgalmasok, mert majd önekik is irgalmaznak. Boldogok a tisztaszívűek, mert ők meg fogják látni az Istent. Boldogok a békességesek, mert ők Isten fiainak fognak hivatni. Boldogok, akik üldözést szenvednek az

igazságért, mert övék a mennyek országa. Boldogok vagytok, midőn szidalmaznak és üldöznek titeket, és hazudván minden rosszat mondanak rátok énérettem. Örüljétek és vigadjatok, mert jutalmatok bőséges menyekben.” (Mt. 5, 3—12.) „Ha ezeket tudjátok, boldogok vagytok, ha megteszitek azokat.” (Jn. 13, 17.) A lélek is, aki az átadásnak erre a fokára jutott Isten kegyelmével, igazságban mondhatja: „Ime mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék.” (Lk. 1, 48.)

2. *„Ki az, ki előjön, mint a hajnal pirja, szép, mint a hold, tiszta, mint a nap, félelmetes, mint a rendben álló tábor?” (Én. 6, 9.)* Ez a lélek szépségének és boldogságának összefoglalása: szép, tiszta és erős. Ő maga is szép mint égi Jegyese, „akinek szépségét nap és hold csodálják”. Tiszta, mint Ő, akinek illetve még tisztábbá és szűziesebbé teszi aráját. Lelkében minden tehetség mintegy harcosszerűen áll, készen Isten harcait megívni.

Imádság: „Ki az, ki előjön, mint a hajnal pirja, szép, mint a hold, tiszta, mint a nap, félelmes, mint a rendben álló tábor?”

XX.

A VÉGSŐ PRÓBA

Az Énekek éneke a 6. fejezet végén teljes szépségében mutatja be a lelket: „Ki az, ki előjön, mint a hajnal pirja, szép, mint a hold, tiszta, mint a nap, félelmes, mint a rendben álló tábor?” (Én. 6, 9.) A lélek a teljes átadás után, a győzelmesen kiállott próbák után, kegyelmekkel és adományokkal felékesítve, lelki termékenységében és külső sikereiben ott áll előttünk szépségének és erejének teljességében: „Egy a galambom, a szeplőtelenem. Látják őt a leányok és boldognak hirdetik, a királynék és feleségek, és magasztalják.” (Én. 6, 8.)

Csak egy próba van még hátra; ez magát a szeretetet támadja meg. A

kísértés hűtlenné akarja őt tenni Jegyeséhez. Nem közvetlenül a bűn által, hanem azzal, hogy nem mindent vonatkoztat Őreá, önmagában tetszeleg. Ez a lelki kevélység, mely még a tökéletes lelket is képes megdönteni, ha nem vigyáz. Ez a lelki kevélység azután egyéb hűtlenségnek és bukásnak is kezdete lehet.

A kísértő a Jegyes alakját veszi fel, dicséri aráját, mint a Völegény, de dicséretében benne van a csábító mérges fulánkja: ez a kísértés a jónak látszata alatt. „A gonoszlélek úgy viselkedik, mint a csalfa szerető.” (Szent Ignác, Szellemegek megkül. 13. szab.) „A gonosz angyalnak, aki a világosság angyalává változik át, az a szokása, hogy a jámbor lélek ajtaján lép be, és saját ajtaján vezeti ki a lelket.” (Behat. megkül. 4. szab.), vagyis a jónak látszata alatt vezeti és megcsalja.

I. *„Lementem a dióskertbe nézni a völgynek rügyeit, nézni, kihajtott-e a szőlő, virágzik-e a gránátalma. És váratlanul zavarba jött lelkem Ami-*

nádáb négyesfogatai miatt.” (Én. 6, 10—11.)

1. A menyasszony nézi, szemléli lelkének gyümölcseit, növekedik-e már a vetés, virágzanak-e, gyümölcsöt teremnek-e már a fák? Erényeit, Isten kegyelmeit és adományait, külső sikereit, lelki termékenységét nézi. Ez a tekintet saját magára, bár magában véve nem rossz, sőt a Jegyes iránt való hálára és nagyobb szeretetre ösztönözheti, mégsem ment a veszélytől és esetleg hiúságra, lelki kevélységre vezetheti. Hozzájárul még a kísértő incselkedése: *„Váratlanul zavarba jött lelkem Aminádáb négyesfogatai miatt.”* Egyszerre észrevettem, mondja, hogy ez már nem a Vőlegény szelleme bennem, hanem a világ fejlődésének, a csalfa szeretőnek szelleme, mely észrevétlenül belopódzik lelkem kertjébe. Zavarba jön a lélek; ez már a gonosz szellem hatása: „A jó szellem kedvesen, gyöngéden és szelíden érinti a lelket, mint a vízcsepp, mely a szivacsba szivárog;

a gonosz szellem pedig élesen, nagy zajjal és nyugtalanítással, mint amikor a vízcsepp köre hull.” (Behat. megkül. 7. szab.) „Istennek és az ő angyalainak az a szokása, hogy sugalataikkal igazi vígságot és leki örömet okoznak és minden szomorúságot és zavart kiküszöbölnek, amelyeket a gonosz lélek idéz elő.” (1. szab.)

2. Másik módja a kísértésnek: „*Lementem a dióskertbe*” — jelenti az apostoli, a szeretetből elvállalt külső munkákat is. Mintegy elhagytam lelkem belső szöllejét és lementem a külső munkák dióskertjébe, szőlőjébe. Ott nézem, gondozom a fákat és cserjéket, gyönyörködöm bennük és külső sikereimben. — Ez is okot adhat a kísértésre, és pedig: 1. az öntetszelgésre, 2. az elszórakozásra — a lélek elfelejti Jegyesét a külső munkák közepette, 3. a világ szellemének beférkőzésére, 4. rendetlen, világias vonzalomra, 5. emberi tekintetre. Foglalkozások, társalgások, könyvek, személyek révén

lopózik be a kísértés és a világ szelleme a lélekbe, ha magát tökéletesen Istennek szentelte is, sok kegyelemadományban részesült és az ő szolgálatában próbákon ment is keresztül.

3. Általában „*Aminádáb négyesfogatai*” a világ fejedelmének szellemét jelentik: a gazdagságot, a pompát, a hatalmat, világi dicsőséget és a vele járó világi örömet és élvezeteket. „*Vára'lanul zavarba jött lelkem*”: ez a világ és a gonosz szellem hatása a lélekre.

II. „*Perdülj, perdülj, Szulamit! Perdülj, perdülj! Hadd nézzünk!*” (Én. 6, 12.)

E szavakat némelyek mint a kísértő Aminádáb szavait fogták fel; mások, ami helyesebb, a násznép szájába adják, mellyel a menyasszonyt körtáncra szólítja fel, hogy szépségét bemutassa. A rákövetkező dicséret azután első részében szintén a násznép szájából folyik, második részében, amelyben datolyapálmához hasonlítja őt, a völegény aj-

káról hangzik el. Akik e szavakat Aminádáb szájába adják, természetesen csábítást látnak bennük.

Elmélkedésünkben mind a két lehetőséget szemügyre vesszük. A végső próba, mely a lelket a benső hiúsággal és öntetszelgéssel szemben megerősíti, a csábítótól, a sátántól, de Istentől is eredhet. Isten ugyan nem kísért senkit, de alkalmat ad, hogy erényünket, hűségünket és szeretetünket iránta kimutassuk.

1. A csábító azért dicséri a menyasszonyt, hogy hiúságra ingerelje, jegyesétől eltávolítsa és végre meg-ejtse és magáévá tegye. Azért dicséretében egészen a vőlegény szavaihoz alkalmazkodik, a jó angyal mezébe öltözik, mint Szent Pál mondja, de azért szavaiból kicsendül valami, ami mutatja, hogy nem az igazi vőlegény szól a lélekhez. „Amikor az emberi természet ellenségét rajtakaptuk — mondja Szent Ignác — és felismertük kígyófarkáról és rossz céljáról, melyre csábítani törekedett, nagyon hasznos annak, akit megkí-

sértett, ha utólagosan mindjárt megvizsgálja a sugalmazott jó gondolatoknak sorrendjét, mind azok kezdetét, mind azt, hogyan igyekezett arra, hogy őt a belső gyönyör és lelki öröm állapotában lassankint kiforgassa, míg gonosz szándékaira vitte, hogy így az ilyenmű tapasztalatokkal meggazdagodva, azokat jól megjegyezze s a jövőben őrizkedjék az ő szokásos cselvetéseitől.” (Behat. megkül. 6. szab.)

2. „*Perdülj, Szulamit!*”, mutasd meg szépségedet. Feltűnés keresésére akarja rábeszélni a menyasszonyt, a tetszés vágyát gerjeszti fel benne, hogy hálójába ejtse. Ezt esetleg Isten dicsőségének örve alatt teszi. Így szólt Krisztushoz is: „Ha Isten fia vagy, mondd, hogy e kövek kenyérré váljanak.” (Mt. 4, 3.) „Ha Isten fia vagy, vedd le magadat; mert meg van írva, hogy angyalainak parancsolt felőled, és kezeikben hordoznak téged, hogy kőbe ne üssed lábadat.” (Mt. 4, 6.) Végre előlép gonosz szándékával: „Mindezeket ne-

ked adom, ha leborulván imádasz engem.” (Mt. 4, 9.)

Igy kísérti a menyasszonyt is: első ízben egyszerű csalogatással — megjelenik előtte és vonzó alakban mutatkozik be: „*Váratlanul zavarba jött lelkem Aminádáb négyesfogatai miatt.*” Majd sürgeti és hízeleg; a Vulgata szavai ezt mondják: „*Térj vissza, térj vissza, hogy nézhessünk téged!*” Szépségét mindenek fölött magasztatja: „*Mily kecsesek lépteid a sarokban, fejedelmi leányzó! Be szép vagy, mily bájos, te kedves, te gyönyörűséggel teljes!*” (Én. 7, 1-7.) Végre nyílt erőszakkal támad: „*Felhágok a pálmafára és gyümölcse után nyúlok.*” (Én. 7. 8.)

3. Az ara viszont ugyanezekben a fokozatokban veti vissza a kísértőt. Elfordul tőle, majd határozottan visszautasítja, végre, mikor a csábító erőszakosan mondja: „*A szájad legyen bor a legjavából*”, az ara jegyesére vonatkoztat mindent és így vág vissza a kísértőnek: „*Méltó arra, hogy kedvesem igya!*” (Én. 7, 9.)

Ű ezzel végleg visszaveri a csábítót. Ebben is egészen Jegyeséhez hasonlít, aki ugyanilyen fokozatokban veri vissza a kísértő támadásait: „Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden igével, mely az Isten szájából származik.” (Mt. 4, 4.) „Ne kísértsd a te Uradat Istenedet.” (Mt. 4, 7.) „Távozzál sátán! mert írva vagyon: A te Uradat Istenedet imádjad és csak neki szolgálj.” (Mt. 4, 10.)

III. A helyesebb értelmezés szerint azonban a dicséret első része a násznép szájából ered, második része meg a vőlegény ajkairól hangzik el. Ebben a felfogásban is ez a lélek utolsó próbája: a nagyok alázatossága. Könnyű alázatosnak lenni, ha az ember teli van gyarlósággal és hibával és semmiségét mintegy ujjával érinti, kézzel foghatja. De ha az igazak dicsérete veszi körül a lelkét és Isten is adományainak bőségevel halmozza el, akkor ez az alázatosságnak igazi próbája lehet. Ekkor is kicsinek lenni sajátmaga szemében, Istenre, a Jegyesre vonat-

koztatni mindent, ez a nagy lelkek alázatossága.

A násznép nem győzi magasztalni a menyasszonyt. „*Fejed, mint a Kármel, fejed haja, mint a bíbor; omló hullámai királyt fűznek rabláncra.*” (Én. 7, 5.) A Vőlegény sem talál kifejezést arája dicséretére, szeretete egészen elragadja: „*Be szép vagy, mily bájos, te kedves, te gyönyörűséggel teljes! Felhágok a pálmafára és gyümölcse után nyúlok.*” (Én. 7, 6—8.) De a menyasszonynak mindezekre csak egy szava van: „*A kedvesemé vagyok én, ő meg utánam eped.*” (Én. 7, 10.) Ezzel kiállotta a legnagyobb próbát: kegyelmekkel elhalmozva is csak kedvesére gondol. A menyasszony már máskor is Szerelmesére vontakoztatott minden dicséretet (Én. 1, 11—12.), de akkor még a közönséges egyszerű jószándék volt benne; most kegyelmekkel elhalmozva és külső sikerekkel bőségesen megáldva a nagy lelkek alázatosságát és önfeledt odaadását gyakorolja. Most semmi sem állja

már útját a teljes egyesülésnek;
azért mondja: „*Jer, kedvesem! Men-
jünk a mezőre, ott adom neked sze-
relmemet!*” (Én. 7, 11—12.)

*Imádság: „A kedvesemé vagyok
én, ő meg utánam eped.”*

XXI.

LELKI HUSVÉT

„Jer, kedvesem! Menjünk a mezőre, háljunk a tanyákon!” (Én. 7, 11.)

Ilyen próba után, mely a szeretetet magát támadta meg, a szenvedések után, miről lehet jobban elmélkedni, mint a feltámadásról és a teljes egyesülésről? Ilyen próba után, mely lelkünk Szerelmesét magát akarta tőlünk elrabolni, oly boldogságos most Vele együtt lenni és Vele együtt boldognak lenni! Boldogságos megtalálni a feltámadásban azt, akit lelkünk szeret, akit a halál és a sír elragadott tőlünk! Ez az egyesülés már nemcsak az, mely tudatos hibák kerülésével nem ismer válaszfalat Szerelmese és maga közt, hanem a menyegzős szeretetben egé-

szen és állandóan a Jegyesbe, Istenbe olvad.

I. „*Reggel menjünk a szőlőkhöz, lássuk, kihajtott-e már a szőlő, kinyílt-e virága, virágban áll-e a gránátalma?*” (Én. 7, 12.)

1. Reggel, napkeletkor, menjünk ki a kertbe, ahol a sír nyílik, az Ő sírja, akit a lelkünk szeret. Menjünk ki Magdolnával, menjünk ki a szent asszonyokkal, menjünk ki Péterrel és Jánossal, és lássuk, kihajtott-e már a szőlő, az a szőlő, melyről Ő maga mondotta: „Én vagyok az igazi szőlőtő.” (Jn. 15, 1.) Az a szőlőtő, melyet kegyetlenül megnyesegetett a kínszenvedés, melynek gyümölcsét és vérének kegyetlenül kisajították a kereszten Kihajtott-e ismét, de most már múlhatatlan, örök életre?

2. Kikelt-e már a mag, melyet elvetettek a földbe, s meghalt? „Ha csak a földbe esett gabonaszem el nem hal, egymaga marad; ha pedig elhal, sok termést hoz.” (Jn. 12, 24—25.) Kikelt-e már? Kinyílt-e már a szőlő virága? Mily szép ez a

virág! Szebb, mint a földi szőlő szerény virága. Hajnalban nyílt ki örök életre. Mily fényes ez a test, mily szellemi, mily gyors, mily halhatatlan és ment minden szenvedéstől! S mily termést hoz ez a virág! Már jönnek a népek és mondják: „Rajta! Menjünk fel az Úr hegyére!” (Iz. 2, 3.) „Ha életét bűnért való áldozatul adta, hosszú életű ivadékot lát majd, s az Úr akarata az ő keze által teljesül.” (Iz. 53, 10.)

3. „Kora hajnalban a sírhoz menének, magukkal vivén az illatszereket... és elhengerítve találták a követ a sírtól; de bemenvén, nem találták az Úr Jézus testét. És ime, két férfiú áll a mellettük ragyogó öltözetben... Azok mondták nekik: Mit kerésítek az élőt a holtak közt? Nincs itt, hanem feltámadott.” (Lk. 24, 1—6.) „Virágban áll a gránátalma” — ó feltámadt Jegyesem! ved örvendek, téged dicsőítlek, te benned boldog vagyok.

II. 1. „*Jer, kedvesem! Menjünk a mezőre, háljunk a tanyákon!*” (Én.

7, 11.) — Menjünk Emauszba, tegyünk együtt húsvéti kirándulást, menjünk a kertbe — „*ott adom neked szerelmemet*” (Én. 7, 12.), ott leszek egészen a tied. „Mária pedig kinn áll a sírboltnál, sírván... Megszólítja őt Jézus: Mária!” (Jn. 20, 11—16.) — ott adom neked szerelmemet. „Midőn már megvirradt, Jézus a parton álla... Akkor mondá az a tanítvány, kit szeret vala Jézus, Péternek: Az Úr az!” (Jn. 21, 4—7.) — ott adom neked szerelmemet. „Mondá Jézus Simon Péternek: Simon, János fia! jobban szeretsz-e engem ezeknél?” (Jn. 21, 15.) — ott adom neked szerelmemet.

2. „*A mandragórák illatot árasztanak* (Én. 7, 13.): a feltámadás tavaszi illata ez, az égi szerelem szüzi illata, a teljes egyesülés mennyei boldogságának illata. „*Ajtónk előtt mindenféle pompás gyümölcs; frisset is, régit is eltettem számodra, kedvesem!*” (Én. 7, 13.) Gyümölcseimmel, lelki szerelmem égi gyümölcseivel örvendeztetlek meg téged,

kedvesem! Régi és új gyümölcsökkel: szeretetemnek mindig újabb jeleivel, ajándékaival iparkodom neked kedveskedni; megnyitom neked egész lelkemet, megnyitom neked annak legbensőbb titkát. De még sokkal inkább örvendeztetsz meg Te engem szívednek, istenségednek mindig újabb titkaival, melyeket előttem feltársz; nem jutok e gyümölcsök élvezetének végére az egész örökkévalóságon át. „Midőn pedig partra szállottak, égő parazsat pillantának meg, rajta halat és kenyeret... És odamenvén Jézus, vevé a kenyeret és nekik adá, hasonlóképpen a halat is.” (Jn. 21, 9—13.) Jézus is, a tanítványok is hozzáadnak valamit ehhez a lakomához. Ez a teljes egysülés húsvéti lakomája.

Imádság: „Jer, kedvesem! menjünk a mezőre, háljunk a tanyákon: reggel menjünk a szőlőkbe, lássuk, kihajtott-e már a szőlő, kinyílt-e virágja, virágban áll-e a gránátalma? Ott adom neked szerelmemet!”

XXII.

„BÁR TESTVÉREM LENNÉL!“

I. *„Bár testvérem lennél, ki anyám emlőin szopott!” (Én. 8, 1.)*

1. A teljes egyesülés után ez a kívánsága a menyasszonynak: „Bár testvérem lennél!” Miért kívánja ezt; hiszen a jegyesi viszony bensőbb a testvéri viszonynál? Azért kívánja, mert a vérrokonság kapcsa mintegy állandóbb, felbonthatatlanabb, a természettől magától megteremtett kapocs, melyen soha változtatni nem lehet. — A léleknek ez a vágya is teljesül a természetfölötti rendben. Hiszen ereikben a kegyelem által isteni vér folyik. Isten kebléből szívja az istengyermekség tejét hasonlókép, mint az örök Ige maga, „ki az Atya kebelén vagyon” (Jn. 1, 18.), s aki az ő Jegyese. Testvér és

jegyese egyúttal. Azért szól Jézus így Magdolnához: „Fölmegyek az én Atyámhoz és a ti Atyátokhoz, az én Istenemhez és a ti Istenetekhez.” (Jn. 20, 17.) A léleknek és isteni Jegyesének egy anyjuk is van; mert a boldogságos Szűz, aki Jézusnak természet szerint édesanyja, a mi lelki édesanyánk is a kegyelem által; mintegy ugyanazokon az emlékön nevelődtek a Jegyes és menyasszonya. „Mondá anyjának: Asszony! ime a te fiad. Azután mondá a tanítványnak: Ime a te anyád!” (Jn. 19, 26—27.) Azért nevezi a Jegyes is menyasszonyát húgának és mátkájának: „Mily bájos a szerelmed, mátká-húgom!” (Én. 4, 10.)

2. A menyasszony kérésében felcsillan a vágy is, bárcsak ledölnének a társadalmi szokások korlátai, hogy szabadon, akadály és megszóulás nélkül szerethetné vőlegényét, amint testvérét is szeretheti. A lélek is Istenhez való viszonyában, Hozzá való felemelkedésében, imádságában szabad akar lenni. Óhajtja, hogy

egyesülése akadálytalan és állandó legyen. Ez már a lelki hitvesség szent bizalmassága: Isten és a lélek közt mintegy ledőlnek a társadalmi korlátok. Találóan mondja azért Sz. Bernát és kifejti, hogy a szeretet több az alázatnál. *„Akkor, ha az utcán érnélek, megcsókolnálak, és senki sem vetne meg érte engem.”* (Én. 8, 1.)

II. 1. Ha kint találnálak, *„ha az utcán érnélek, megcsókolnálak.”* „Foris”: kint. „Mária kinn áll a sírboltnál sírván.” (Jn. 20, 11.) Így olvassuk Mária Magdolna officiumában is. „Hátrafordula és látá Jézust ott állani.” (Jn. 20, 14.) Megtalálta őt „kint”, akit a lelke szeret (Én. 3, 1.), aki után járt a szorosokon és a város utcáin, akiért a kereszt alatt gyalázatot elviselt, akiért mintegy palástjától megfosztották, megverték, megsebezték (Én. 5, 7.); most megtalálta őt. Csak egy szó hagyja el ajkait: Mesterem, Jézusom! Lábaihoz borul és csókokkal halmozza el azokat.

2. Tekintsünk végig életén! Őt jelképezi valóban az a rossz, bűnös nő, akiről Ezekiel próféta szól, s akiről mi is elméltünk. (54. o.) Illatszerei, pénze, haja, ruhái, szeme, könnyei — mind a világnak és a bűnnek szolgálta. És hogy ment utána az isteni Jegyes! Nagy ugrások, nagy lépések voltak ezek, míg megtalálta és vállaira vehette az elveszett juhot. Szeretetének, kegyelmének tavaszi legelőjére vezette. Tanította: Betániában, amikor ott ült a Mester lábainál. Mily hűségesen követte ezentúl Jézust egészen a kereszt gyalázatáig, és most a sírnál megfelelkezik még az angyalokról is, szinte nem is látja őket, szinte rájuk sem hederít, amint egykor nővéréről, Mártáról is megfelelkezett, mikor Jézus lábainál hallgatta az ő igéit. Hogy kesereg most a sírboltnál, hogy őt elvesztette: „Fekvőhelyemen éjente kerestem, akit szeret a lelkem, kerestem, de nem találtam. Felkelek, járom a várost, utcáit és tereit.” (Én. 3, 1—2.) E sza-

vakat is ünnepének officiumában találjuk.

3. Kérdi az öröket, kérdi Jeruzsálem leányait: „Láttátok-e, akit lelkem szeret?” (Én. 3, 3.) „Ha rátaláltok, mondjátok meg neki, hogy beteg vagyok a szerelemtől!” (Én. 5, 8.) Magdolna nem fél a római katonáktól, a sír őrzőitől, a zsidóktól. Az angyalokat és a kertészt kérdi, nem látták-e, akit az ő lelke szeret: „Ha te vitted el őt, mondd meg nekem, hová tetted.” (Jn. 20, 15.)

Áttekintem saját lelkem történetét is. Ott állok-e most, ahol Magdolnát látom? Hasonlít-e szeretetem legalább valamikép az ő szeretetéhez? — Bízom és szeretek.

III. 1. „*Magammal vinnélek, elvezetnélek anyám házába.*” (Én. 8, 2.) „Mondd meg nekem, hová tetted, s én elviszem őt.” (Jn. 20, 15.) — „*Itatnálak fűszeres borral, gránátalmáim mustjával*” (Én. 8, 2.), megkennélek, megörvendeztetnélek drága illatszereimmal, de még inkább lelkem szeretetével.

2. „Megszólitá őt Jézus: Mária!” (Jn. 20, 16.), s e szóban benne van minden. Ez a szó bőséges jutalom minden könnyért, minden fájdalmas keresésért, minden lelki és külső szenvedésért. *„Balja a fejem alatt vagyon, és jobbával átölel engem.”* (Én. 8, 3.) Ott van már Jézus lábainál, de lelkével keblén pihen. *„Kérlek titeket, fel ne költsétek, fel ne riasszátok kedvesemet, míg csak maga nem akarja!”* (Én. 8, 4.) Ez a harmadik, a teljes egyesülés az isteni Vőlegénnyel.

3. Most még a földön vagyunk, azért szabad, sőt kell bizonyos tekintetben felébrednünk az isteni ölelésből és kötelességünk teljesítésére, apostoli munkára kell mennünk: *„Ne illess engem, mert még nem mentem föl Atyámhoz; hanem eredj atyámfiához és mondjad nekik: Fölmegyek az én Atyámhoz és a ti Atyátokhoz, az én Istenemhez és a ti Istenetekhez.”* (Jn. 20, 17.) — De azért ez a munka se ébresszen fel egészen szerelmi álmomból, elragad-

tatásomból; legyek Vele egyesülve mindig, öleljen engem feltámadt jobbjaival az örökkévalóság hazájából, míg balkeze itt a földön támaszom és erősségem a hit és az Ol-táriszentség által.

Imádság: „Bár testvérem lennél, ki anyám emlőin szopott! Akkor, ha az utcán érnék, megcsókolnálak, és senki sem vetne meg érte engem. Balja a fejem alatt vagyon, és jobbjaival átölel engem.”

XXIII.

AZ ISTENI SZERETET HIMNUSZA

Szent Ignác a lelki gyakorlatokban a teremtés, megváltás, megszentelés adományainak és Isten irántunk tanúsított különös gondviselésének szemléléséből fölvezet minket az Ő tiszta szeretetére. Hasonlókép járunk el mi is most, mikor az Énekek énekének következő fejezetéről elmélkedünk, melyet méltán nevezhetünk az isteni szeretet himnuszá-
nak.

I. *„Ki az, ki feljő a pusztából, gyönyörtől aléltan, kedvesére támaszkodva?” (Én. 8, 5.)*

1. A puszta a semmiség, a bűn. Ezekből ragadott ki bennünket a Jegyes mindenható keze. Ott talált a nemlét kietlen sivatagjában és létre szólított. (Deut. 32, 10; Ez. 16, 6.)

Soha saját erőnkől át nem léphetük volna a lét küszöbét, csak Jegyünk isteni hatalmára támaszkodva. Nem is tudnánk magunkat a létben fenntartani, hacsak az Ő erejére nem támaszkodnánk. Minden cselekedetünkben, minden gondolatunkban az Ő isteni közreműködése szükséges, másképp soha kezünket fel nem emelhetnők, lábunkat nem mozgathatnók, szemünkkel nem lát-nánk, fülünkkel nem hallanánk, eszünkkel nem gondolkodhatnánk, akaratunkkal nem akarhatnánk. Még sokkal tehetetlenebbek vagyunk a kegyelem rendjében. Az Ő mindenható kegyelme nélkül még Jézus nevét sem ejthetjük ki úgy, amint kell. (1. Kor. 12, 3.) Csak az Ő isteni malasztja tehet képpé minket, hogy elkerüljük a bűnt és megtegyük a jót. Az Ő gondviselése vezet minket örök célunk felé. Ő önti belénk egykor a dicsőség fényét, hogy Őt színről-színre láthassuk. „Nálam nélkül semmit sem tehettek.” (Jn. 15, 5.)

Annál kevésbbé tudunk kiemel-

kedni a bűn posványából, a halálos bűn sírjából, ebből a kietlen pusztaságból Isten kegyelme és ereje nélkül.

Valóban „ens ab alio” vagyunk, lét, mely csak az önmagától való Lényre, az isteni Jegyesre támaszkodva jöhet elő a nemlét pusztájából, csak az Ő hatalmas vállaira támaszkodva kerülhet ki, hogy vissza ne süllyedjen a semmiség örvényébe, csak az Ő mindenható erejére hagyatkozva menekülhet meg a bűnnek mindent magával sodró árhától.

2. „*Gyönyörtől aléltan*” jön fel a pusztából, mert oly boldogsággal teljes Őt nagynak és magamat semminek látni, beleveszni, beleolvadni, beleszakadni az Ő isteni erejébe és nagyságába, rátámaszkodni a Kedvesre.

A teljes egyesülés, a húsvéti gyönyörűséges kirándulás után érzi az ara, hogy már nem a magáé többé, hanem azé, aki őt örökre magáévá tette. Most ismerte meg először az egyesítő titkot a maga mélységében,

azért gyönyörtől aléltan jön elő Arra támaszkodva, aki ebben a szent egyesülésben az ő mindene lett.

Isteni tulajdonságai, melyeknek szemléletében elvész a lelke, gyönyörúségének forrásai és okozói: végtelensége, önmagától létező isteni ereje, mindenhatósága, leereszkedő jósága és gondviselése, a lelket annak mélyéig gyönyörúséggel betöltő múlhatatlan szépsége, bőségtől duzzadó isteni élete, melybe saját kis élete egészen beleolvad, hogy már csak Őbenne és Őáltala és Őérette él egyedül. Mindettől a mámorító isteni illattól körülárasztva lép ki Kedvesére támaszkodva a magányból, melyben Jegyesével együtt volt és egészen az övé lett.

3. Erre hivatkozik maga a Jegyes is: „*Az almafa alatt keltettelek fel*” (Én. 8, 5.) új életre, ott feküdtél holtan, megsebezve öszüleid bűne és saját bűneid következtében, a paradicsom fája alatt keltettelek fel, mikor új életet ígértem neked, „*itt ejtették meg anyádat, itt rontották*

meg szülődet". (Én. 8, 5.) A keresztfa alatt keltettek fel, mikor Véremet rád ontottam és termékeny tettem lelkedet, hogy örök élet szülőanyja légy a kegyelem által. — Mindezek után:

II. 1. *„Tégy engem, mint pecsétgyűrűt, szívedre, mint pecsétgyűrűt, karodra.”* (Én. 8, 6.) Ne felejtsd el soha, mit tettem veled! Ily szeretetet nem szabad, de nem is lehet elfelejteni soha. Égő seb ez, mely folyton úz, hogy szeretetednek mindig új meg új bizonyítékát add Annak, aki téged oly nagyon szeretett. Ez a szeretet *„erős, mint a halál”*, mely legyőz mindent; *„könyörtelen, mint az alvilág”*, mely ha egyszer valakit hatalmába ejt, nem engedi el soha. Oly hatalom ez a szeretet, mint a tűznek és a víznek mindent elsodró, elhamvasztó elemi ereje: *„Szikrája izzó, tüzes szikra! Tengernyi víz sem tudja eloltani a szerelmet, folyamok sem tudják elsodorni”*, mert hatalma a folyamok és a tenger erejénél is nagyobb. *„Ki szakít el*

minket Krisztus szeretetétől? nyomorúság vagy szorongatás? éhség, mezítelenség, veszedelem vagy üldözés, vagy kard? mindezekben győzedelmeskedhetünk azáltal, aki szeret minket. Biztos vagyok abban, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem hatalmak, sem jelenvalók, sem jövődők, sem erők, sem magasság, sem mélység, sem egyéb teremtmény el nem szakíthat minket az Istennek szeretetétől, amely Jézus Krisztusban, a mi Urunkban vagyon.” (Róm. 8, 35-39.) Ez a szeretet letör minden akadályt, minden ellenállást elsodor, minden szenvedés árján átúszik, minden nagy tetre és áldozatra képessé tesz: *„Ha valaki háza egész vagyonát adja a szerelemért, vajjon lenézik-e érte?”* (Én. 8, 7.)

2. *„Tégy engem, mint pecsétgyűrűt, szívedre, mint pecsétgyűrűt, kardra; mert erős a szerelem, mint a halál.”* Ilyen volt az én szeretetem is hozzád. A halál sem tudta megszüntetni, életemet adtam érted a

keresztben, legyőztem a rothadást és a sírt, feltámadtam, hogy téged is örök életre keltssek: „Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, mint ha valaki életét adja barátaiért.” (Jn. 15, 13.) „Szívem oly szenvedélyesen szereti az embereket és különösen téged, hogy forró szeretetének lángjait többé már nem tudja magába fojtani.”

„A vizek immár a lelkemig hatolnak, a tenger mélységébe estem, s a vihar elmerít engem” (68. zsolt.); de tengernyi víz sem tudja eloltani szerelmemet irántad, a szenvedések folyamai sem tudják elsodorni, kiüresítettem önmagamot, megaláztam magamat érted, és engedelmes lettem a halálig, és pedig a halálig a keresztfán (Fil. 2, 7—8.), „és ha lehetne, szeretnék még többet tenni érted”. „Ha valaki háza egész vagyonát adja a szerelemért, semmibe sem veszi azt.”

3. „*Tégy engem, mint pecsétgyűrűt szívedre, mint pecsétgyűrűt, karodra*”: ezt mondja a lélek is Szerelme-

sének. Vésd be nevemet ígéreted szerint Szívedbe és ne engedd, hogy abból valaha is kitöröltessem. Szereteted nagysága biztoít, hogy megteszed; az én szeretetem nagysága irántad szintén reményt ad, hogy nem utasítod vissza kérésemet. Hiszen *„erős a szerelem mint a halál; szikrája izzó, tüzes szikra”*, olyan, mint a Szívedből felém törő láng. *„Tengernyi víz sem tudja eloltani a szerelmet, folyamok sem tudják elsodorni; ha valaki háza egész vagyonát adja a szerelemért, vajjon lenéz-e érte?”* Azért:

Imádság: „Vedd Uram, és fogadd el minden szabadságomat, emlékezetemet, értelmemet és egész akaratomat, amim csak van és amivel csak rendelkezem. Te adtad nekem mindezt, neked, Uram, adom vissza. Minden a tied, rendelkezéssel veled egészen akaratod szerint. Add nekem szeretetedet és kegyelmedet, mert ez nekem elég.” (Szent Ignác.)

XXIV.

MENNYEI HÁLADAL

I. *A lélek visszapillant a kegyelem vezetésére élete során és állhatatos, hű szerelméről biztosítja kedvesét.*

1. „*Van nekünk kis hűgünk, nincs még neki keble, mit is tegyünk hűgünkkel majd, amikor megkérlik?*”
(Én. 8, 8.)

a) Ezt a menyasszony testvérei mondják, akik őt gyermekkorától fogva ismerték és lélekben visszahelyezik magukat azokba az időkbe. Mi volt régen, és hogy megváltozott azóta minden! Így szólnak az emberek is, az ismerősök is, amikor a lélek fejlődésére tekintenek a kegyelem éltető és termékenyítő hatása alatt. Ez a kegyelem útja.

Kicsi volt még a lélek és nem volt neki „keble”: nem volt még alkal-

mas erre a mély isteni szeretetre és odaadásra. Gyermekek voltak, és nem ismerte a jegyesi szerelmet, melynek most birtokában van. Hogy megnőtt! Isten kegyelme nevelte, táplálta, megnövesztette. (Deut. 32.) És most itt áll a kegyelem bőségében: Szerelmem erős, mint a tornyok. (Én. 8, 10.) Mily nagy dolgot cselekedett vele az Úr! Mily sokat adott neki! „Magasztalja az én lelkem az Urat, és örvendez az én szívem megváltó Istenem felett. Mert ránézett szolgálója kicsinységére, ime mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék.” (Lk. 1, 46-48.) Most valósul meg rajta, amit isteni Jegyese ígért neki: „Ajándékkal esdik majd tekintetedet Tirus leányai, s valamennyien a nép gazdagjai. Atyáid helyébe fiaid születnek, az egész világ fejedelmeivé teszed őket. Emlékezetessé teszik nevedet mindenkor, nemzedékről nemzedékre, s dicsérni fognak érte a népek örökön-örökké.” (44. zsolt.)

b) Állhatatos, kitartó, hű volt-e

közreműködésem a kegyeleni ösztönzései-vel, vezetésével szemben? Fal volt-e vagy ajtó? A fal ellenáll, az ajtó mindenkinek megnyílik. A szent ének a kérőkre vonatkoztatja e hasonlatot. Fal volt-e a hamis kérőkkel, a kísértőkkel és csábítókkal, a világgal és a bűnnel szemben? Avagy ajtó, melyen át mindenki ki-be járhatott lelkében, mint a hűtlen jegyes? (Ez. 16, 23.) Viszont a kegyelemmel szemben nem falnak, hanem ajtónak kell lennie.

Isten kegyelme egyaránt hű akkor is, amikor a hű jegyest mindig nagyobb odaadásra, tökéletességre vezeti, mint az Énekek énekének aráját, akkor is, amikor a hűtlen jegyest visszatéríti, és hűtlenségétől megtisztítva szentté és újból szépséggé teszi. Mily gyengéden bánt velem is a kegyelem; mily megható hűséggel örködött felettem és vezetett engem Isten atyai, jegyesi gondviselése! Fal voltam-e, vagy ajtó?

2. *„Ha fal ő, akkor építsünk ezüst ormot föléje; ha ajtó, akkor burkol-*

juk be cédrusokkal!” (Én. 8, 9.)
A kőfal-lelket Isten kegyelme ezüst orommal koronázza hűségéért; az ajtó-lelket állhatatossá teszi, azért burkolja be cédruslapokkal. Így vezette Ágnest, így vezette Magdolnát is.

„*Fal vagyok*” (Én. 8, 10.), mondja a menyasszony. Az ő kegyelméből vagyok az: „Isten kegyelméből vagyok az, ami vagyok, és az ő kegyelme nem volt bennem eredménytelen.” (1. Kor. 15, 10.) Alázattal mondhatom: fal vagyok, szilárd, állhatatos, hű és kitartó Jegyesem szeretetében. Talán valamikor ajtó is voltam, be-beengedtem a világ örömeit, mielőtt még Téged ismertelek volna. De amióta szerelmed meghódította szívemet, ellenáll a világnak, mint a „tornyok”, melyek visszaverik az ellenség, a hamis szeretők minden támadását. „*Ezért lettem kívánatos szemében*” (Én. 8, 10.), rajtam pihen szeretetének tekintete, mint a király szeme Eszteren. „Im a király kívánja szépségedet.” (44.

zsolt.) Olyan lettem előtte, „*mint aki békét talál*”, mert a hűség és szeretet és az egyesülés teljessége a béke tengerévé, igazi „Csendes-óceán”-ná teszi a lelket.

A kegyelemnek ez a csodálatos gyengéd vezetése újabb indíték a szeretetre.

II. A Jegyes örömmel és szeretettel tekint arájára, akiben isteni kegyelme befejezte művét.

1. „*Szöllője volt Salamonnak*” (Én. 8, 11.), az isteni Jegyesnek. Ez a szőlő a lélek, az ara. „*Átadta azt a csőszöknek*”, hogy gondját viseljék, neveljék az égi Jegyes, Isten számára. Isten gondviselése kiválasztja a szülőket, a lelki vezetőket, másokat, hogy a lelket megneveljék és magasztos hivatására, az Isten-jegyességre előkészítsék. Ezt szolgálja maga az Egyház is minden berendezésével, tanításával, kormányzásával, kegyelmi eszközeivel. „*Vinea electa*”, választott szőlőkert a lélek, melyet Isten ennyi gonddal ápol és felkészít. (Iz. 5, 1—2.)

Mily termékeny lett ez a szőlő az isteni Vincellér keze alatt! „*Terméséért ezer ezüstöt bárki is megadhat.*” (Én. 8, 11.) Termése bőséges. Gyümölcssei azonban egészen a Vőlegényéi: „*Az én szőlőm itt egészen az enyém.*” (Én. 8, 12.) De azért jutalmat ad azoknak, akik a szőlőt az ő számára ápolták, amint Salamon is megtartja magának szülleje hozadékát, de ki is fizeti a csőszöket, akikre rábízta őrzését: „*Te Salamon! az ezret tartsd meg magadnak, kétszázat pedig, kik őrzik gyümölcsét!*” (Én. 8, 12.) Akik a lelkekért fáradoznak, Istennek tetsző munkát végeznek és megkapják tőle jutalmukat. Még a menyasszony lelki gyümölcsseiben is részesülnek: „*Egyetek, barátaim, és igyatok, s ittasodjatok kedveseim!*” (Én. 5, 1.)

2. Még másképp is értelmezhetjük a Vőlegény szavait, és ez az értelmezés a valószínűbb. A Vőlegény el-lentétbe helyezi magát Salamonnal, és nála gazdagabbnak, boldogabbnak tartja magát saját szülleje, meny-

asszonya birtokában. Salamon kiadta szőllejét őrzésre a csőszöknek s ezeknek kétszáz ezüstöt fizetett; „*az én szőlőm itt*”, mondja a Vőlegény, „*egészen az enyém.*” Én őriztem, én gondoztam, én ápoltam. Ha volt is, aki ültetett és öntözött, mégsem „az valami, aki ültet, sem az, aki öntöz, hanem csak az Isten, aki a növekedést adja. (1. Kor. 3, 7.) „*Azért te Salamon! az ezret tartsd meg magadnak*”, az én szőlőm egészen az enyém, és boldogságomat, gazdagságomat fel nem cserélem a tieddel. Gyenge jelzése ez talán Salamon soknejű háremjének, mellyel összehasonlítva sokkal többet jelent a Vőlegénynek az ő „egyetlen” arája: „*Hatvanan vannak a királynék, nyolcvanan a feleségek, s a leányok szám nélkül vannak; de egy a galambom, a szeplőtelenem, egyetlen anyjának, kedveltje szülőjének. Látják őt a leányok és boldognak hirdetik, a királynék és feleségek, és magasztalják.*” (Én. 6, 8.) Hála neki, hogy így őrizte szőllejét ez az isteni

Vincellér. Gondviselő szeretete odaadásomnak újabb indítéka. Azért lelkem, szöllőm, szerelmem osztatlanul, örökre az övé.

III. *A lélek örök háladalt zeng a mennyország „balzsamos hegyein”.*

1. *Ki a kertekben lakozol, a barátok lesik szavadat; hadd halljam hangodat!” (Én. 8, 13.)* Te, ki már e földön némileg a boldogság kertjében, a földi paradicsomban velem vagy, ne tartsd meg magadnak boldogságodat, hanem hallasd hangodat, mert gyermekeid, akiknek a velem való titokzatos egyesülés által lelki anyja lettél, szomjaznak szavad és tanításod után. Most, az egyesülés teljessége után beteljesedett rajtad egészen, amit neked ígértem, amikor először hívtalak, hogy „kertek forrása, élővizek kútja” légy. Most áraszd ki a lelkekre kincseidet és illatodat! *„A barátok lesik szavadat.”* Az én barátaim, kik engem szeretnek, örülnek szavadnak, amint az enyémenek is örülnek: „A vőlegény barátja, aki mellette áll és hallja őt, örvend-

ve örül a vőlegény szavának.” (Jn. 3. 29.) Beteljesedik rajtad a zsoltáros szava: „Ajándékkal esdik majd tekintetedet Tirus leányai.” (44. zsolt.)

2. „*Hadd halljam hangodat*”, melylyel gyermekeimet és a te gyermekeidet oktatom, mert „a te szavad édes” (Én. 2, 14.), és szád bájjal teli. — „De hadd halljam hangodat” én is, égi szerelmed hangát, mely most a velem való teljes egyesülés után édesebben csendül meg ajkaidon, hadd halljam szerelmed dalát, mely nekem szól egyedül — „mert szád lehellete, mint az alma illata”. (Én. 7, 8.)

A menyasszony válasza: „*Fuss, kedvesem!*” (Én. 8, 14.) Siess és vigy magaddal, már hosszú nekem a földi élet. A dalt, melyet tőlem kívánsz, csak ott a „balzsamos hegyeken” zenghetem neked úgy, amint Te azt szeretnéd. Ott lelkem rétein és mezőin legelsz majd, mint a gazella és a szarvasborjú a balzsamos hegyeken. Ez lesz a mennyország

boldogsága, melynek földi szerelmünk csak előíze és kóstolója volt.

Imádság: „Fuss, kedvesem! Tégy úgy, mint a gazella, úgy mint a szarvasborjú a balzsamos hegyeken!” (Én. 8, 14.)

FÜGGELÉK

KIEGÉSZÍTŐ ELMÉLKEDÉSEK

I.

A HÜTLEN JEGYES

Az Énekek énekének menyasszonya hű menyasszony, azért nem szemlélhetjük benne a bűn utálatosságát. De Isten nemcsak a hű jegyes képét festi le számunkra az Énekek énekében, hanem a hűtlenét, a hitszegőét is Ezekiel prófétánál. A parázna nő Ezekiel prófétánál a hűtlen nemzet elpártolását jelképezi Istentől. De ez egyszersmind a lélek hűtlenségének is képe: „Add tudtára Jeruzsálemnek az ő utálatosságait.” (Ez. 16, 2.)

1. Mit tett Isten a lélekért?

1. *A lélek szomorú állapota.* — a) „Gyökered és nemzetséged Kánaán földjéről való; atyád ámorreus volt, anyád pedig heteus.” (Ez. 16, 3.) Bűneiddel mintegy elvesztetted Ábrahám-tól való származásod nemességét. Ez az áteredő bűn jelképe. Ádám bűne által elvesztettem nemes isteni származásomat, melyet a kegyelem által kaptam. Mi vagyok test és lélek szerint, mi vagyok természetem szerint az áteredő bűn után? „Kelevény, melyből folyton a bűnök és tökéletlenségek gennye folyik.” (Lelkigyak.) Bűnös az ősapám és bűnös az ősaným, bűnös nemzedékből származom: „Bűnökben fogant engem az én anyám.” (50. zsolt).

b) „És amikor megszülettél, születésed napján vízzel nem mostak meg, hogy egészséges légy, sem pólyába nem takartak. Kivetettek a föld színére, mert megútáltak születésed napján.” (Ez. 16, 4–5.) —

Ezek az áteredő bűn következményei, az ember gyarlósága és útálatossága a kegyelem és a keresztség nélkül. Testi-lelki fogyatkozásai. — Hogy bánnak a pogányok és a természetfölötti életről megfélekedett keresztények ma is gyermekeikkel! Mindez az áteredő bűn következménye.

2. *Isten könyörülete.* — a) „*En pedig elmentem melletted és láttam, hogy összetaposnak véredben és így szóltam neked: Maradj életben!*” (Ez. 16, 6.) — Isten haladt el mellettem és a keresztség szentségében mondta lelkemnek: Élj! Gyermekévé, jegyesévé tett a megszentelő kegyelem által, melyet lelkembe öntött. Mint az irgalmas szamaritánus, nem ment el mellettem, hanem „reám terítette ruháját és befödte szégyenemet”. (Ez. 16, 8.) A kegyelem megnyegzős ruháját terítette lelkemre, melynek híján voltam, és ezzel eljegyzett magának. „Megesküdtem neked és szövetségre léptem veled, s az enyém lettél.”

b) „*Megmostalak vízzel, megtisztítottalak véredtől*” (Ez. 16, 9.): ez a keresztség vize, mely lemosta lelkemről a bűn mocskát és mintegy kitisztított a bűnös vérből, melyből származtam. — „*És megkentelek olajjal*”; ez a bérmálás szentségét jelképezi, mely üdévé és erőssé teszi lelkemet. Már a keresztségben is olajat öntött lelkem sebeibe, mikor keblemet, hátamat és fejemet megkente: „*És hozzája járulván, bekötözé sebeit, olajat és bort öntvén azokba.*” (Lk. 10, 34.) — „*Sokszínű ruhába öltöztettelek és sarut adtam neked kék bőrből; biszussal öveztelek és finom ruhába öltöztettelek*” (Ez. 16, 10.): ez maga a megszentelő kegyelem a lelkembe öntött isteni és erkölcsi erényekkel és a Szentlélek ajándékaival együtt, és a segítő kegyelmek, melyek képessé tesznek, hogy Isten utain járjak. Még folytatja: „*Felékesítettelek ékszerekkel: karpereceket adtam kezre, láncot nyakadra, díszes koronát fejedre.*” (Ez. 16, 11—12.) Ezek

Isten gyermekének, Isten barátjának, Isten jegyesének ékességei. Fáraó Józsefet bizzus ruhába öltöztette és nyakába aranyláncot tett, levette saját kezéről a gyűrűt és József kezére adta. Asverus király Márdokeust királyi ruhába öltöztette és fejére királyi koronát tett. A tékozló fiú atya a legdrágább köntöst adta hazatérő fiára, gyűrűt huzatott újjára és sarut lábaira. Ezek a megszentelő kegyelem ékességei és a kíséretében járó lelki ajándékok. — „*Liszt lángot, mézet és olajat ettél*” (Ez. 16, 13.): ez az Oltáriszentség szent lakomájának jelképe.

c) „*Megsokatítottalak, mint a mező fűvét, és te megsokasodtál, megnőtél és eljutottál az asszonyi szépséghez*” (Ez. 16, 7.): ez a lelki termékenység, mely a megszentelő kegyelem és az Istennel való eljegyzettség kíséretében jár. Isten külön gondviselése, melyben gyermekét, barátját, jegyesét részesíti. „*Fölötte szépséges lettél és királyságig vitted*” (Ez. 16, 13.): a malasztos lélek

a mennyország örököse és valódi királyné a teremtmények fölött. „És neved eljutott a nemzetek közé szépséged miatt, mert tökéletes voltál ékességemben, melyet reád adtam, úgymond az Úr Isten.” (Ez. 16, 14.) Még a hitetlenek a földön is csodálják olykor az erény szépségét a malsztos lélekben. Az ördögök a pokolban pedig irigylik és azért törekednek minden erővel, hogy megfosszák a lelket „Isten ékességétől”. Valóban az „Ő” ékessége az, mert az ő isteni természetébe, szépségébe, fényébe öltöztette a lelket a kegyelem által.

II. A lélek hálátlansága.

Mivel viszonzta a lélek mindazt, amit Isten vele tett? — „*De te elbizakodtál szépséged miatt és hűtlen lettél hirneved miatt; hűtlenségre adtad magadat minden általmenőnek, hogy az övé légy.*” (Ez. 16, 15.)

1. A lélek elbízta magát az adományok miatt, melyeket Istentől a

természet és a kegyelem rendjében kapott, hálátlan lesz Atyja és Teremtője iránt. Így tett Lucifer, aki elkapatta magát saját szépségétől és lázadó lett Isten ellen. Így tett Ádám, mikor nem elégedett meg azzal, amit Isten neki adott, hanem a tudás fájának tiltott gyümölcséhez nyúlt. Így tett Dávid, akinek nem volt elég, hogy Isten neki egy egész országot adott és még többet ígért, hanem felebarátjának egyetlen „báránykáját” (a Kir. 12, 3.) elvette. Így tesz minden tékozló fiú, így tesz minden lélek, aki elfelejti Istent és súlyos vétet követ el.

2. A hiúság és a világ felé való kacsingatás gyakran a bűnnek okozója: „Elbizakodtál szépséged miatt és hűtlen lettél hírneved miatt.” Az emberi tekintet, a teremtmények tiszteletének és szeretetének keresése eltérít Istentől és a világ hiúságai és örömei felé tereli a lelket: hűtlen lesz.

3. Minden teremtmény több neki, mint Isten: kényelem, egy falat hús-

étel, egy tekintet, egy mosoly, egy pillanatnyi gyönyör, pénz, élvezet, tisztelet, szerelem, a szemek vágya, a test kívánsága, a világ kevélysége, mindez egy-egy hamis isten, egy-egy hamis szerető lesz számára. Már nem is egyszer töri meg a hűség szent eskűjét, hanem mintegy rossz életre adja magát; élete állandó hűtlenség lelkének egyedüli hitvесе, Isten iránt. A hét főbűn a bálványa, ilyen szeretőknek karjai közt pihen: „Hűtlenségre adtad magadat minden általmenőnek, hogy az övé légy.”

4. Isten ajándékát magát bűnre használja: *„És vettél ruháidból és magaslatokat készítettél magadnak. És vetted az én aranyomból és ezüstömből való ékszereidet, melyet én adtam neked és készítettél magadnak”* bálványokat. (Ez. 16, 16—17.) *„Az én olajomat s az én illatszereimet eléjük helyezted.”* (Ez. 16,18.) A lélek eltékozolja, mintegy megszentésteleníti az Istentől nyert kegyelmeket. *„Az én kenyereimet, me-*

lyet neked adtam, a lisztlángot, az olajat és a mézet, melyekkel tápláltalak, az ő színük elé helyezted jó illatú áldozatul” (Ez. 16, 19.): jelentí a szentségekkel való visszaélést is, a méltatlan áldozásokat.

5. A bűn botrányt okoz, a rossz példa és szó mások lelkét is tönkreteszi. Néha szórul-szóra megvalósul: *„És vetted fiaidat és leányaidat, kiket nekem szültél, és feláldoztad nekik.”* (Ez. 16, 20.) Gyermeküket odaadják a hamis vallásnak, kényszerítik őket az erkölcstelen öltözködésre és táncra, a strandokra és színházakba, „úri morált” hirdetnek nekik, és példájukkal előttük járnak.

6. *„És minden útatlatosságod után nem gondoltál ifjúságod napjaira, amikor ruhátlan voltál, és tenvéredben tapostak* (Ez. 16, 22.): ez a megátalkodott lélek képe, aki bánat nélkül jól érzi magát a bűnben, hálátlan és megfeledkezett Istenről. — A megátalkodottság gonoszság lesz: *„Bűnházat építettél magadnak, minden utcasarkon bűnjelt állítottál, és*

útálatossá tette ékességed.” (Ez. 16, 24—25.) Már nemcsak hűtlen, hanem maga megy a bűn után, csábító lesz és egészen elveszti lélkének ékességét. Az előzőkben és következőkben feltárja Isten a bűnnek forrásait és fokozatait. Kevésbé bűnös az, akit elcsábítanak. Sokkal nagyobb bűnös, aki maga megy a bűn után, sőt üzletet csinál a bűnből. A legnagyobb bűnös pedig, aki maga pénzt ad, hogy vétkezessen. Mindezt megcselekedte Isten hűtlen hitvese, a hitszegő lélek. Gyengeség, szenvedély, gonoszság a bűnnek fokozatai. Rosszabb a tisztátalan nőnél a házasságtörő asszony, ennek pedig legnagyobb gonoszsága, ha maga jár a bűn után és pénzt ad szeretőinek. (Ez. 16, 31—34.) Ilyen házasságtörő asszony a lélek, ha súlyos bűnnel megszegi isteni Hitvesének a hűséget és mindezekre a borzalmakra vetemedik, mikor a teremtmények rendetlen szeretete, bálványai után jár, sőt felkínálja magát nekik, még mintegy pénzt is ad, csak hogy sze-

retetüket bírja és élvezhesse őket tiltott szeretettel. Nem ezt teszi-e minden ember, aki Istenről megfeledkezve, a pénz, az élvezet, a földi dicsőség, a hatalom, az uralkodás, a politikai érvényesülés, a fajimádás bálványainak hódol? „És útálatossá tette ékességedet.”

III. A lélek bűnhődése.

1. „*Mivel eltékozoltad pénzedet,*” mondja az Isten, vagyis eltékozoltad tehetségeidet, mikor nem nekem, hanem a bűnnek adtad azokat és szolgálatába állítottad; mivel felfedted gyalázatodat szeretőd előtt, vagyis odaadtad lelkedet a szenvedélyek bálványainak, a világnak és a véteknek; mivel odaadtad fiaidat, vagyis botrányt okoztál: „*ime én összegyűjtöm mindazokat, akiket szeretél, és mindazokat, akiket gyűlölél, és nyilvánvalóvá teszem előttük szégyenedet, hogy lássák minden rútságodat.*” (Ez. 16, 36—37.) Ez a nagy ítélet a hitszegő lélek, a hűt-

len hitves fölött. Az egész világ előtt, azok előtt is, akikkel vétkezett, az összes teremtmények előtt nyilvánvaló lesz szégyene.

2. *„És megítélek a házasságtörő asszonyokra váró ítélet szerint”* (Ez. 16, 38.). Ez az ítélet az eltasztás, a megkövezés, a pokol. Isten féltékeny jegyes és hitves. Emberi nyelven szólva mintegy bosszúját tölti ki a hitszegő lelken, mikor eltasztja magától a kárhozat mélységébe, *„s a haragnak és a féltékenységnek vérébe keveri.”* (Ez. 16, 38.) *„Távozzál tőlem, átkozott, az örök tűzrel!”* (Mt. 25, 41.)

3. *„Kezükbe adlak és ők — a'ikkel vétkeztél — lerombolják magas helyeidet, elviszik ékszereidet, megköveznek és megölnék.”* (Ez. 16, 39—40.)

De sokszor már a földön is azok kezébe adja a lelket, akikkel vétkezett s akikért elhagyta Istenét. Látnia kell mindannak összeomlását, amit Isten ellen épített, vagy amiért Istent elhagyta. Elveszti azt, amit

bűn árán szerzett. Olykor ép azok hagyják cserben, akik miatt megbántotta az Istent s akikért mindent feláldozott. Júdás is visszaviszi a 30 ezüstöt a főpapoknak; de ezek hidegen odavágják neki: „Mi közünk hozzá? te lássad.” (Mt. 27, 4.)

4. *„Mert nem gondoltál ifjúságod napjaira... azért én is fejedre raktam utaidat, úgymond az Úr Isten.”* (Ez. 16 43.) „Mivel hogy szóltam és vonakodtatok, mert kinyújtottam kezemet és nem volt, ki odanézzon, és semmibe sem vettétek minden tanácsomat és nem törődtetek feddésemmel: én is nevetek majd romlásodon, gúnyolódok, ha reátok jó amitől félték.” (Péld. 1. 24—26.) Ez Isten szent bosszúja a hűtlen hitszegő lelken. De még bosszújában is némileg irgalmas. Szent Tamás szerint nem bünteti annyira a kárhozottakat, amennyire megérdemelnék: *„bár minden útalatosságod ellenére sem cselekedtem gonoszságaid mértéke szerint.”* (Ez. 16, 43.)

Ez utóbbi Isten irgalmasságát is

jelenti, mellyel a földi életben kész még a legnagyobb hűtlenséget is megbocsátani és a hitszegő lelket kegyelmébe visszafogadni, ha őszintén megtér hozzá.

IV. Isten irgalma.

Jeruzsálem kevélységét, melyet az egész példabeszéd jelképez, csak nyomorúsága törte meg: „*Nem lehetett-e hallani szájadból Szodoma nővérednek szégyenét kevélységed idejében, mielőtt nyilvánossá lett a te gonoszságod, mint mostan gyalázatul Szíria leányai és körülöskörül a filiszteusok összes leányai előtt, kik téged mindenfelől körülvesznek?*” (Ez. 16, 56—57.) A földi büntetések Isten irgalmának ajándékai, mert visszatérítik a bűnöst ahhoz, akit elhagyott. A tékozló fiú nyomora is visszahozta őt az apai házba.

És ha visszatér, Isten irgalmas szíve fogadja őt: „*Bár így cselekszem veled, mert megvetted az esküt és megszegted a szövetséget,*

méqis megemlékezem szövetségemről, melyet ifjúságod napjaiban veled kötöttem, és örök szövetséget kötök veled.” (Ez. 16, 59—60.) Mily jószágos, mily irgalmas ez a megvetett és meggyalázott, ez a hűtlenül elhagyott isteni Hitves! És ez az irgalom hatja meg legjobban a bűnbánó lélek szívét. Azért folytatja a Hitves: „*És te visszagondolsz utaidra és szégyenkezel, amikor majd megkötöm szövetségemet veled, és megtudod, hogy én vagyok az Úr, hogy emlékezzél és szégyenkezzél, és szégyenedtől ki se nyithasd többé szájadat, amikor majd mindent megbocsátok neked, amit ellenem elkövettél, úgymond az Úr Isten.” (Ez. 16, 61—63.)*

Imádság: „Könyörülj rajtam, Isten, nagy irgalmad szerint, töröld el gonoszágomat nagy könyörületességed szerint.” (50. zsolt.)

II.

A VŐLEGÉNY LAKOMÁI

„Belépek kertembe, mátkám, húgom! Letépem mirrhám és balzsamom, elköltöm a lépet és mézemet, megiszom boromat, tejemet! Egyetek, barátaim, és igyatok s ittasodjatok, kedveseim!” (Én. 5, 1.)

Ezek a versek a nászlakomát jelentik. A nászlakoma jelképe az isteni Vőlegény szeretetbeli lakomájának az igazak lelkében, jelképe a Bölcsesség lakomájának a szent tanítás által, jelképe az eucharisztikus lakomának, jelképe az örökkétartó lakomának az égi boldogságban.

A Vőlegény szeretetbeli lakomájáról az igazak lelkében, szól voltakép az egész szent Ének. Azért ezt külön nem tárgyaljuk, hanem Jézus életéből egyes titkokat összefoglalóan teszünk elmélkedésünk tárgyává, és pedig azokat a titkokat, melyek Jézusra, mint a bölcsesség tanítójára és mesterére, és azokat, melyek rá,

mint az élet kenyerére és az élő vizek forrására vonatkoznak.

I. Jézus a bölcsesség tanítója.

„A bölcsesség házat épített magának, kifaragta hét oszlopát; leölte áldozatait, elegyítette borát, meg is terítette asztalát; elküldötte szolgálóit, hogy kiáltsák a városban és a város falain: Aki együgyű, jöjjön hozzám! s a dőréknek izente: Jertek, egyétek étkeket, igyatok a borból, melyet nektek elegyítettem!” (Péld. 9, 1—5.) „Egyél csak, fiam, mézet, mert jó az, lépesmézet, mert jó az torkodnak!” (Péld. 24, 13.)

1. Jézus az örök bölcsesség fénye, a világ világossága. Egyházat épített az igazság szikláján, az apostolok és szentatyák, a pápák és püspökök oszlopain. Ebbe az Egyházba hívja nem a világ bölcseit, akik hívását megvetik, hanem az egyszerűeket: „Menj ki hamar a város tereire és utcáira s a koldusokat, bénákat, vakokat és sántákat hozd be ide. Menj ki az

utakra és a sövényekre, és kényszerítsd bejönni a járókelőket, hogy megteljék a házam.” (Lk. 14, 21-23. V. ö. Mt. 11, 25.) „Boldogok a lelki szegények, — az alázatosak és egyszerűek — mert övék a mennyek országa.” (Mt. 5, 3.) „Ime elkészítettem ebédemet, tulkaim és hízlalt állataim le vannak ölve, és minden kész; jöjjetek a menyegzőre.” (Mt. 22, 4.)

2. Ő maga is hívja a lelkeket és kiáltja: „Ha valaki szomjazik, jöjjön énhozzám és igyék.” (Jn. 7, 37.) „Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik elfáradtatok és meg vagytok terhelve, és én felüdítlek titeket. Vegyétek magatokra az én igámat és tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatosszívű; és nyugalmat találtok lelketeknek.” (Mt. 11, 28—29.) „Én vagyok az élet kenyere; aki énhozzám jön, nem fog éhezni, és aki énbennem hiszen, sohasem szomjazik.” (Jn. 6, 35.)

A hit által megyünk hozzá, az ő tanításában való hit által, ez átsegít

a földi élet minden bajain és örök életre visz. „Aki hisz én bennem, élővíz folyói fakadnak majd belőle.” (Jn. 7, 38.) „A víz, amelyet én adok neki, az örök életre szökellő vízforrás lesz benne.” (Jn. 4, 15.) A hit által közölt kegyelmi adományok másokra is kihatnak.

3. Hogyan hallgatom az örök Bölcsesség, Jézus tanítását? — Lelki éhséggel és szomjúsággal, nem undorral vagy közönyösséggel kell azt meghallgatnom. El kell készítenem szívemet annak befogadására, szívem tisztaságában és összeszedettségében kell őt várnom s fogadnom. Mintegy lelkileg meg kell rágnom a lelkemnek nyújtott táplálékot azért, hogy az Isten ígését megfelelő módon hallgatom és az elmélkedésben a kellő módszert alkalmazom. Utána mintegy lelkileg meg kell emésztenem, asszimilálnom a befogadott lelki táplálékot. Ezt teszem, ha arra, amit hallottam vagy amiről elmélkedtem, visszagondolok és szívembe vésem. „Mária pedig meg-

jegyzi vala mindeme dolgokat, szívében forgatván.” (Lk. 2, 19.)

A Bölcseségnek, Jézusnak van belső és van külső tanítása. Belső tanítása elmélkedés, szemlélődés, olvasás, imádság, szentáldozás közben és belső sugallatok által megy végbe. Külső tanítását a szentbeszédekben, buzdításokban, intelmekben, lelkigyakorlatokban hallom. Mindkét tanításra figyelnem kell, mert az egyik a másikat kiegészíti és magyarázza.

II. Jézus az élet kenyere.

„Én vagyok az élő kenyér, mely mennyből szállott alá. Ha vala' i e kenyérből eszik, örökké él. Bizony, bizony mondom nektek: Ha nem eszitek az Emberfia testét és nem isszátok az Ő vérét, nem leszen élet tibennetek. Mert az én testem bizonynyal étel, és az én vérem bizonynyal ital. Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, énbennem marad és én őbenne.” (Jn. 6, 51—57.)

1. Az első lakoma, mely az eucharisztikus lakomát jelképezi, a *kánai menyegző*. Két szempontból előképe az újszövetség áldozási lakomájának, mert az átlényegülés csodáját tartalmazza és mert menyegzős lakoma. Jézus a víznek borrá való átváltoztatása által megmutatta, hogy van hatalma arra, hogy a bort is szentséges vérévé, a kenyeret szentséges testévé változtassa: „És nyilvánosságra hozá dicsőségét, és hívének őbenne tanítványai.” (Jn. 2, A szentáldozás lakoma is, és pedig menyegzős lakoma, melyben Jézus szentséges testét és vérét szolgálja fel övéinek, s melyben a lélek egészen egybeforr isteni Vőlegényével: „Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, énbennem marad és én őbenne.” (Jn. 6, 57.)

2. A *kenyérszaporítás* csodája is lakoma jellegű. Itt a Jó Pásztor mintegy legelőre viszi nyáját. (Jn. 10, 9.) Ez a csoda is kétféleképpen jelképe az eucharisztikus lakomának. A hatalom, mely öt kenyérrrel

ötezer embert táplál és kielégít, szaporítja jelenlétét is az Oltáriszentségben, úgyhogy ugyanaz az eucharisztikus Isten ezer és millió helyen ezrek és milliók lelki tápláléka lesz. Lakoma is, melyen az isteni családapa megvendégeli övéit. Előbb tanításával lelküket, majd csodálatos kenyérrel testüket is táplálja; utána pedig az élet kenyerét igéri nekik, mely lelküket az örök életre megőrzi és testüket is feltámasztja az utolsó napon: „Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, annak örök élete legyen; és én feltámasztom őt az utolsó napon.” (Jn. 6, 55.)

2. Az *utolsó vacsora* már nem pusztán előképe az eucharisztikus lakomának, hanem maga az első eucharisztikus lakoma, amelyen Jézus saját testével és vérével táplálja övéit: „Vegyétek és egyétek, ez az én testem. Igyatok ebből mindnyájan; mert ez az én vérem.” (Mt. 26, 26—28.) Itt Isten az emberek közt, a Mester tanítványai közt ül, mint szerető barátjuk: „Ti az én barátaim

vagytok. Barátaimnak mondottalak titeket.” (Jn. 15, 14—15.) Az utolsó vacsora tökéletes előképe az eucharisztikus lakomának, a szentmisének. Itt is végbemegy az átváltozás nagy titka; itt is asztalhoz ül Jézus övéivel és testét és vérét adja nekik. Azért idézi a püspök a papszentelésnél is Jézus szavait: „Már nem mondalak benneteket szolgálknak, hanem barátaimnak mondottalak titeket.” (Jn. 15, 15.) A pap igazán Jézus barátja, mert őt legbensőbb titkainak részesévé teszi, sőt önmagát reá bízza. A szentmise gyász- és örömlakoma egyúttal, mert Jézus szenvedésének és halálának emléke egyrészt, másrészt az égi lakomának előképe és záloga a szentáldozás által, melyben a lélek Istent fogadja magába: menyegzős lakoma és halotti tor egyszerre.

Jézus a kánai menyegzőn mint a lélek jegyese, a kenyérszaporításnál mint nyájának atyja és pásztora, az utolsó vacsorán mint a lelkek isteni barátja jelenik meg; mert a kegye-

lem által a lélek Isten gyermeke, barátja és jegyese lesz.

III. A királyi menyegző.

„Boldogok, akik a Bárány menyegzős lakomájára hivatalosak!” (Jel. 19, 9.) „Hasonló a mennyek országa egy királyemberhez, ki menyegzőt szerze fiának.” (Mt. 22, 2.)

A mennyei lakoma ez, amelyen Isten maga szolgál fel nekünk végtelen leereszkedésében, amint egy-szülött Fia az utolsó vacsorán tanítványainak felszolgált. Erre a lakomára előkészület és jelkép az a lakoma, melyet e földön Egyházában készített nekünk isteni tanításával, s melyre szolgálai által meghív minket. Jelkép és zálog az eucharisztikus lakoma is, melyen testével és vérével táplál. Itt ezen a mennyei lakomán istenségét magát adja lelkünknek eledelül és italul: „Boldogok azok a szolgák, kiket midőn megjött az Úr, ébren talál; bizony mondom nektek, hogy felövezvén magát, asz-

talhoz ülteti őket és odaáll szolgálni nekik.” (Lk. 12, 37.) Ő lesz napjuk, fényük, világosságuk, üdítő italuk, eledelük, édességük, mindenük. Azért kell hasonlítanunk az okos szűzekhez, akik olajat vittek lámpáikban, és mikor megérkezett a Völégény, „bemenének a menyegzőre.” (Mt. 25, 10.)

Imádság: „Belépek kertembe, mátkám, húgom! Letépem mirrhám és balzsamom, elköltöm a lépet és mézemet, megiszom boromat, tejemet! Egyetek barátaim, és igyatok s ittasodjatok kedveseim!” (Én. 5, 1.)

III.

MIRRHAHEGY ÉS TÖMJÉNHALOM

Imádság és önmegtagadás.

„Míg csak a nappal szellője meg nem indul, s az árnyak odébb nem állnak, eljárók a mirrha hegyéhez s a tömjén halmához.” (Én. 4, 6.)

Imádság és önlegyőzés: két szárnya a léleknek, mellyel égi Szerelmeséhez, Istenhez emelkedik. Erre tanít minket az evangélium, Jézus egész élete. Hét hegy van, melyre minket Jézus földi életében felvezet; mindegyik egyúttal a mirrha hegye is meg a tömjén halma: imádságot és önlegyőzést, világmegvetést és Istenhez emelkedést szívunk lelünkbe e hegyek tiszta levegőjében. Ezekre rándulunk ki most lélekben, alpesi ormokat mászunk meg Jézussal, a mi Szerelmesünkkel együtt, mint bátor túristák, és minden hegyről az imádságos lélek tömjénét és az önmegtagadás mirrháját hozzuk magunkkal azokkal az erényvirágokkal együtt, melyek ezeken a hegycsúcsokon még külön teremnek: hegyi gyopárt, alpesi rózsákat, számtalan illatos füvet és virágot.

I. Az első hegy, melyet megmászunk, *a kísértés hegye*. A sivatag veszi körül, melyben Jézus imádkozott és vezekelt. Böjt, imádság, virasztás, magány, mindez mirrha- és

tömjénillatot lehel felénk. Jön a kísértő és felviszi Jézust egy magas hegyre, megmutatja neki a világ minden országát és azok dicsőségét, s így szól hozzá: „Mindezeket neked adom, ha leborulván imádasz engem.” És Jézus feleli: „Távozzál sá-tán! mert írva vagyon: A te Uradat, Istenedet imádjad és csak neki szolgálj.” (Mt. 4, 8—12.)

Világmegvetés és Isten-imádat, ezek a virágok, melyeket erről a hegyről magammal viszek, a mértékletesség és penitencia mirrhatelt erényei az imádság és istenszolgálat tömjénével együtt.

II. Felmegyek Szerelmesemmel a *nyolc boldogság* hegyére. Itt tanít engem az evangéliumi életre, az ég felé irányuló, világot és önszeretetet legyőző lelkületre. Mirrha- és tömjénillat lepi meg lelkem érzékeit. Megtanít, hogyan böjtöljek, hogyan tegyek jót másokkal, hogyan imádkozzam. „Mikor alamizsnát adsz, ne kürtölj magad előtt, mint a képmutatók teszik; ne tudja balkezed, mit

cselekszik jobbkezed. Mikor böjtölsz, kend meg fejedet és orcádat mosd meg, hogy ne lássanak böjtölni az emberek. Mikor imádkozol, menj be kamarádba, és ajtót betéve imádkozál Atyádhoz a rejtekben: Miatyánk, ki vagy a mennyekben, szenteltessék meg a te neved!” (Mt. 6.)

Mindezért a boldogságot igéri, még üldöztetések közpette is: „Boldogok a lelki szegények; boldogok a szelídek; boldogok, akik sírnak; boldogok, akik éheznek és szomjúhozzák az igazságot; boldogok az irgalmasok; boldogok a tisztaszívűek; boldogok a békességesek; boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért. Örüljete és vigadjatok, mert jutalmatok bőséges mennyekben.” (Mt. 5.)

Az égi reményektől éltetett evangéliumi élet virágai fakadnak ezen a hegyen és illatukkal boldoggá teszük lelkemet.

III. Egyedül vagyok Vele a hegyen, melyen az egész éjszakát imádságban töltötte (Lk. 6, 12.);

egyedül a hegyen, ahová a seregek tisztelete elől menekült és a tengeren küzdő apostolaiért imádkozott. (Jn. 6, 15.) Minden nagytette előtt imádságra emelte szemét-lelkét; áldást mondott, mielőtt étkezett, jót tett, csodákat mívelt. Hálát adott és könyörgött. Mindez tömjénillatot áraszt felém az *imádság hegyéről*, de az alázatosságnak és a hiú tisztelvtágy megvetésének mirrhája sem hiányzik.

Isteni Szerelmesem imádságban megbeszélte mindent mennyei Atyjával, imádságban készült napi munkájára, imádsággal hajtotta le fáradt fejét pihenőre, vagy tovább virrasztott az éjszakán át. Az áhítat, a jámborság, az istenfélelem és szent okosság erényeinek virágát viszem magammal e hegyről.

IV. *Tábor hegye* a dicsőség hegye és mégis a szenvedés hegye is: „Orcája fénylik vala, mint a nap, ruhái pedig fehérek lőnek, mint a hó.” (Mt. 17, 2.) „És Mózes és Illés megjelenvén, szólának az ő halálá-

ról.” (Lk. 9, 30—31.) A mirrha hegye és a tömjén halma ez.

A legnagyobb isteni kegyelmek, imakegyelmek ebben az életben csak arra szolgálnak, hogy felkészítsenek a próbára, a szenvedésre. Azért adja Isten azokat, hogy éretnyes életet éljünk és magunkat megtagadjuk, hajlamaink s szenvedélyeink fölött uralkodjunk. Tábor előkészület Getszemánira; a kiválasztott három apostol nemcsak a színváltás dicsőségében, hanem az Olajfák hegyének gyengeségében is szemléli Mesterét.

A lelki öröm, a szeretet virágát viszem magammal e hegyről, hogy illatától erős legyek az élet küzdelmeiben.

V. *Az Olajfák hegye* a küzdő imádság és lelki áldozat, a halálos szomorúság és a lelki harc hegye. „Szomorú az én lelkem mindhalálig; várjatok itt és virrasszatok velem. És kissé előbbre menvén, orcájára borula, imádkozván.” (Mt. 26, 38-39.) „És a halállal tusakodván, még buz-

góbban imádkozik vala. És lőn az ő verejtéke, mint a földre hulló vérnek cseppjei.” (Lk. 22, 43—44.)

Mily erős ezen a hegyen a tömjén és a mirrha illata! Erősebb, mint a többi hegyen, melyekre eddig fölmentünk. A lelki áldozat imádságának, az isteni akaraton még a szenvedésben is megnyugvó léleknek tömjén- és mirrhaillata ez az illat, mely az Olajfák hegyén felém árad. A lelkierősség és kitartás erényeinek virágait szedem és viszem magammal lelki harcaimba.

VI. Az Olajfák hegyén a benső szenvedés, *Golgota* hegyén a belső és külső szenvedés tárul fel lelkem előtt. Sehol jobban egybe nem olvadnak tömjén- és mirrhaillat, imádság és áldozat, mint Golgota hegyén. Megfeszített Szerelmem imádsága egy nagy lelki áldozatban könyörög az Atyához, külső áldozatát az odaadó szeretet imádsága viszi az Atya színe elé.

Ugyanez az összevegyülése a tömjén- és a mirrhaillatnak árad a nagy

„társnő” lelkéből felém, a fájdalmas Anya szívéből, aki ott áll Szerelmese keresztje alatt, hogy imádságával kíséresse Egyetlenének áldozatát. — Az áldozat mirrhája a Fiúban és az imádság tömjéne az Anyában, ez Golgota hegyének szent varázsa és a lelket megszentelő titka. „A Bárány vére és a Galamb sóhaja váltott meg minket” — mondják a szentatyák. Golgota a mirrha hegye és a tömjén halma számunkra.

VII. Hova nyílik kilátás Tábor és Golgota hegyéről, az éjjeli virrasztás, imádkozás és a halálküzdelem hegyeiről? Ezek a kilátások a *mennybemenetel hegyének* csúcsát tárják lelkem szeme elé. Erre a csúcsra vezet engem is az áldozat mirrhája és az imádság tömjéne. Ha ez az illat tölti be lelkemet, akkor mintegy szárnyakat kap, hogy már ezen a földön az égbe emelkedjék gondolatban és érzelemben, a földi élet után pedig a valóságban is. „A mi hazánk azonban a mennyekben van, ahonnan várjuk Üdvözítőnket

is, az Úr Jézus Krisztust. Ő újjáalakítja gyarló testünket és hasonlóvá teszi az ő dicsőséges testéhez azon erejénél fogva, amellyel hatalma alá vethet mindent.” (Fil. 3, 20—21.)

A mennybemenetel hegyéről maga alatt látja Krisztus a világ minden pompáját és dicsőségét: „Hiúságok hiúsága, és minden csak hiúság” (Préd. 1, 2.), és látja megnyílni lelke előtt a mennyország kapuit: „Tárlatok fel, hatalmas kapuk, tárlatok fel, örök kapuk, hadd vonuljon be a dicsőség királya!” (Zsolt. 23, 7.) Ez is a mirrha és a tömjén illata a mennybemenetel hegyén; de itt a mirrha illata már egészen belevész a mennyei tömjén illatába.

*Imádság: „Míg csak a nappal szel-
lője meg nem indul s az árnyak
odébb nem állnak, eljárók a mirrha
hegyéhez s a tömjén halmához.”*

IV.

FÁJDALMAS TITKOK

I. „*Hova ment el kedvesed, te legszőbb a nők között!?*” Így kérdi a lélek az Énekek éneke versével, mely azután így folytatódik: „*Hová szokott kedvesed betérni, hogy veled együtt keressük?!?*” (Én. 5, 17.)

1. Hová? — A mirrhahegyre és a tömjénhalomra szokott eljárni — (Én. 4, 6.) „szokása szerint az Olajfák hegyére méne” (Lk. 22, 39.), hogy ott imádkozzék és megkezdje szenvedését, hogy a tömjénillatot maga körül árassza és megízlelje a lelki szenvedések keserű mirrháját. Oda szokott ő menni, most is oda tart. A bejáratnál hagyja apostolait, csak hármat visz magával. Majd azoktól is megválik és egy kőhajításnyira előre megy. Arcra borul, imádkozik és vérrel verejtékezik. Halvány arcán piros vércseppek peregnek le és hullanak a földre: „És lőn az ő verejtéke, mint a földre hulló vérnek cseppjei.” (Lk. 22, 44.)

„A Kedvesem fehér is, piros is” (Én. 5, 10.); fehér szívének áhítatában, piros, lelkének vérző szenvedésében; fehér, arcának halványságában, piros, véres verejtékében.

2. „*Kedvesem kertjébe szokott menni a balzsamágyakhoz, hogy élvezze a kertet és liliumot szedjen*” (Én. 6, 1.) — ó mily keserű élvezet ez most! epés és mirrhás bor, hiszen a szenvedések kelyhét készül kiüríteni. Liliumillat? A bűnök fertőjéből, az emberi szív hálátlanságából és gonoszságából a rothadás és szennycsatorna szaga árad feléje! A balzsamágyak temetését és az azt megelőző szenvedéseket varázsolják lelke elé: a fűszereket, melyekbe majd testét teszik, a balzsamot, melylyel megkenik.

Ajánljuk fel neki engesztelésül lelkünk kertjét, hogy ott édesen pihenjen és élvezze erényeink liliumát, vigasztalásunk balzsamát. Ajánljunk föl engesztelő áldozásokat, engesztelő cselekedeteket, amikor hűséggel gyakoroljuk azokat az erénye-

ket, melyeknek megvetése miatt szenvedí az Olajfák hegyének kínjait.

II. „*Teste elefántcsont, zafírral borítva.*” (Én. 5, 14.)

Fehér testét kékülő sebek borítják. Az ostorcsapások és ütések okozták ezeket: „Az ő kék foltjai által gyógyultunk meg.” (Iz. 53, 5.) Kékülnek, majd felpattannak, és piros vér ömlik ki belőlük: „A mi gonoszágainkért sebesítettett meg, a mi bűneinkért töretett össze.” (Iz. 53, 5.) Teste halvány, hófehér a vérveszteségtől, és piros vér ömlik el rajta: „A kedvesem fehér is, piros is.”

Sanyargatom testemet munkában, vezeklésben, szívesen viselek betegséget, hőséget és hideget, fáradságot és szomjúságot, hogy ezzel jóvá tegyem bűneimet, melyekkel az ő nagy szenvedését okoztam.

III. „*Fejed haja, mint a bíbor; omló hullámai királyt fűznek rabláncra.*” (Én. 7, 5.)

Arcod sápadt, de a töviskoszorú

alatt lefolyó vértől piros is. „A kedvesem fehér is, piros is.” Maga a töviskoszorú, mint bíborszalag fonja körül fejedet; ez a bíborszalag rabláncra fúzi a lelkeket, mikor égi szerelemre gyulladnak irántad, értük tövissel koronázott titokzatos isteni Jegyes!

A fényes Isten-arcot
Vér s fájdalom fedí;
Mint küzde szörnyű harcot,
Hallgatva hirdeti.
A fön, mely égi bérre
Százszorta érdemesb,
Fonul tövis füzére,
Igy még dicsőbb, nemesb.

Büszkeségemet alázatba temetem,
és tiszteletem koronáját teszem fe-
jére a gúny koronája helyett, melyet
bűneimért viselt.

IV. „*Ki az, ki előjön, mint a haj-
nal piria?*” (Én. 6, 9.)

Feltűnik a láthatáron véres ke-
resztjével vállain. „Ki az, ki jó
Edomból, színes ruhában Boszrából,

köntösében ékesen, lépdelve ereje teljességében? — Én, aki igazságot beszélek, és a szabadítás harcosa vagyok.” (Iz. 63, 1.) „Szép, mint a hold” halvány, sápadt, szenvedő arcával. „Tiszta, mint a nap” isteni ártatlanságában. „Félelmes, mint a rendben álló tábor”: ez az ő királyi keresztútja, hadi útja fel a nagy csatatérre, Golgotára, ahol majd lába alá tiporja a sátánt, a halált és a bűnt.

„Miért vörös tehát ruházatom, és ruháid miért olyanok, mint a sajtóban taposóké? — Egymagam tapostam a sajtót, s a nemzetek közül senki sem volt velem; összetapostam őket indulatomban, összetiportam őket haragomban; vérük ruházatomra fröccsent, és ruháimat mind beszennyeztem.” (Iz. 63, 2—3.) „Mint a hős, ujjongva indul neki útjának.” (18. zsolt.) Keresztjével vállain, „eljárok a mirrha hegyéhez s a tömjén halmához” (Én. 4, 6.), ahol az áldozat mirrhája vár, s a benső önfelajánlás tömjénfüstje száll ég felé.

Az élet keresztútja győzedelmes út, munkában és akadályok közt, csalódásoktól és sikertelenségektől körülvéve, ha rendületlen bizalommal, soha meg nem fogyatkozó bátorsággal járjuk. Az élet keresztútja oly különféle az egyes emberre nézve. Az élet keresztútja a gyenge egészség, mely a sírig kísér; az élet keresztútja a kellemetlen foglalkozások, melyektől nem szabadulhatunk; az élet keresztútja az ellenmondások, a meg nem értés, a hibáinkkal való bajlódás, a folytonos küzdelem, az aggályosság, a lelki elhagyatottság, az eredménytelen munka. Mindezt hittel és bizalommal kell viselnem, szeretettel szívemhez kell ölelnem az én életem keresztjét.

V. *Jézus a kereszten.*

1., „*Keze aranyhenger, tarsis-kővel kirakva*” (Én. 5, 14.), jácintokkal ékesítve: ezek a szent sebhelyek, ahol a szegek kezébe fúródtak. „*Teste elefántcsont, zafírral borítva*”: „tetőtől talpig nincsen rajta ép hely; csupa seb, kék folt és daganat, me-

lyet be nem kötöztek, orvossággal nem gyógyítottak és olajjal meg nem lágyítottak.” (Iz. 1, 6.)

Nincs benne semmi épség,
Letört virág a test
Mégis mily égi szépség,
Mit rózsza pírja fest.

2. „*Lábai márványoszlopok, aranytalpon állnak*” (Én. 5, 15.), a kereszt talpfáján. „*Termete, mint a Libanon, pompás, mint a cédrusok*”: oly nagy ő a keresztben, nagyobb, mint bárhol a világon!

A természet szép temploma
A nagy Istennek lábnyoma,
De még nagyobbnak látod őt,
Ha megállsz a kereszt előtt.

3. „*Szája merő édesség*” (Én. 5, 16.): ajkáról az ellenségszeretet, a megbocsátás, a gyengéd gondoskodás, a gyermeki panasz, az engedelmesség, az odaadó bizalom szavai folynak: „Atyám! bocsáss meg ne-

kik.” (Lk. 23, 34.) „Ma velem leszsz a paradicsomban!” (Lk. 23, 43.) „Asszony! ime a te fiad. — Ime a te anyád!” (Jn. 19, 26—27.) „Én Istenem! én Istenem! miért hagytál el engem?!” (Mt. 27, 46.) „Szomjúhozom!” (Jn. 19, 28.) „Beteljesedett!” (Jn. 19, 30.) „Atyám! a te kezeidbe ajánlom lelkemet.” (Lk. 23, 46.) — De ajka nem ízlel édességet; mert tej és bor helyett (Én. 5, 1.) ecettel és epével itatják. (Mt. 27, 34; Jn. 19, 29; Zsolt. 68, 22.) — „*Ő maga csupa kívánatosság*”: egész alakja szeretetet lehel és vizontszeretetre szólít fel, lehajtott feje, kitárt karjai, átfürt keble.” (Egyh. zsolozsma fájd. pénteken.) „*Ilyen a kedvesem, ilyen a barátom*” — és te nem sírsz, mikor ily állapotban látod őt?!

4. Szüntelen rá akarok gondolni, szenvedéseit lelkemben hordani, vele akarok kelni, vele nyugalomra térni, éjjel vele virrasztani, nappal őt szívemben őrizni. „*Olyan a kedvesem hozzám, mint a mirrhatáska: a keblemen pihen az éjjel.*” (Én. 1, 12.)

Alázva törten állok
A szent kereszt alatt,
Könnyem legyen a zálog,
Mily hön sirattalak!
E könny szívem tanúja,
Hogy már híven szeret,
Ó vedd szívedbe újra,
Itt adj örök helyet!

T A R T A L O M

Bevezető	7
I. A teremtés csókja	18
II. Isten neve a mindenségben	25
III. Harc a teremtményekkel — Is- tennek lábnymai	34
IV. A győzedelmes lélek	43
V. Boldog szendergés és fájdalmas föl- ébredés	49
VI. Szökell a halmokon át	60
VII. Rókakölykek a szöllőben	69
VIII. Távol a kedves	75
IX. A kipróbált lélek	80
X. A lélek fölmagasztalása a próbák után	85
XI. A királyi jegyes	91
XII. Malaszttal teljes	103
XIII. Betlehem	116
XIV. Názáret	125
XV. „Hová ment el kedvesed...?”	133
XVI. „Egészen szép vagy...”	140
XVII. „Nyiss ki nekem...”	149
XVIII. Ki nekem Jézus?	156

XIX.	„Egy a szeplőtelenem“	— —	166
XX.	A végső próba	— — — —	176
XXI.	Lelki húsvét	— — — —	187
XXII.	„Bár testvérem lennél!“	—	192
XXIII.	Az isteni szeretet himnusza	—	199
XXIV.	Mennyei háladal	— — —	207

FÜGGELÉK

I.	A hűtlen Jegyes	— — — —	217
II.	A Vőlegény lakomái	— — —	232
III.	Mirrahegy és tömjénhalom	—	241
IV.	Fájdalmas titok	— — — —	250

LELKI KULTÚRA KÖNYVEI

14.

TRIKÁL JÓZSEF
AZ ÉLET UJJÁTEREMTÉSE

150 oldal, ára 1.40 pengő.

15.

P. CHAMINADE
ESZMÉNYEM:
JÉZUS, MÁRIA FIA

160 oldal, ára 1.70 pengő.

16.

A PAP SZALÉZI SZENT FERENC
ISKOLÁJÁBAN

290 oldal, ára 1.80 pengő

17.

TRIKÁL JÓZSEF
AZ ISTENI LÉT DICSÓSÉGE

164 oldal, ára 1.70 pengő

18.

CSAVOSSY ELEMÉR S. J.

SPONSA DEI

Elmélkedések mélyebb lelkiéletre tö-
rekvők számára

260 oldal, ára 2.20 pengő
